

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Mielonen Taina

Kehittämishanke

Lähihoitajakoulutuksen oppimisympäristön kehittäminen

Seppo Janhonen
Tampere 4/2012

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Taina Mielonen
Lähihoitajakoulutuksen oppimisympäristön kehittäminen
31 sivua + 75 sivua liitteitä
Huhtikuu 2012
Työn ohjaaja Seppo Janhonen

TIIVISTELMÄ

Sosiaalialan oppilaitos lähihoitajan koulutusohjelmaan ollaan kehittelemässä käytännönläheisempää oppimisympäristöä, josta saataisiin enemmän konkreettista käytännön oppimista opiskelijoille. Koulutuskuntayhtymällä on jäänyt ylimääräistä tilaa, johon kyseinen oppimisympäristö voidaan tehdä. Koska lähihoitajan koulutus on erittäin laaja, tähän kehittämishankkeeseen on otettu vain vanhustyöhön suuntautuva koulutus huomioon.

Opiskelijat tarvitsevat enemmän käytäntöön liittyvää kokemusta ja kosketusta vanhusten oikeisiin tarpeisiin. On tärkeää tuoda oppijoille näkemys, mitä on hoitotyö ja mitä kaikkea se pitää sisällään perushoidon lisäksi. Minun tehtäväni on hankkeessa suunnitella, mitä yhden päivän ohjelma pitää sisällään ja tätä ohjelmaa muutetaan sopivaksi jokaiselle eri vanhusryhmälle.

Oppilaille on tarkoitus tarjota enemmän käytännön opetusta oman oppilaitoksen sisällä. Opiskelijoiden oppimisen kannalta on tärkeää, että jokainen opiskelija vuorollaan suunnittelee etukäteen mitä toimintapäivässä tehdään. Tässä oppimisympäristössä voidaan hyödyntää myös kuntoutukseen suuntautuvat opiskelijat, koska vanhukset tarvitset joka päivä kuntoutusta.

Tällaista oppimisympäristö ei vielä tiedossa, joten tämä tulee olemaan ensimmäinen Satakunnan alueella. Tärkeää on tietää mitä vanhukset tarvitsevat selviytyäkseen kotona pidempään, koska laitospaikkoja vanhuksilta supistetaan koko ajan eli kotona on pystyttävä olemaan pidempään. Sosiaalialan oppilaitosten on erittäin tärkeää tehdä yhteistyötä oman kunnan tai kaupungin kotipalvelun kanssa.

Mielestäni on järkevää aloittaa ensin pienellä vanhus määrällä ja katsoa mihin suuntaan toimintapäivä kehittyy, sekä mihin koulutusta halutaan suunnata enemmän. Tällaisia oppimisympäristöjä tullaan tarvitsemaan.

Asiasanat: oppimisympäristö, lähihoitaja, vanhustyö

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
2 Oppimisympäristöjen perustyypit	5
2.1 Avoin ja suljettu oppimisympäristö	6
2.2 Kontekstuaalinen oppimisympäristö	9
2.3 Teknologiapohjainen oppimisympäristö	10
3 Lähihoitajan oppimisympäristö tällä hetkellä	12
3.1 Lähihoitaja koulutuksen oppimisympäristö teoria opetuksessa	12
3.2 Lähihoitaja koulutuksen oppimisympäristö työssä oppimisen aikana	13
4 Lähihoitajakoulutuksen uusi oppimisympäristö	16
4.1 Oppimisympäristö käytännön läheisemmäksi	16
4.1.1 Vanhustyössä	17
4.2 Hankkeen rahoitus	18
4.3 Tilaratkaisut käytännön toteutukseen	18
4.3.1 Tilan kalusto pedagogisesta näkökannasta	19
4.3.2 Henkilöstö pedagoginen näkökanta	21
4.3.3 Erilaiset palvelut	22
4.3.4 Päivän ohjelma oppimisympäristössä	23
5 Yhteenveto	27
Lähteet	29
Muuta kirjallisuutta	30
Liitteet	32
Liite 1 Vanhuksen kotihoito ja huolenpito opetussuunnitelma	32
Liite 2 Kasvun tukeminen ja ohjaus	46
Liite 3 Hoito ja huolenpito	56
Liite 4 Kuntoutuksen tukeminen	78
Liite 5 Vammaistyö	88
Liite 6 Sairaanhoidon ja huolenpito	106

1 Johdanto

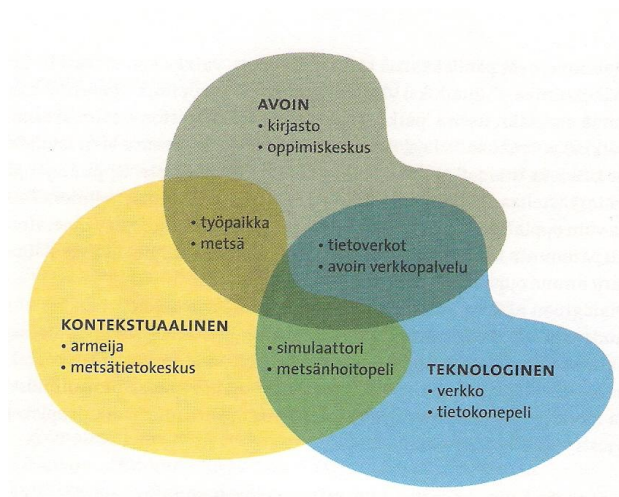
Lähihoitajan koulutuksessa on käytössä avoin ja suljettu oppimisympäristö. Koulutuksessa on teoriaa, joka käydään koulun antamissa tiloissa eli on suljettu oppimisympäristö. Työssä oppimisjaksot suoritetaan siinä laitoksessa, johon käytännön harjoittelu on osoitettu.

Olen tekemässä tätä kehittämishanketta sosiaali-alan oppilaitokselle, jossa ollaan kehittämässä käytännönläheisempää oppimisympäristöä lähihoitajakoulutukseen. Tässä kehittämishankkeessa oma tavoitteeni on suunnitella toimiva tila ratkaisuksi ja kehittää opiskelijan pedagogisesta näkökannasta katsottuna vanhuksen kokonaisvaltainen hoito tässä oppimisympäristössä.

Hankkeessa otan esille yhteistyö kumppanit ja rahoituksen. Lähihoitajan koulutuksen laajuuden takia hanke kohdistuu vanhushuoltoon suuntautuvaan koulutukseen, tarkemmin koulutuksesta liitteessä (liite 1). Työssäoppimisjakso suoritetaan vanhainkodissa tai palvelukodissa tai kotihoidossa yleensä. Jakson pituus on sama, kuin muissakin osioissa viisi viikkoa työtä ja yksi viikko näyttöä. Teoria osuus on suoritettu ennen työn aloittamista.

2 Oppimisympäristöjen perustyypit

Otan tässä esille erilaisia oppimisympäristöjä, joita kutsutaan perustyypeiksi. Perustyypit voidaan jakaa kolmeen erilaiseen ryhmään, joita kutsutaan avoimeksi -, kontekstuaaliseksi - ja teknologiseksi oppimisympäristöksi (kuva 1). Mielestäni kuitenkin erilaiset oppimisympäristöt limittyvät toisiinsa. Oppimisympäristön perustyyppien jaottelu toimii hyvin ajattelua ja kehittämistä tukevana jäsennyksenä, sillä se nostaa esiin kolme erilaista tapaa rakentaa oppimisympäristöjä (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi & Särkkä 2007, 29). Mielestäni lähihoitajan koulutuksessa tulee esille hyvin avoin ja suljettu oppimisympäristö ajattelu, koska suurin osa opetuksesta suoritetaan normaalissa luokassa. Teknologinen oppimisympäristö tulee koulutuksessa esille tehtävien ja erilaisten tietojen jakamisena. Oppilailla on käytössä oppilaitoksen käytössä oleva oppimisalusta. On kuitenkin monia muitakin tapoja jakaa oppimisympäristöjä, mutta otan tässä esille yhden tavan jakaa teoriaa. On otettava huomioon, että saattaa olla ehkä parempiakin oppimisympäristö ajattelu tapoja, kuin tämä.

Kuva 1

Oppimisympäristön perustyypit (Manninen ym. 2007, 30.)

2.1 Avoin ja suljettu oppimisympäristö

Avoin oppimisympäristö poikkeaa hyvinkin paljon normaalista suljetusta oppimisympäristöstä. Oppilaalle annetaan avoimessa ympäristössä vapauksia ja tässä tarvitaankin erittäin paljon motivaatiota, että johdonmukaisesti opiskelut etenisivät. Suljettu oppimisympäristö on opettajan tai jonkin muun tahon antama tila ja vapauksia ei silloin juurikaan ole.

Otan esimerkkinä avoimesta oppimisympäristöstä kirjaston, mutta tässä pitää huomioida kirjaston aukiolo ajat. Mielestäni kirjasto on juuri sopiva paikka oppimisympäristönä, koska siellä on runsaasti käytettävissä oppimismateriaalia. Kirjastossa tulee esille myös teknologiapohjainen oppimisympäristö, koska jokaisessa kirjastossa on käytössä sähköisentietoverkosto.

Avoimessa oppimisympäristössä oppimistehtävät ei voi olla tarkasti määriteltyjä, vaan voivat olla erilaisia oppimisen resursseja vaativia tehtäviä. On paikka esim. moodle alusta, jolta opiskelijat löytävät heille kuuluvat tehtävät, tämän jälkeen heillä on vapaat kädet valita oma oppimisympäristönsä. Oppijan rooli: aktiivinen, itsenäiseen työskentelyyn kykenevä, joustava ja itsensä kehittämisestä kiinnostunut (<http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/oppymp.htm>). Pitää huomioida, että oppija on itse vastuussa oppimisestaan. Ajatteleeko nuori opiskelija näin? Itse kuitenkin pohdin asiaa usein opettaessani lapsia tai itseäni nuorempia henkilöitä. Mielestäni tähän vaikuttaa erittäin monia asia ja yhtenä näkisin maailman tilanteen. Lähihoitajan koulutuksessa tarvitaan opiskelijalta omaa aktiivisuutta ja kykyä työskennellä itsenäisesti, koska jokainen opiskelija joutuu hankkimaan esim. työssä oppimispaikkansa itse. Tietenkin jokaisessa koulutuksessa opiskelijat ovat itse vastuussa opiskelun ja oppimisen etenemisessä.

Avoimuuden tunnusmerkkejä ovat usein opiskelijakeskeisyys ja selkeiden opetussuunnitelmien puuttuminen (esim. yksilön elämäntilanteista ja tarpeista lähtevä koulutus, konstruktivistinen tiedon rakentaminen); prosessikeskeisyys (tärkeintä on opiskeluprosessi sinänsä, tavoitteet voivat muuttua ja täsmentyä opiskelun edetessä); monimuotoisten opetusmenetelmien soveltaminen opettajajohtaisen luokkahuoneopetuksen sijasta; oppimisympäristön verkostoituminen työelämään ja

reaalimaailman tilanteisiin esimerkiksi työharjoittelun kautta; ja opiskelijaa tukevien ohjaukikäytäntöjen lisääntyminen. Ohjauksen merkityksestä huolimatta ihanteeksi asetetaan oppijan oma aktiivisuus ja itseohjautuvuus. (Manninen ym. 2007, 31.) Nämä kyseiset tunnusmerkit mielestäni ovat tähän uuteen oppimisympäristöön sopivat, koska tavoitteet saattavat hyvinkin muuttua työn edetessä joka ei ole ollenkaan huono asia. Kun suunnitellaan uutta, silloin on aina muistettava, että kehitystä ei synny jollei tehdä muutoksia.

Pitää muistaa kuitenkin mikä on oppilaiden oppimisen kannalta hyväksi. Työharjoittelua ei olla tässä hankkeessa lopettamassa, vaan näiden kahden asian sovittamista toisiinsa, molemmista tulee hyvää opetusta. Oppilaalla pitää tietenkin olla itsellä aktiivisuutta omaan opiskeluunsa. Mielestäni avoin oppimisympäristö on erittäin vaativa opiskelijan näkökannasta katsottuna, koska opiskelija joutuu hakemaan itse sopivan oppimisympäristön. Nuorilla opiskelijoilla ei välttämättä ole vielä taitoja ja oppia löytämään itselle sopivaa oppimisympäristöä ja tämän takia pidän tätä erittäin vaativana.

Opettajalla on erittäin suuri merkitys tässä olla nuoren opettaja, mutta myös hyvä ohjaaja. Aikuisopiskelijoille avoin oppimisympäristö mielestäni on erittäin hyvä, mutta nuorille opiskelijoille se ei välttämättä ole se paras mahdollinen oppimisympäristö. Esimerkkinä voidaan ottaa vaikka, että opiskelija päättää opiskella omaan tahtiin ja hakee käytännön tiedon itse, joten tällaisissa tapauksissa oppimisympäristöissä kaikki on avointa. Tällaisissa tapauksissa jää oppimatta sosiaalinen kanssakäyminen oppimisympäristössä. Jokainen meistä tarvitsee muita ihmisiä oppiakseen uusia asioita, koska jokainen meistä oppii toisten kautta.

Alla olevasta taulukosta voidaan nähdä suljetun ja avoimen oppimisympäristön erot.

Taulukko 1

Oppimisympäristöjen osatekijät suljettu-avoin –ulottuvuudella

(Manninen ym. 2007, 32.)

	SULJETTU	AVOIN
MOTIIVI	ulkoinen	sisäsyntyinen
OPISKELUPÄÄTÖS	muiden painostuksen tai pakon myötä	omaehtoinen
OSALLISTUMISTAPA	perinteinen kurssimuotoinen	itseopiskelu
TAVOITTEIDEN MÄÄRITTELY	kouluttaja, organisaatio, yhteiskunta	itse
AIKA	sovitut kokoontumiset	vapaus ajasta, opiskelu omaan tahtiin milloin vain
PAIKKA	opiskelu sidottu tiettyyn paikkaan	vapaus paikasta, opiskelu missä vain
OPPISISÄLLÖT	kaikille yhteiset	yksilöllisesti räätälöidyt
OPISKELTAVAN TIEDON LUONNE	selkeästi rajatut ongelmat ja vastaukset, oppiaineperustaisuus; tiedon objektiivisuus	laajat, soveltamista ja ongelmanratkaisua vaativat kokonaisuudet; tiedon relativistisuus
KONTEKSTI	oppilaitos	reaalitodellisuus
YHTEYS REAALIMAILMAAN	puuttuu kokonaan	ongelmakeskeinen, oppimisprojektipohjainen opiskelu
SAAVUTETTAVUUS	opiskelijat valitaan, pääsykokeet	avoin kaikille halukkaille
TOTEUTUSTAPA	kurssipohjainen	itseopiskelu
OPISKELUTAHTI	ennaltamäärätty	itse määrätty
VÄLINE/MENETELMÄT	yksi tiedon välittämisen/ omaksumisen kanava	useita vaihtoehtoisia tai toisiaan täydentäviä välineitä
YHTEISTOIMINNALLISUUS	yksinopiskelua, ajattelu- ja reflektioprosessit tapahtuvat yksin	yhteistoiminnallista, vuorovaikutukseen perustuvaa oppimista
ARVIOINTI	ulkopuolisen toimesta	itsearviointi

Taulukossa vertaillaan oppimisympäristöjen osatekijöitä suljettu-avoin -ulottuvuudella. Tärkeimpiä asioita on opiskelijan itse tekemä opiskelupäätös, mennä johonkin oppilaitokseen opiskelemaan. Tällöin opiskelu on avointa, mutta muiden painostuksesta tai jopa pakottamisesta ei yleensä synny hyvää lopputulosta.

Olenkin pohtinut työvoimapoliittista koulutusta tehdäänkö se aina opiskelijan omalla opiskelupäätöksellä. Työvoimapoliittinen koulutus on yleensä kurssi muotoista, mutta tähdätäänkö opinnoilla työttömän motivaation lisäämiseen vai saamalla työttömyys luvut näyttämään pienimmiltä.

Toisena huomiona ottaisin esille opiskeluun osallistumistavat, nykyään ei koko opiskelu ole niin sanottua perinteistä vaan hyvin paljon pyritään itseopiskeluun. Tätä kautta

pääsemmekin hyvin aiheeseen aika. Siis opiskella voidaan missä ja milloin vain. Tässäkin ollaan rikkomassa perinteistä opiskelu.

2.2 Kontekstuaalinen oppimisympäristö

Kontekstuaalisen oppimisympäristön perusargumentti on oppimisen ja opiskelun siirtäminen luokkahuoneista todellisiin tai todellista jäljitteleviin ympäristöihin (Manninen ym. 2007, 33). Tämä tulee hyvin huomioitua esim. lähihoitajan opinnoissa, koska koulutus sisältää työssä oppimista säännöllisin väliajoin. Työssä oppiminen tehdään juuri siihen tarkoitettuun ympäristössä esim. päiväkotia, vanhainkotiä, jne. Tällä tavalla jokaiselle opiskelijalle tulee oikea käsitys ammatista johon koulutetaan. Mielestäni aina ei teoria ja käytäntö kohtaa toisiaan ja tällöin ”oikeissa” töissä nähdä teoria opetuksen oikea toteutus. Käytännön töihin siirrettäessä opiskelija voidaan puhua jo oppimisympäristöajattelusta.

Esimerkkinä otan tähän ammattikoulujen ravintola linjat, näillä koulutuksilla saattaa olla jopa joka päivä työssä oppimista. Tällaisilla linjoilla koulut ovat järjestäneet erilaisia oppimisympäristöjä esim. ravintolasalin, jossa voi ulkopuoliset ihmiset käydä ruokailemassa päiväsaikaan. Tällöin opiskelija on tehnyt ruokaa, ottanut asiakkaalta tilauksen vastaan, tarjoillut aterian asiakkaalle, laskuttanut asiakasta jne. Tämä oppimisympäristö auttaa opiskelijaa oppimaan erilaisissa oppimisympäristöissä eri asioita. Tällaisessa oppimisympäristössä opettaja pystyy paremmin näkemään oppilaan työhön liittyvät osaamisalueet, koska kaikki eivät osaa kaikkia asioita ja tässä voidaan harjoittaa enemmän oppilaan niitä alueita joissa on enemmän opeteltavaa.

Alla olevassa taulukossa näkyy perinteinen pedagoginen opetussuunnitelma-ajattelun ja oppimisympäristöajattelun erot.

Taulukko 2

Opetussuunnitelma-ajattelun ja oppimisympäristöajattelun vertailua

(Manninen ym. 2007, 32.)

KOULUTUKSEN	PERINTEINEN PEDAGOGINEN OPETUSSUUNNITELMA-AJATTELU	OPPIMISYMPÄRISTÖAJATTELU
KOHDE	Oppisisältö	reaalitodellisuus
MOTIVAATIO	Ulkoinen/sisäinen (pakko tai oma kiinnostus)	sisällöllinen (opittavasta sisällöstä nouseva)
TAVOITE	Oppimäärän omaksuminen	sisällöllinen pätevyyden kehittäminen
SISÄLTÖ	ops:ta ja oppikirjoista johdettu	todellisuutta selittävät 'tiedolliset välineet'
MENETELMÄT	Opetuksen 'massatuotantoon' soveltuvat	opiskelijalähtöiset, tutkivat, kehittävät
OPPIMISTEHTÄVÄT	Suljettuja harjoitustehtäviä	avoimia harjoitustehtäviä
TUKIJÄRJESTELMÄ	Valmiit mallit ja ratkaisut, opettajalähtöinen	yhteiset hankkeet, opiskelijalähtöinen
ARVIOINTI	Kontrolli, arvostelu	sisällöllinen, oppimista edistävä, todellisuuteen suhteuttava

Itse en ole koskaan tehnyt opetussuunnitelmaa, mutta tätä taulukkoa lukiessa olisin suuntaamassa omaa ajattelua oppimisympäristöajattelun puoleen. Lähihoitajan koulutuksessa mielestäni oppimisympäristöajattelu on erittäin tärkeä tavoitteisiin päästäessä. Hoitajan työ on konkreettista käsin tehtävää työtä, jota ei voi oppia kuin olemalla siinä oppimisympäristössä, jossa työtä oikeasti tehdään esim. sairaala, vanhainkoti jne. Tässä tullaan siihen miten tärkeä on kohde mihin koulutus on suunnattu ja lähihoitajan koulutuksessa oppimisympäristöajattelu malli on tärkeä, koska käytännön työssä opitaan mielestäni suurin osa asioita mitä hoitaja työssään tarvitsee.

Motivaatio tulee esille monessa eri asiayhteyksissä ja tässäkin taulukossa se on otettu esille. Riittääkö opiskelijalle se mitä koulu tarjoaa vai voiko opiskelija itse vaikuttaa oppimisympäristöjen avulla oman opiskelun sisältöön.

2.3 Teknologipohjainen oppimisympäristö

Tämä teknologipohjainen oppimisympäristö on nykypäivää, koska opiskelu tapahtuu eri aikaan ja tämän mahdollistaa vain tietotekniikka ja virtuaalinen maailma. Jokainen voi hakea tietoja tai tehtäviä tai palauttaa tietoja tai lähettää postia ja niin edelleen silloin kuin itselle parhaiten sopii tai on aikaa. Eikä tämä teknologipohjainen oppimisympäristö ole sidottu paikkaan. Tietotekniikka tarkoittaa laitteistoja ja

ohjelmistoja joiden avulla voidaan päästä käsiksi tietoon ja tallettaa, järjestellä, muuntaa ja esittää sitä sähköisessä muodossa (Manninen ym. 2007, 34). On myös muitakin sähköisiä viestintälaitteita joita voidaan käyttää esim. puhelimia, faxeja, tietoverkkoja ja niin edelleen.

Opetusteknologian sisään rakennettu oppimisympäristö tarkoittaa sitä, että esimerkiksi verkkosivustolla on tarjolla oppimateriaalia, opiskeluohjeita, tehtäviä, keskustelualueita ja oppimispäiväkirja (Manninen ym. 2007, 34). Voinpa väittää että jokaisessa koulussa on jo käytössä jonkinlainen oppimisalusta, joista oppilaat voivat hakea kyseiseen aineeseen olevat oppimateriaalit ja johon opettajalle oppilaat palauttavat tehtävät tai muut aineistot. Tässä kohdassa voidaankin puhua verkkopohjaisesta oppimisympäristöstä.

On jo kouluja jotka ostavat oppilailleen tietokoneen, jotta jokaisella olisi mahdollisuus hakea tietoja verkon kautta. Itse olen ollut seuraamassa opetusta tällaisessa koulussa, mutta ongelmia se hieman tuottaa opettajalle opetuksen aikana, koska oppilaat tahtovat helposti käyttää tietokonetta väärällä tavalla tunnin aikana.

Vähintään yhtä tärkeää on kuitenkin myös pohtia ja tarvittaessa kyseenalaistaa perinteisiä opiskelutapoja. Oppimisen erottaminen irralleen muusta elämästä on entistä ongelmallisempaa; elinikäisen oppimisen käsite ja oppivien organisaatioiden idea ovat esimerkkejä siitä, kuinka oppiminen on nykyään näkyvä osa kaikkea mitä teemme. (Haasio, A. & Piukkula, J. 2001, 24). Tämä onkin hyvä huomioida opiskelussa miten tärkeäksi tietotekniikan käyttö on tullut joka päivässä elämässä ja miten se vaikuttaa asioiden hoitamiseen. Aikuisopiskelijoille verkko-opiskelu on elinehto jotta voi opiskella, koska on mahdollistettu työn ohella opiskelu.

3 Lähihoitajan oppimisympäristö tällä hetkellä

Lähihoitajan koulutuksessa on käytössä avoin ja suljettu oppimisympäristö. Koulutuksessa on teoriaa, joka käydään koulun antamissa tiloissa eli on suljettu oppimisympäristö. Työssä oppimisjaksot suoritetaan siinä laitoksessa, johon käytännön harjoittelu on osoitettu.

Opiskelija itse hankkii työssä oppimipaikkansa. Kuitenkin oppilaat käyttävät kussakin jaksossa verkko oppimisympäristöä, koska tehtävien lähettäminen opettajille tapahtuu tietotekniikan avulla. Katsonkin verkko oppimisympäristön olevan avointa, koska sitä voi tehdä kotona, kirjastossa, työpaikalla/työssä oppimispäikassa ja niin edelleen.

Kuitenkin on huomattava, että tässäkin koulutuksessa on monia erilaisia oppimisympäristöjä, mutta oppimisesta pitää saada laajempi sekä mielenkiintoisempi. Mielestäni on huomattavaa aikuisopiskelijoiden kohdalla moni muoto koulutuksissa laajat oppimisympäristöt. Tämän takia töissä käyvilläkin on mahdollista opiskeluun.

3.1 Lähihoitaja koulutuksen oppimisympäristö teoria opetuksessa

Perinteistä on opettaa teoriaa koulun omissa luokissa. Rinnalle tähän on tullut niin sanottu auditorio opetus. Tarkoitan tällä sitä, että samaan tilaan mahtuu suuri määrä oppilaita ja opettaja luennoi edessä. Pystyykö opettaja hallitsemaan tällaista oppimisympäristöä? Tähän emme saa selkeää vastausta. Opettajien on vaikea saada tietoonsa oppilaiden oppimista luento tyyppisissä opetuksissa. Kokeitten kautta opettaja voi todeta oppilaitten oppimistason. Luennon mielenkiintoisuus saattaa tuoda opiskelijoille lisää motivaatiota kyseiseen aiheeseen. Luennoitsijan onkin tärkeää valmistella erittäin hyvin oman osuutensa, jotta se tuottaisi toivottua tulosta.

Mielestäni käytännön työssä tullaan vasta huomaamaan mitä kukin oppilas on teoria osuuksissa oppinut. Osittain teoriaa opetetaan verkko-opetuksena, koska tehtävänannot ja palaukset tallennetaan tietokoneelle sähköisesti koulussa olevalle oppimisalustalle. Tieto on helppo ottaa yhdestä paikkaa ja kaikille oppilaille on silloin selvää mistä

tehtävät ja muut tiedot löytyvät. Tässäkin koulutuksessa korostuu teknologinen oppimisympäristö hyvin vahvasti.

3.2 Lähihoitaja koulutuksen oppimisympäristö työssä oppimisen aikana.

Kerron tässä hieman miten lähihoitajan koulutuksessa työssä oppiminen tapahtuu tai on opinnot on jaksotettu. Lähihoitajan koulutuksessa työssä oppiminen on kuusi viikkoa. Työssä oppimista on viisi viikkoa ja yksi viikko on näyttöä. Näytössä oppilas työtä tekemällä näyttää mitä hän on oppinut siinä työpaikassa viiden edeltävän viikon aikana.

Opiskelijan pitää tehdä näyttösuunnitelma ennen näyttö viikon alkua ja tämä palautetaan opettajalle sekä näytön vastaanottajalle. Näyttöä seuraa näyttökoulutuksen saanut näytön vastaanottaja. Työssä oppimisjakso päättyy aina näyttöön.

Lähihoitajan koulutuksessa voidaan hyödyntää monenlaisia oppimisympäristöjä työssä oppimisen aikana. Tähän vaikuttavat seuraavat seikat missä opetuksen vaiheessa oppilas on menossa. Lähihoitajan koulutus on jaettu neljää jaksoon hoidollisesta näkökannasta katsottuna.: 1. **kasvun tukeminen ja ohjaus** (liite 2), 2. **hoito ja huolenpito** (liite 3), 3. **kuntoutuksen tukeminen** (liite 4) ja 4. **valinnainen** (oppilas saa itse valita) (liitteet 1,5,6,7).

Kasvun tukemisen ja ohjauksen työssä oppiminen tehdään yleensä päiväkodissa tai vanhusten päivätoiminnassa. Työssä oppimipaikan jokainen oppilas hankkii itse, joten kyseiseen oppimisympäristöön voi vaikuttaa haluamallaan tavalla. Joten oppimisympäristö on silloin päätetty, kun oppilas on saanut oman työssä oppimisaikansa hankittua.

Jos tarkastellaan esim. päiväkotia oppimisympäristönä, miten paljon tämä sisältää erilaisia oppimisympäristöjä. Lasten kansa ollaan **pihalla**, tämä on yksi oppimisympäristö. Ulkona voidaan myös olla monessa paikassa esim. päiväkodin pihamaalla, metsässä, leikkipuistossa, kävelemässä, erilaisissa esiintymispaikoissa esim. vanhainkoti, jossa lapset käyvät laulamassa, kirkko jne. Sitten mennään **päiväkotiin sisälle**, jossa myös on useita erilaisia oppimisympäristöjä esim. ruokahuone, leikkihuone, nukkumahuone ja niin edelleen. Tietenkin jokaisella päiväkodilla on omille

tiloilleen nimet, käytän tässä yleisiä nimityksiä. Mielestäni jokainen tila on uusi oppimisympäristö ja oppilaalle uusi oppimiskokemus. Jokaisessa tilassa tai paikassa opitaan erilaisia asioita.

Hoidon ja huolenpidon työssä oppiminen tehdään terveystieteiden keskuksen vuodeosastolla tai vanhainkodissa. Molemmista näistä löytyy monia oppimisympäristöjä, mainitsen niistä muutamia esim. ruokailutila, peseytymistilat, potilashuoneet, kanslia, toimenpidehuone ja niin edelleen.

Kaikista oppimisympäristöistä tulee oppilaille hyviä ja huonoja kokemuksia. Hyvät kokemukset ruokkivat tietenkin asioissa aina eteenpäin, mutta huonojen kokemusten tullessa samanlaisista asiasta ei tahdo päästä eteenpäin. Mielestäni tämä johtuu jännittämisestä tuleeko samanlainen tilanne eteen uudelleen. Itsellenikin on tullut eteen tällaisia tapauksia ja tämä ei kylläkään oppimista edistä. Huonotkin kokemukset pitää kohdattava uudelleen ja tätä kautta tulle opittua uusia asioita. Sanotaankin, että virheitä oppii, eli muistaa varmasti tehdessään uudelleen saman työn miten se pitää tehdä.

Kuntoutuksen tukemisen alue tämän työssä oppiminen voidaan tehdä ihan missä tahansa kuntoutuksen yksikössä tahansa. Mainittakoon niistä muutamia esim. palvelukotien kuntoutus, terveystieteiden keskuksen kuntoutus ja niin edelleen. Jälleen uusia oppimisympäristöjä lisää. Tässä tulee huomattua miten monta erilaista oppimisympäristöä saattaa työssä oppimisjakson aikana olla.

Tämä kaikki riippuu opiskelijan valinnoista työssä oppimisen aikana. Tässä kuntoutuksen jaksossa näen erittäin paljon mahdollisuuksia erilaisiin oppimisympäristöihin. Ajatellaan olemamme terveystieteiden keskuksen kuntoutuksessa. Ensinnäkin tässä kuntoutuksen pisteessä on saatavilla erilaista kuntoutuksen muotoa. Kuntouttajat käyvät osastoilla kuntouttamassa vanhuksia, kuntoutukseen tulee kokoa työikäisiä, saattaa olla jumppa hetkiä vaareille, työssä käyville, sydän sairaille ja niin edelleen. Ja jokainen on uusi oppimisympäristö ja jokaisesta tilanteesta sekä asiakkaasta oppilas oppii uusia asioita.

Viimeisenä mutta ei vähäisempänä **valinnainen**, joka tarkoittaa sitä, että oppilas voi itse valita mikä on työssä oppimipaikka. Valinnainen on jaettu neljää eri aihepiiriin: 1.

mielenterveys ja päihdetyö, 2. sairaanhoito, 3. vanhustyö ja 4. lapset ja nuoret.

Tässä lisää uusia oppimisympäristöjä ja miten ne vaikuttavat oppimiseen.

Kaikki oppimisympäristöt opettavat jokaista jollakin tavalla. Saattaa jo ensimmäisien viikkojen aikana oppilas huomata, ettei tämä ole hän juttunsa. Mistä se sitten johtuukaan jää varmasti usein selvittämättä. On kuitenkin vaikeaa uskoa, että jokin oppimisympäristö olisi niin vaikea, jotta päätyttäisiin keskeytykseen. Jokaisesta oppimisympäristöstä työssä oppimisen aikana on hyvä jutella ohjaavan kanssa. Useimmat ongelmat ratkeavat keskustelemalla asioista henkilökunnan tai opettajan kanssa.

4 Lähihoitajakoulutuksen uusi oppimisympäristö

Tässä kehittämishankkeessa oma tavoitteeni on suunnitella toimiva tila ratkaisu ja kehittää opiskelijan pedagogisesta näkökannasta katsottuna vanhuksen kokonaisvaltainen hoito tässä oppimisympäristössä. Tässä kerron hankkeen yhteistyökumppaneista ja yleisistä tavoitteista. Tämän oppilaitoksen tarkoitus on löytää lähihoitaja koulutukseen käytännönläheisempi oppimisympäristö.

Opiskelijan oppimisen kannalta on tärkeää, että opiskelija hahmottaa koko toimintamallin. Koska tässä oppimisympäristössä ei tehdä perushoitoja, niin pääpaino on kuntouttavassa työssä. Tarkoitin tällä sitä, että opiskelijan oppii tässä ympäristössä kuntoutuksen ja viriketoiminnan merkityksen hoitotyössä. Otan tässä muutaman esimerkin: mitä liikuntaa tai liikunnan muotoa vanhus tarvitsee kotona selviytymiseen ja päivän toiminnassa lähihoitaja opiskelijan suunnittelee vanhuksille tarvittavan liikunnan muodon, josta vanhus saa apua. Toinen esimerkkini on ruokailusta. Jos vanhuksella ruokailussa on ongelmia, niin opiskelija tai opiskelija ryhmä miettii voidaanko vanhusta auttaa kuntoutuksella tai tarvitseeko hän ongelman ratkaisuun apuvälinettä. Hoitaja yleensä ensisijaisesti kannustaa vanhusta omatoimisuuteen, mutta tarvittaessa tarjoutuu auttamaan esim. takin päälle tai nousemaan tuolilta jne.

4.1 Oppimisympäristö käytännön läheisemmäksi

Tällä käytännönläheisemmällä oppimisympäristöllä ei ole vielä tässä hankkeen vaiheessa nimeä. Tulevaisuudessa tämä voi olla päivätoimintaa tai virikepäivä tai toimintapäivä tai ihan mitä tahansa.

Millaisilla tavoilla oppimisympäristöä saataisiin lähemmäksi käytännön työtä? Tämä kysymys on askarruttanut pitkään varsinkin opettaja kuntaa. Mielestäni käytännön kokemus opettaa parhaiten. Tässä kehittämishankkeessa on tarkoituksen rakentaa oikea oppimisympäristö, jossa lähihoitaja opiskelijat voivat tehdä käytännön työn kautta oppimista. Toki emme voi jättää kaikkia teoria opetusta pois.

Tähän uuteen oppimisympäristöön on tarkoitus palkata yksi sairaanhoitaja, joka on tulevassa tilassa kokopäiväinen työntekijä, sekä ohjaa/opastaa opiskelijoita työssä. Rakennus johon oppimisympäristö tehdään, on jo valmiina. Tämän omistaa Satakunnan koulutuskuntayhtymä eli seinät ovat valmiina. Tarkoituksena on suunnitella mitä seinien sisäpuolelle tarvitaan, jotta siitä tulisi oppimisympäristö.

Opiskelijoiden on hyvä huomata, että hoitotyöhön kuuluu muutakin kun vain perushoitoa. Ihminen tarvitsee ravintoa, puhtaita vaatteita, hygieenistä pesua, liikuntaa, sosiaalisia kontakteja, kuntoutusta, erialaisia virikkeitä ja niin edelleen. Tästä tulisi pitkä lista luetella mitä me tarvitsemme päivittäin, viikoittain, kuukausittain ja vuosittain. Se on ainakin aivan varma, että ilman hyvää tukiverkostoa me emme selviä. Tukiverkosto voi olla mitä tahansa esim. ateriapalvelun kuljettaja, lähihoitaja opiskelija, taksi kuski, oma perhe, naapuri, kotipalvelun hoitaja. Meidän jokaisen tukiverkostoon kuuluu erittäin paljon eri henkilöitä sekä erilaisia asioita.

Kaikki nämä asiat kuuluvat tässä tapauksessa vanhuksen hyvään hoitoon ja siksi me tarvitsemme lisää uuden laisia oppimisympäristöjä, jotta opiskelijat saisivat lisää käytännönläheistä oppimista. Oppimisympäristö voi pitää sisällään erilaisia päivään kuuluvia tapahtumia. Tärkeää on opettaa opiskelijoille, että hyvään hoitoon perushoidon lisäksi kuuluu esim. kuunteleminen, kosketus, turvallisuuden tuottaminen, virikkeiden antaminen, läsnä oleminen, auttaminen kaikessa mitä hoidettava henkilö ei itse pysty tekemään esim. pukeminen, lukeminen ja niin edelleen.

Oppimisympäristöstä on tehtävä erittäin monipuolinen paikka opettaa mitä hyvä hoito on. Haluan korostaa tässä, sitä että hoitaja ei yksin jaksaa tai pysty antamaan kaikkia sitä tarvittavaa palvelua mitä tarvitaan hoitoja annettaessa. Myöhemmässä kerron mitä minä ajattelen oppimisympäristön opetus päivän sisältävän.

4.1.1 Vanhustyössä

Tämä kehittämishake tehdään niille oppilaille jotka suuntautuvat vanhustyöhön, koska meillä maakunnissa on erittäin paljon kotona asuvia vanhuksia jotka eivät pärjää yksi ja tästä johtuen lähihoitajia tarvitaan lisää. Vanhukset tarvitsevat erilaisia palveluja ja

yhtenä jopa tärkeimpänä pidän virikepalvelua. Sosiaalinen kanssa käyminen on tärkeää, ettei vanhus masennu, syrjäydy ja niin edelleen.

Kaikilla ei ole mahdollisuuksia kulkea pitkiä välimatkoja ystävien luo tai kauppaan tai jopa omien lasten luo. Osa vanhuksista asuu aika alkeellisesti. Heillä ei ole välttämättä pesumahdollisuuksia tai toisille ei tule sisälle vettä tai ei ole sisävessaa. Kaikkia näitä asioita on pohdittava suunnitellessa ”äly-taloa” oppimisympäristönä.

4.2 Hankkeen rahoitus

Hankkeelle on tarkoitus hakea rahoitusta, mutta mistä se on vielä epäselvää. Tämän hetkinen tilanne on, että rahoitusta pyritään osittain järjestämään Kaste- hankkeen kautta. Kaikista haastavampana pidän rahoituksen järjestymistä, että voidaan toteuttaa tämä oppimisympäristö hanke kokonaisuudessaan.

Mielestäni tähän tarvitaan oman kunnan ja myös naapuri kuntienkin raha panosta, koska vanhuksia voitaisiin kuljettaa tähän toimintapäivään yli kunta rajojen. Onko tämä mahdollista, niin se jää nähtäväksi vasta myöhemmässä vaiheessa, kun oppimisympäristöä aletaan käyttää. Vaikka rahoitus ei olekaan vielä selvillä, on kuitenkin tiedossa rakentaminen alkaa 2012 vuoden syksyllä. Toisin sanoen tulevaisuutta ajattelevia poliitikkoja löytyy vielä jokaisesta kunnasta.

4.3 Tilaratkaisut käytännön toteutukseen

Tilan olisi hyvä olla yhtenäinen eikä saisi olla portaita eikä kynnyksiä. Tilassa olisi hyvä päästä vapaasti kulkemaan, koska suurimmalla osalla vanhuksia saattaa olla rollaattori tai keppi, jollakin jopa pyörätuoli.

Kävely saattaa olla joillakin vanhuksilla lyhyttä, joten kynnyksiä tai rappusia pitäisi välttää tulevassa tilassa. Tilaan ei myöskään voi laittaa mattoja, koska matto saattaa luistaa ja tämän takia vanhus voi jopa kaatua. On tarkoitus poistaa kaikki, joista saattaa tulla erilaisia vaaratilanteita toiminnan aikana.

Lattia materiaali ei saa olla liukas esim. parketti ei ole hyvä, mutta jokin kumimainen materiaali menettelee. Nykyään on erittäin paljon erilaisia vaihtoehtoja materiaaleissa.

Pinta materiaalejen valinta on mielestäni arkkitehdin päätettävissä, koska hän on osaaja sillä alalla.

Tila olisi hyvä saada jaettua kahteen osaan tarvittaessa esim. sermillä/ liukuovella tai jollakin muulla. Erikokoisten ryhmien muodostaessa tilan jakaminen helpottaa opiskelijoita/opettajia työtehtäviä tehdessä.

Pöytien ympärille on hyvä jäädä tilaa, johon vanhus voi laittaa rollaattorin istuessaan tuolilla. Tilaa tarvitaan myös avustajalle, joka auttaa vanhusta istumaan tai siirtymään pöydästä pois.

Pöytien korkeudella on erittäin suuri merkitys, koska pyörätuolissa istuva henkilö ei sovi normaali korkuisen pöydän alle istumaan, joten pöydän pitää olla hieman korkeampi kuin standardi pöydät. Pöydässä pitää olla myös hieman enemmän pituutta kuin tavallisesti, koska pöydän sivuihin ei sovi yhtä aikaa istumaan kahta pyörätuolissa istuvaa henkilöä. Kaikki nämä ovat pieniä asioita, mutta joillekin henkilöille erittäin tärkeitä. Tällaisia asioita ei tule itse huomatuksi, kun pystyy istumaan tavallisella tuolilla.

WC-ratkaisut pitää huomioida, että tilasta pitää päästä helposti kulkemaan itsenäisesti tai avustajan auttamana. WC:ssä on huomioitava, että wc-pöntön ympärille pitää sopia kaksi avustaa tarvittaessa. Onkin huomioitava hyvinkin tarkkaan wc-pöntön korkeus ja käsituet. Hälytys järjestelmä WC:ssä on oltava vaaratilanteita varten, esim. vanhus voi kaatua tai ei pääse itsenäisesti WC:tä pois jne.

4.3.1 Tilan kalusto pedagogisesta näkökannasta

Kalusteet on tietenkin hankittu kyseiseen tilaan ennen opiskelijoiden tuloa, mutta otan tässä seikkoja mitä pitää ottaa huomioon niitä hankittaessa. Kalusteita hankkiessa on mietittävä erittäin tarkkaan etenkin tuolien ja pöytien hankinta. Pöytien korkeuteen vaikuttavat seuraavat tekijät onko vanhus pyörätuolissa vai istuuko hän itse tuolissa. Jos vanhus istuu pyörätuolissa, on pöydän oltava hieman tavallista pöytää korkeampi, koska pyörätuoli ei sovi normaali korkuisen pöydän alle. Tämä vaikuttaa siihen, että ruokailu tulee vaikeaksi ja muut tekeminen pöydän päällä vaikeutuu. Pöytien on oltava hieman

normaalia pöytää pidemmät, koska pyörätuoli vie enemmän tilaa, joten kaksi pyörätuolia ei välttämättä sovi normaali pöydän viereen.

Opiskelijan ei tule huomattua tällaisia asioita opiskelun alussa, mutta työssäoppimisen jälkeen on oppinut uusia käytännön asioita ja yksi on tuolit niiden korkeus miten se vaikuttaa joka päivä erilaisiin toimintoihin jne. Liikkuvuuden kannalta on hyvä, jos ei istuta liian ahtaasti. Opiskelijan/hoitajan on hyvä auttaa vanhusta, jollei esim. pyörätuolit ole liian lähekkäin toisiaan. Otan esimerkkinä vaikka tuolilta nousu, joka ei ole vanhoilta ihmisiltä ennän itsestään selvyys, koska siinä tulee huomioon lihaskunto tai tehty lonkka leikkaus. Tässä tulee oppilaalla oppimistilanne, miten saada vanhus paremmin nousemaan tuolista, voisiko olla joitakin apuvälineitä vai pitääkö tehdä harjoitteita joilla voi saada nousun paremmaksi.

Kaikki tämä on uusien asioiden oppimista tai oppia ajattelemaan uudella tavalla asioita. Voidaanko me auttajina samaistua autettavaan tai yleensä avun tarvitsijaan? Mielestäni me kaikki voimme ajatella, mitä jos itse olisimme samassa tilanteessa, mitä me haluaisimme meitä autettavan.

Tuoleissa on huomioita korkeus, koska vanhuksella saattaa olla jäykkyyttä nivelissä ja tämän takia istumaan meno tuottaa vaikeutta, joten korkeampi tuoli on hyvä apu. Myös vanhus jolta on leikattu lonkka, niin hänen on helpompi istua hieman korkeammalla tuolilla.

Mielestäni nämä asiat ovat tärkeitä opetuksen kannalta, koska kirjat eivät kerro niitä, mutta kokemus opettaa. Tämä tieto tulee opiskelijoille työn kautta, jota toivotaan uudessa ympäristössä tapahtuvan. Kaikki opiskelijat eivät ole välttämättä edes koskenut vanhusta, auttanut näkövammaista ja niin edelleen. Kaikkia asioita ei voi oppia kirjoista ja kalusteissa huomioitavat asiat ovat yksi niistä.

Huomioin tässä lepotilan, koska kaikki vanhukset eivät pysty olemaan pitkiä aikoja istumassa ja tarvitsevat vuodetta päästäkseen lepuuttamaan esim. selkäänsä. Näen tämän tilan hankalampana järjestää tässä hankkeessa, koska ei vielä tiedetä miten suuri tila on ja onko siitä mahdollista väliseiniä avulla mahdollista jakaa useampia tila ratkaisuja.

Tilassa pitää olla muitakin kalusteita, kuin vanhuksille tarkoitettut. Hyllyjä tai kaappeja pitää olla, joissa voi säilyttää erilaisia papereita tai muita materiaaleja opetusta varten. Tietenkin opiskelijoitakin varten olisi hyvä olla omaa kaappi tilaa. Tärkeänä pidän erilaisen sähköisen tietoliikenteen tilassa, koska sitä kautta on helppo viestittää muita, saada uutta tietoa, erilaisten tehtävien lähettäminen on helpompaa ja on muistettava erilaiset kirjaamiset jokaisesta päivästä esim. vanhuksen kaatumiset. Eli hyvä olisi olla ainakin yksi tietokone, videotykki, radio, ehkä jopa televisio.

4.3.2 Henkilöstö pedagoginen näkökanta

Henkilökunta kysymys on tällä hetkellä avoin. Tarkoituksen on kuitenkin palkata yksi kokopäiväinen sairaanhoitaja opettajan lisäksi. Näen tärkeänä, että kyseinen henkilö omaisia hyvän humanistisen oppimiskäsityksen ja osaisi sitä käyttää luovasti opiskelijoiden ja asiakkaiden välillä. Sairaanhoitajalla pitää olla hyvät vuorovaikutustaidot opiskelijoihin ja hänellä pitäisi olla kyky kehittää tätä uutta oppimisympäristöä opiskelijoiden näkökanta huomioon ottaen. Tärkeän humanistisessa oppimiskäsityksessä näen opiskelijan persoonallisuuden kehittäminen. Tulee huomioitua jokainen henkilö yksilönä, koska jokaisella oppijalla on vahvoja ominaisuuksia ja miten voidaan kehittää heikkoja kohtia jokaisella.

Arvioinnissa on hyvä antaa jokaiselle mahdollisuus itsearviointiin, koska mielestäni tämä kehittää opiskelijoita kun saa itseään tutkia ottaen hyvät ja huonot asiat huomioon. Lähihoitaja opiskelijoiden opettajat/opettaja tuo pedagogisen näkökulman tähän ”äly – taloon”. Kun, tämä uusi oppimisympäristö avataan, tulee opettajan olla paikalla joka päivä. Opettaja ohjaa opiskelijoita mitä tehdään ja miten tehdään. Opiskelijoilta toivotaan aktiivista toimintaa tähän työhön.

Ei ole vielä tarkkaa lukumäärää kuinka monta opiskelijaa voisi olla yhtä aikaa vanhusryhmän kanssa mielestäni kaksi tai kolme olisi hyvä. Vanhus ryhmien koko olisi maksimissaan 10-12 yhtä aikaa paikalla. Useampia opiskelijoita pitää olla paikalla, koska vanhuksia pitää olla saattamassa erilaisiin oheispalvelu tuottajien luo ja hakemassa pois. Vanhus saattaa tarvita apu esim. vessaan menossa, istuessa tuoliin, takkia pukiessa jne. Ryhmää ei voi jättää vain yhden ihmisen varaa on siis hyvä olla useampi päivän kulussa mukana.

4.3.3 Erilaiset palvelut

Tässä tilassa oheispalveluilla on erittäin suuri merkitys. Lähden tarkastelemaan tätä asiaa vanhuksen näkökannasta katsottuna. Asumme kuitenkin maaseudulla, jossa palvelut ovat kaukana meidän asutuksesta. Suurimmalla osalla vanhuksia ei ole kulkuneuvoa millä voisivat asioitaan hoitaa.

Tällöin kun rakennetaan tällainen älytalo on hyvä ottaa kaikki palvelujen muodot huomioon. Olen pitkään seurannut vanhusten asumista ja elämistä sekä havainnut heidän jokapäiväisiä tarpeitaan.

Oheispalveluna voidaan tarjota esimerkiksi:

- parturi – ja kampaajan palvelut
- jalkahoitajan palvelut (diabeetikolle tärkeä)
- ateria palvelut (kuuluu päivän hintaan)
- kosmetologin palvelut
- terveydenhoitajan palvelut (veren sokerin- ja verenpaineen mittaus)
- kuljetuspalvelu (kuuluu päivän hintaan)
- pesupalvelu (niille vanhuksille tärkeä, joilla ei kotona esim. suihkua)
- kioski palvelu (liiketalouden linja voisi pitää)

Erilaisia palvelun tuottajia ja palveluja saattaa tulla vieläkin enemmän, mutta yllä olevia palveluja pidän itse tärkeinä, jotka pitää löytyä tulevasta tilasta.

Jos tätä ajatellaan pedagogisesta näkökannasta, tässä tulee oppimista monelta taholta sekä monelle taholle. Tärkeintä on pyrkiä tuottamaan oheispalvelut opiskelija voimin. Mielestäni opiskelija saa oikeaa oppimista aidoista asiakkaista ja palaute tulee heti. Ainoana palveluna on kuljetuspalvelu, jota ei voida opiskelijoiden voimin toteuttaa. Oheispalvelut toteutetaan myös oppilastyönä käyttäen muita oppilaitoksia ja tarjoamalla heille tiloja käyttöön.

Kauneudenhoitoalan tilat ovat jo valmiina ja oppilaiden käytössä. Oheispalvelujen tuottajat saavat opetukselleen uuden oppimisympäristön ja tätä kautta uutta näkökantaa opettamiseen sekä oppimiseen.

Mitä muuta pedagogista oheispalvelua voidaan tarjota tai hyödyntää tässä hankkeessa? Voisiko oheispalvelun tuottaja olla vaikka yrittäjä ja miten hän voi antaa opiskelijoille pedagogista näkökantaa. Mieleeni tulee taksiyrittäjät ja heidän opettamisensa opiskelijoille. Vanhuksen avustaminen taksiin ja taksista pois on opettamisen arvoista asiaa. On tärkeää, että vanhus matkustaa autossa turvallisesti paikasta toiseen ja tässä tapauksessa kotoa oppimisympäristöön ja jälleen kotiin. Oppia tulee istuville vanhuksille turvavyöt kiinni ja miten pyörätuoli laitetaan taksiin turvallisesti kiinni. Lain mukaan pyörätuoli pitää olla taksissa kiinni neljästä kohdasta ja pyörätuolin omat jarrut päällä, koska jos taksi joutuu tekemään äkkijarrutuksen pyörätuoli jatkaa matkaansa, jollei se ole kiinni kuljetuksen aikana.

Mahdollisuuksia on erittäin monia ja aihe on myös laaja. Täytyy huomata, että maaseudulla ja kaupungissa asuvien vanhusten tarpeet ovat erilaiset. Eroja on myös palvelujen tarjonnassa, koska maaseudulla esimerkiksi kulttuuripalvelujen tarjonta on vähäistä tai voidaanko sanoa, että ei ole ollenkaan.

4.3.4 Päivän ohjelma oppimisympäristössä

Ajattelen tässä, mitä yksi päivä pitää sisällään. Tässä hankkeen vaiheessa kellon ajat ei vielä selvillä, mutta voisimme ajatella aamun alkavan n. kello 9.00. Lähdetään siitä, että **vanhus tulee** aamulla ”äly-taloon” opiskelija auttaa **taksista** sisälle ja ulkovaatteet pois, sekä vie/ohjaa hänet sisälle huoneeseen missä päivä alkaa.

Aamupala on erittäin tärkeä päivän aloitus, tämä tietenkin riippuu siitä mihin aikaan ollaan aloittamassa päivää. Aamupalan nauttiminen voisi kestää n. 30 minuuttia, koska taksi saattaa tuoda lisää vanhuksia samalla on hyvät mahdollisuudet luoda sosiaalisia kontakteja uusiin tai tuttuihin ikäihmisiin. Ruokailu on yksi tärkeimmistä sosiaalisista tapahtumista, jota koemme päivän aikana, siis syömme yhdessä ja vaihdamme kuulumisia.

Aamu yhdessä olon jälkeen mielestäni tapahtuu kaikkein tärkein virikkeellinen osuus päivästä. Mitä tämä kaikki voisi olla? Kaikki virikkeellinen toiminta on kiinni opiskelijoiden aktiivisuudesta ja luovuudesta. Virike voi olla erilaista kuntoutus

toimintaa, muistin kehittämistä, leipomista, erilaisia kädentaitoja, ulkoilua, jne. Toivon, että tässä tulevassa tilassa on kaikki mahdollinen sähköinen toiminta mahdollista TV, radio, CD-soitin, tietokone, ja niin edelleen.

Ryhmä olisi hyvä jakaa kahteen osaan. Ryhmä 1 voisi tehdä jotakin kuntoutukseen liittyvää, vaikka hernepussien heittoa, tasapaino harjoitusta, pallon ojentamista toiselle ja niin edelleen. Tämä osio olisi täysin opiskelijan suunnittelua ja toteutusta.

Ryhmä 2 askartelisi, laulaisi, tekisi muisti harjoitteita, katsoisi lyhyen elokuvan ja niin edelleen. Kaikki tämä opiskelija tekee.

Lounas saattaisi olla kello 11.30 – 12 välisenä aikana. Ruokailun jälkeen ryhmät vaihtaisivat paikkaa ja tällä tavalla kaikki saisivat kaikkia palveluja päivän aikana. Tarkoituksen on vaihtaa virikeryhmän ja kuntoutuksen tehtäviä, joka tulee luonnostaan opiskelijan vaihtuessa suunnittelu tehtävissä.

Mielestäni jokaiselle opiskelijalle kuuluu ryhmien päävastuu. Ryhmiä on kuitenkin vetämässä useampi opiskelija, jotta tilanteet pysyisivät hallinnassa.

Päiväkahvi tarjottaisiin n. kello 13.30 ja tämän jälkeen taksit tulisivat hakemaan vanhuksia kotiin. Päivän aikana vanhuksilla olisi mahdollisuus käyttää oheispalveluja, joita aikaisemmin olen maininnut. Opiskelijat huolehtivat vanhukset esim. parturiin, jalkahoitoon ja niin edelleen.

Jos viikon jokaisena päivänä eri vanhusryhmät, silloin opiskelijat voivat hyödyntää samaa suunnitelmaa jokaiselle päivälle, mutta ryhmissä on samoja vanhuksia, silloin suunnitelmia tarvitaan useita.

Tässä muutama esimerkki mitä opiskelijat voisivat auttaa vanhuksia kotona selviytymisessä. Muistissa on suurimmalla osalla parannettavaa, joten erilaiset muistiin liittyvät harjoitukset ovat hyviä kaikille.

- Dementiaa sairastavalle on hyvä kerrata päiviä, numeroita esim. mikä päivä on **tiistai**, monesko päivä on tänään **1.4**, mikä merkittävä päivä on **aprillipäivä**, kenen nimipäivä on tänään jne. Tällaisia kysymyksiä voi erittää vanhuksille. Opiskelijan pitää ottaa selville etukäteen nimipäivät, erilaiset juhlapäivät, tässä

tapauksessa aprillipäivä kertoa mistä tämä päivä on tullut, miksi siitä on tullut perinne, muistatteko lapsena kun aprillasitte ystävää, äitiä jne.

Jollei vanhuksset ala keskustella, niin opiskelijan tehtävä on viedä keskustelua eteenpäin. Opiskelija voi kertoa itsestään ensin olen aprillannut kaveriani sillä ja sillä tavalla ... kaikkia alkaa naurattaa ja seuraava rohkenee kertoa oman tarinansa ja näin tämä jatkuu.

Mielestäni tässä opiskelija oppii sosiaalisuutta eri-ikäisiin ihmisiin. Oppimista tulee erilaisista sairauksista, koska vanhuksilla on muisti ongelmia, huimausta, ehkä nielemisvaikeutta, katkokävelyä jne. Miten luovempi opiskelija on, sitä rikkaampi on vanhusten päivä.

- Kuntoutuksessa voisi ottaa harjoituksen kiinni ottamisesta. Kotona pitää pystyä ottamaan ote juomalasiin, kahvikuppiin, maitopurkkiin, leipään, lusikkaa jne. Harjoituksessa voitaisiin käyttää palloa tai hernepussia, jota vanhus ojentaa toiselle vanhukselle seisten tai istuen. Välimatka vanhuksesta toiseen on ensin lyhyt ja pikku hiljaa matkaa pidennetään, niin että vanhus lopuksi heittää esim. hernepussin toiselle.

Tämä harjoitus käy kaikille, eli ryhmässä ei tarvitse eritellä vanhuksia. Ne joilla on heikommat taidot, niin niiden kohdalla välimatkaa ei pidennetä. Tällä tavalla yritetään pitää jokaisella sen hetkinen kunto sekä toiminta kyky yllä.

Virikkeelliseen osioon on erittäin paljon kirjallisuutta, joista mainittakoon esim. Kirsti Koivulan ohjaajan käsikirjat, lintukirjat (nykyään ääni mukana), mitä missä milloin kirjat, sanomalehdet, tietosanakirjat, jne. Tässä tarvitaan opiskelijan omaa luovuutta ja ideointi kykyä, pitää vain muistaa kenelle ollaan tekemässä ja mitä.

Näen tärkeänä opiskelijan tässä oppimisympäristössä auttavan vanhuksia heidän tarvitsemissa hoidoissa sekä päivän virikkeellisessä osuudessa. Kaikki me tarvitsemme virikkeitä, jotta voimme toimia sosiaalisessa kanssakäymisessä muiden ihmisten kanssa.

Monet vanhukset asuvat yksinään, joten sosiaaliset taidot saattavat jäädä vähäisiksi. Tällaiseen ryhmään tullessa jokainen tietää joutuvansa puhumaan toisten ihmisten kanssa.

Opiskelijoita on erilaisia toiset alkavat hoitotyön opiskelu aikana ja toiset ovat olleet hoitajan työssä ennen opiskelua, joten taso eroja on erittäin suuriakin opiskelija joukoissa. Näen tärkeänä opiskelijan oppimista käsitellä vanhuksia ja ottamaan huomioon heidän tarpeensa. Tässä tilassa ei ole tarkoitus tehdä hoidollisia toimenpiteitä, vaan pääasiassa vanhuksen auttamista sekä auttamista kotona selviytymiseen. Kotona selviytymiseen vanhus tarvitsee monia verkostoja ja niistä on tämä oppimisympäristö yhtenä. Opiskelijan pitää pystyä hahmottamaan koko vanhus. Otan esimerkkinä vanhuksen liikuntakyky on jostakin syystä alentunut ja miten hän selviää liikunnallaan kotona esim. keppi avulla, rollaattori tai jotakin muuta ja tämä on tärkeää tietoa jotta meidän vanhukset selviävä omassa kodissa pidempään. Näitä asioita on erittäin paljon. Tällä oppimisympäristöllä opiskelijoiden, opettajan ja sairaanhoitajan alulla pääsemme askeleen lähemmäksi vanhuksia sekä heidän todellista elämää.

5 Yhteenveto

Kehittämishankkeen alku oli erittäin vaikeaa ja raskasta. Työstin hanketta pitkään, ennen kuin aloin sitä purkamaan. Työ olisi ehkä edennyt paremmin, jos olisi ollut toinen henkilö sitä purkamassa. Oppilaitokseen johon tein tämän työn tieto eri asioista tuli viiveellä.

Asiana vanhukset tai ikäihmiset ovat minulle tuttu. Tähän hankkeeseen olisin halunnut enemmän tietoa kyseisestä hanke kohteesta. Olisin halunnut käydä kohteessa ja olisi voinut ottaa valokuvia. Tilan hahmottaminen olisi ollut selkeämpää. Yhteistyö hanke kohteen kanssa on ollut vähäistä. Olen saanut tehdä itsenäisesti tätä työtä, ehkä se olikin tarkoitus.

Työtä tehdessä on tullut paljon mietittyä hankkeen eettisiä asioita yleisellä tasolla ja miten ne voidaan huomioida hankkeessa. Yhtenä suurena eettisenä asiana on vanhuksen kunnioittaminen. Olen huomannut omassa työssäni, ettei toisen ihmisen kunnioittaminen ole kaikille itsestään selvyys ja sitä pitää mielestäni korostaa hoitajan koulutuksessa. Vanhuksella on myös itsemääräämisoikeus, jota kukaan ei voi häneltä pois ottaa, mutta toteutuuko se kaikilta osin hoitotyössä.

Sitten ajatellen asiakkaita, tässä tapauksessa vanhuksia otetaanko hankkeessa huomioon heidän tarpeensa. Koska tärkeimpänä näen oikeat tarpeet, jotta voidaan saada maksimi hyöty vanhuksille ja myös opiskelijoille. Mielestäni opiskelija näkee tässä oppimisympäristössä millainen vanhus on, millaisia erilaisia vanhuksia on ja mitkä heidän fyysiset tarpeet on kotona selviytymiseen. Haluan korostaa sitä, että perushoito on tietenkin etusijalla ja sen jälkeen muut toiminnat. Erilaiset virikkeet tuovat vanhuksille piristystä päivään ja yksinäisyyteen. Tärkeintä on oppia oikeita asioita käytännössä ja saada teoriaopetusta ”sivussa”. Mielestäni lähihoitajan työtä ei voi tehdä ilman oikeaa työtä.

Hankeen suunniteltaessa ei tullut koskaan puheeksi, miten oppilaitos ottaa huomioon erilaiset oppijat vai eikö heitä oteta lähihoitaja koulutukseen ollenkaan. Se miksi oppilas

on ollut peruskoulussa pienryhmässä, johtuu monesta eri seikasta ja se ei saa olla esteenä jatko-opinnoille.

Lähteet

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. & Särkkä, H. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt. Vammalan kirjapaino Oy: Opetushallitus.

Haasio, A. & Piukkula, J. 2001. Oppiminen verkossa. Gummerus Kirjapaino Oy: BTJ Kirjastopalvelu Oy. Helsinki.

<http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/oppymp.htm> (luettu 30.4.2012).

Muuta kirjallisuutta

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Koivula, K. 1997. Värikkäitä virikkeitä. Forssa: Programmes KK, 1997. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 1999. Räiskettä ryhmään. Forssa: Programmes KK, 1999. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 1999. Kimmokkeita kevättalveen. Forssa: Programmes KK, 1999. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2000. Kipinöitä kesään. Forssa: Programmes KK, 2000. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2000. Säpinää syksyyn. Forssa: Programmes KK, 2000. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2001. Potkua porukkaan. Forssa: Programmes KK, 2001. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2003. Vedä vauhdikkaasti. Forssa: Programmes KK, 2003. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2005. Pirtin puolelle. Forssa: Programmes KK, 2005. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2005. Konkkaronkka koolla. Forssa: Programmes KK, 2005. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2006. Taattu takatasku. Forssa: Programmes KK, 2006. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2007. Läsnaolon lämmössä. Forssa: Programmes KK, 2007. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2008. Riemua ristillisesti. Forssa: Programmes KK, 2008. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2008. Naurun nälkään. Forssa: Programmes KK, 2008. Tampere: Tammerprint.

Koivula, K. 2010. Virtaa visailusta. Forssa: Programmes KK, 2010. Tampere: Tammerprint.

Udd, T. 2000. Avoin hoitotyön oppimisympäristö- Monimuotoisten oppimisympäristöjen summa. Pro gradu –tutkielma. Kuopion yliopisto.

Gyllenbögel, M. 2001. Työ, työyhteisö ja henkilöstökoulutus oppimisympäristöinä. Pro gradu –tutkielma. Kuopion yliopisto.

Liitteet

1(14)

Liite 1 Vanhuksen kotihoito ja huolenpito opetussuunnitelma

Tutkinnon osa: Vanhusten kotihoito ja huolenpito 10 ov.

Opiskelijan tulee suorittaa hyväksytysti vähintään Hoito ja huolenpito (20 ov) - tutkinnon osa ennen tämän kaikille valinnaisen tutkinnon osan opintojen aloitusta. Tutkinnon suorittajan tulee suorittaa tutkintotilaisuudessa hyväksytysti vähintään Hoito ja huolenpito -tutkinnon osa ennen tämän kaikille valinnaisen tutkinnon osan suorittamista. Opiskelija tai tutkinnon suorittaja voi valita Vanhusten kotihoito ja huolenpito -tutkinnon osan sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon kaikille valinnaisena tutkinnon osana riippumatta siitä, minkä koulutusohjelman tai osaamisalan opiskelija tai tutkinnon suorittaja valitsee. (Opetushallitus, määräys 17/011/2010: Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto 2010)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa:

- kunnioittaa kotona asuvan asiakkaan yksityisyyttä, tapoja, tottumuksia ja omaisuutta
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida kotona asuvan asiakkaan hoitoa ja palvelua ottaen huomioon asiakkaan voimavarat ja osallisuuden
- toimia kotona asuvan asiakkaan omaishoitajan, läheisten ja verkoston kanssa yhteistyössä
- käyttää kotona asuvan asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa työskennellessään ammatillisia vuorovaikutustaitoja
- tukea ja ohjata kotona asuvaa asiakasta päivittäisissä toiminnoissa hänen voimavaransa huomioiden
- havainnoida kotona asuvan asiakkaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn muutoksia ja ehkäistä niitä heikentäviä tekijöitä
- ohjata ja tukea kotona asuvaa asiakasta ja hänen läheisiään fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn ylläpitämisessä ja edistämässä
- ohjata ja tukea kotona asuvaa asiakasta ja hänen läheisiään erilaisten etuuksien ja palvelujen hakemisessa ja käytössä

2(14)

- ohjata ja tukea kotona asuvaa asiakasta hoitopolun (esim. laitos- ja kotihoidon nivelvaihe, muisti- ja päihdeongelmat) eri vaiheissa
- toteuttaa kotona asuvan asiakkaan lääkehoitoa
- käyttää asiakkaan kotona oman työnsä työvälineitä sekä turvallisuuteen, sosiaaliseen kanssakäymiseen, tiedonkulkuun ja tilastointiin liittyvää teknologiaa sekä ohjata asiakkaita ja omaisia niiden käytössä
- auttaa asiakasta huolehtimaan ja/tai huolehtia asiakkaan ruokahuollosta ja ravitsemuksesta
- auttaa asiakasta huolehtimaan ja/tai huolehtia asiakkaan kodin päivittäisestä siisteydestä ja/tai ylläpitosiivouksesta ja vaatehuollosta
- hoitaa asiakkaan puolesta asioita kodin ulkopuolella ja/tai avustaa asiakasta asioimisessa
- toimia vastuualueellaan kotihoidon työryhmän jäsenenä
- hyödyntää kotihoidossa työskennellessään oman alansa tietoperustaa
- kehittää toimintaansa saamansa palautteen pohjalta sekä arvioida omaa osaamistaan
- ratkaista kotona asuvan asiakkaan arjen ongelmia ja toimia yllättävissä tilanteissa asiakkaan kotona
- työskennellä sosiaali- ja terveysalan eettisten periaatteiden mukaan asiakkaan kodissa
- edistää omaa työhyvinvointiaan ja työturvallisuuttaan työskennellessään kotihoidossa
- työskennellä kestävän kehityksen periaatteen mukaan asiakkaan kodissa.

Tutkinnon osan osat ja keskeiset sisällöt:

1. KOTIHOIDON ASIAKKUUS

Sisältö:

- Kotihoidon asiakkuus
- Ammattieettinen työote kotihoidossa
- Vanhuksen kohtaaminen
- Vuorovaikutustaidot ja niiden harjoittelu
- Koti toimintaympäristönä

3(14)

- Vanhuksen arki kotona ja kodin ulkopuolella
- Moniammatillinen yhteistyö
- Voimavaralähtöisyys ja motivointi työvälineinä
- Sosiaaliset vanhenemismuutokset ja vanhusasiakkaan sosiaaliset ongelmatilanteet

Arviointikriteerit (K3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- käyttää luontevasti ammatillisia vuorovaikutustaitojaan toimiessaan asiakkaan kanssa myös haastavissa tilanteissa.
- toimii aktiivisesti ja voimavaralähtöisesti yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheisten kanssa. Löytää myönteisiä ratkaisuja myös haastavissa tilanteissa.
- tiedottaa monipuolisesti ja aktiivisesti havaintojaan ja omaa toimintaansa.
- avustaa ja motivoi asiakasta asioimisessa ja/tai hoitaa asiakkaan puolesta asioita kodin ulkopuolella ottaen huomioon asioiden hoitamisen edellyttämät vaatimukset.
- perustelee ratkaisunsa ja toimintatapansa tiedolla sosiaalisista vanhenemismuutoksista ja yleisimmistä kotihoidon asiakkaan sosiaalisen hyvinvoinnin muutoksista asiakaslähtöisesti ja kattavasti.
- toimii aktiivisesti yhteistyössä oman työryhmän jäsenten ja muiden palvelujen tarjoajien kanssa.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja löytää ratkaisuja eettisesti ongelmallisiin tilanteisiin kotihoidossa.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- käyttää luontevasti ammatillisia vuorovaikutustaitojaan toimiessaan asiakkaan kanssa.
- toimii aktiivisesti yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheisten kanssa ymmärtäen heidän merkityksensä asiakkaan ja oman työskentelynsä voimavarana.
- tiedottaa ja dokumentoi aktiivisesti havaintojaan ja omaa toimintaansa.
- avustaa asiakasta asioimisessa ja/tai hoitaa asiakkaan puolesta asioita kodin ulkopuolella ottaen huomioon asioiden hoitamisen edellyttämät vaatimukset.
- perustelee ratkaisunsa ja toimintatapansa tiedolla sosiaalisista vanhenemismuutoksista ja yleisimmistä kotihoidon asiakkaan sosiaalisen hyvinvoinnin muutoksista ja tuen tarpeista.
- toimii yhteistyössä oman työryhmän jäsenten ja muiden palvelujen tarjoajien kanssa.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti sekä tunnistaa ja pohtii eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

4(14)

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- toimii ammatillisesti vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa.
- ottaa työssään huomioon asiakkaan ja hänen läheiset sekä toimii yhteistyössä heidän kanssaan.
- tiedottaa ja dokumentoi havaintojaan sekä omaa toimintaansa.
- avustaa asiakasta asioimisessa ja/tai hoitaa asiakkaan puolesta joitakin asioita kodin ulkopuolella.
- hyödyntää työssään tietoa sosiaalisista vanhenemismuutoksista ja yleisimmistä kotihoidon asiakkaan sosiaalisen hyvinvoinnin muutoksista ja tuen tarpeista.
- toimii yhteistyössä oman työryhmän jäsenten kanssa.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveystieteen eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja tunnistaa eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

2. VANHUKSEN LÄÄKEHOITO KOTIHOIDOSSA

Sisältö:

- Lääkkeiden oikea ja turvallinen käsittely kotihoidossa
- Kotihoidon vanhusasiakkaan ja hänen läheistensä ohjaaminen lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä, hävittämisessä ja lääkemääräysten uusimisessa
- Lääkkeiden vaikutusten ja yhteisvaikutusten tarkkailu
- Yleisimpiä haitta- ja sivuvaikutusten sekä lääkkeiden väärinkäytön ilmiöiden tunnistaminen
- Kotihoidon vanhusasiakkaan lääkehoidon erityiskysymykset
- Etiikka kotihoidon vanhusasiakkaan lääkehoidossa

Arviointikriteerit (K3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeet oikein ja turvallisesti asiakkaalle.
- ohjaa aktiivisesti asiakasta ja hänen läheisiään lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä, hävittämisessä ja lääkemääräysten uusimisessa.
- tarkkailee aktiivisesti lääkkeiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia sekä tunnistaa yleisimpiä haitta- ja sivuvaikutuksia sekä lääkkeiden väärinkäytön ilmiöitä.
- perustelee monipuolisesti ratkaisunsa ja toimintaansa tiedolla kotihoidossa olevan asiakkaan lääkehoidosta ja sen erityiskysymyksistä.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveystieteen eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja löytää ratkaisuja eettisesti ongelmallisiin tilanteisiin kotihoidossa.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeet oikein ja turvallisesti asiakkaalle.

5(14)

- ohjaa asiakasta ja hänen läheisiään lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä, hävittämisessä ja lääkemääräysten uusimisessa.
- tarkkailee lääkkeiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia sekä tunnistaa yleisimpiä haitta- ja sivuvaikutuksia sekä lääkkeiden väärinkäytön ilmiöitä.
- perustelee ratkaisunsa ja toimintatapansa tiedolla kotihoidossa olevan asiakkaan lääkehoidosta ja sen erityiskysymyksistä.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti sekä tunnistaa ja pohtii eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeet oikein ja turvallisesti asiakkaalle.
- ohjaa työryhmän tukemana asiakasta ja hänen läheisiään lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä, hävittämisessä ja lääkemääräysten uusimisessa.
- tarkkailee työryhmän tukemana lääkkeiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia sekä tunnistaa yleisimpiä haitta- ja sivuvaikutuksia sekä lääkkeiden väärinkäytön ilmiöitä. (STM:n Turvallinen lääkehoito-opas. 2005:32).
- hyödyntää työssään tietoa kotihoidossa olevan asiakkaan lääkehoidosta ja sen erityiskysymyksistä.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja tunnistaa eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

3. VANHUKSEN RAVITSEMUSHOITO KOTIHOIDOSSA

Sisältö:

- Ravitsemussuositukset ikääntymisen eri vaiheissa
  - Kotona asuva ikääntynyt, jolla on sairauksia
  - Kotihoidon asiakas ja ruokailun tukeminen kotona
- Ravitsemuksen arviointi, ravitsemushoito ja sen toteuttaminen

Arviointikriteerit (K3)

Tutkinnon suorittaja:

- huolehtii asiakkaan päivittäisestä ruokahuollosta tai auttaa asiakasta huolehtimaan tasapainoisesta ja iän huomioon ottavasta ravinnon saannista hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Tekee havaintoja sekä ohjaa ja tukee asiakasta yksilöllisesti ravitsemukseen liittyvissä asioissa. Toimii yhteistyössä asiakkaan, hänen läheisten ja kotihoidon työryhmän kanssa ongelmatilanteissa.
- hyödyntää työssään tietoa asiakkaan iän mukaisesta tasapainoisesta ravinnosta ja ruokahuollon palveluista ja toimii joustavasti ja asiakkaan tilanteen mukaisesti. Jakaa ja soveltaa yksilöllisesti tietoa asiakkaalle ja hänen läheisilleen.

6(14)

- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja löytää ratkaisuja eettisesti ongelmallisiin tilanteisiin kotihoidossa.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- huolehtii asiakkaan päivittäisestä ruokahuollosta tai auttaa asiakasta huolehtimaan tasapainoisesta ja iän huomioon ottavasta ravinnon saannista hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Tekee havaintoja sekä ohjaa ja tukee asiakasta yksilöllisesti ravitsemukseen liittyvissä asioissa.
- hyödyntää työssään tietoa asiakkaan iän mukaisesta tasapainoisesta ravinnosta ja ruokahuollon palveluista. Jakaa tietoa asiakkaalle ja hänen läheisilleen.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti sekä tunnistaa ja pohtii eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- huolehtii asiakkaan päivittäistä ruokahuollosta tai auttaa asiakasta huolehtimaan riittävästä ja iän mukaisesta ravinnon saannista. Ohjaa ja tukee asiakasta ravitsemukseen liittyvissä asioissa hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta kotihoidon työryhmän jäseniltä.
- hyödyntää työssään tietoa asiakkaan iän mukaisesta tasapainoisesta ravinnosta ja ruokahuollon palveluista, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta kotihoidon työryhmältä.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja tunnistaa eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

4. KODIN SIISTEYS JA VAATEHUOLTO

Sisältö:

- Puhtaanapito ikääntyneen kodissa
- Siivoussuunnitelma
- Vaatehuolto

Arviointikriteerit (K3)

Tutkinnon suorittaja:

- auttaa asiakasta huolehtimaan tai huolehtii asiakkaan kodin päivittäisestä siisteydestä ja/tai ylläpitosiivouksesta yksilöllisten tarpeiden mukaan asiakkaan toiveita kunnioittaen. Toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaan
- auttaa asiakasta huolehtimaan tai huolehtii asiakkaan vaatehuollosta yksilöllisten tarpeiden mukaan asiakkaan toiveita kunnioittaen. Toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaan.

7(14)

- perustelee monipuolisesti toimintaansa asiakkaan kodissa tapahtuvissa työtilanteissa tiedoilla puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja löytää ratkaisuja eettisesti ongelmallisiin tilanteisiin kotihoidossa.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- auttaa asiakasta huolehtimaan tai huolehtii asiakkaan kodin päivittäisestä siisteydestä ja/tai ylläpitosiivouksesta toimien kestävän kehityksen periaatteiden mukaan
- auttaa asiakasta huolehtimaan tai huolehtii asiakkaan vaatehuollosta toimien kestävän kehityksen periaatteiden mukaan.
- perustelee toimintaansa asiakkaan kodissa tapahtuvissa työtilanteissa tiedoilla puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti sekä tunnistaa ja pohtii eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- huolehtii asiakkaan kodin päivittäisestä siisteydestä ja/tai ylläpitosiivouksesta toimien kestävän kehityksen periaatteiden mukaan.
- huolehtii asiakkaan vaatehuollosta toimien kestävän kehityksen periaatteiden mukaan.
- hyödyntää työssään kodinhoitoon (puhtaanapito, vaatehuolto) liittyvää tietoa.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja tunnistaa eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

5. VANHUKSEN HOITO KOTONA

Sisältö:

- Fyysiset ja psyykkiset vanhenemismuutokset
- Tyypillisimmät asiakasryhmät kotihoidossa (muistisairas/ diabeetikko/ mielenterveysongelmainen/ päihderiippuvainen asiakkaana)
- Kotihoidon asiakkaan henkilökohtainen hygienia, pukeutuminen ja erityisongelmat
- Kotihoidon asiakkaan toimintakyvyn tukeminen ja itsehoito (kuntouttava työote)
- Kotihoidon asiakkaan yleisimmät fyysiset ja psyykkiset sairaudet sekä niiden hoito
- Eettisyys kotihoidossa
- Kotihoidon työntekijöiden ensiapuvalmiudet

Arviointikriteerit (K3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- ohjaa ja auttaa asiakasta yksilöllisesti ja monipuolisesti ottaen huomioon asiakkaan voimavarat henkilökohtaisen hygienian hoidossa ja pukeutumisessa sekä tunnistaa erityisongelmat.
- havainnoi ja tunnistaa monipuolisesti ja ennakoiden asiakkaan fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin muutoksia sekä tuen tarpeita ja hakee niihin ratkaisuja moniammatillisessa kotihoidon työryhmässä yhdessä asiakkaan ja hänen läheisten kanssa. Ehkäisee toiminnallaan asiakkaan hyvinvointia vähentäviä tekijöitä.
- motivoi ja ohjaa aktiivisesti asiakasta itsehoitoon ja toimintakyvyn edistämiseen löytäen vaihtoehtoja asiakkaan yksilöllisten tarpeiden ja toimintakyvyn mukaan. Toteuttaa työssään kuntouttavaa työtettä.
- ohjaa yksilöllisesti asiakasta löytämään omat voimavaransa ja mielenkiinnon kohteensa ja kannustaa aktiiviseen toimijuuteen ja osallisuuteen.
- perustelee kattavasti toimintaansa tiedolla hoito- ja huolenpitotyön perusteista. Hakee aktiivisesti lisätietoa.
- perustelee ratkaisunsa ja toimintansa asiakaslähtöisesti ja kattavasti tiedolla fyysisistä ja psyykkisistä vanhenemismuutoksista, yleisimmistä kotihoidon asiakkaan fyysisistä ja psyykkisistä sairauksista ja niiden hoidosta.
- perustelee monipuolisesti ja kattavasti työtilanteisiin liittyvää toimintaansa tiedolla itsehoidon periaatteista.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja löytää ratkaisuja eettisesti ongelmallisiin tilanteisiin kotihoidossa.
- antaa ensiavun ja peruselvytyksen.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- ohjaa ja auttaa asiakasta voimavara- ja lähtöisesti henkilökohtaisen hygienian hoidossa ja pukeutumisessa sekä tunnistaa asiakkaan erityisongelmia.
- havainnoi ja tunnistaa asiakkaan fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin muutoksia sekä tuen tarpeita ja hakee niihin ratkaisuja yhdessä asiakkaan ja hänen läheisten kanssa. Poistaa osaltaan asiakkaan hyvinvointia vähentäviä tekijöitä.
- ohjaa ja motivoi oma-aloitteisesti asiakasta itsehoitoon ja toimintakyvyn edistämiseen huomioiden asiakkaan mahdollisuudet, voimavarat ja toimintakyvyn. Käyttää työssään kuntouttavaa työtettä.
- ohjaa asiakasta löytämään omat voimavaransa ja mielenkiinnon kohteensa sekä tukee asiakasta yhteisöllisyyteen.
- perustelee toimintaansa tiedolla hoito- ja huolenpitotyön perusteista.
- perustelee ratkaisunsa ja toimintatapansa tiedolla fyysisistä ja psyykkisistä vanhenemismuutoksista, yleisimmistä kotihoidon asiakkaan fyysisistä ja psyykkisistä sairauksista ja niiden hoidosta.

9(14)

- perustelee työtilanteisiin liittyvää toimintaansa tiedolla itsehoidonperiaatteista.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti sekä tunnistaa ja pohtii eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.
- antaa ensiavun ja peruselvytyksen.

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- ohjaa ja auttaa asiakasta henkilökohtaisen hygienian hoidossa ja pukeutumisessa sekä huomioi asiakkaan erityisongelmia.
- havainnoi asiakkaan fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin muutoksia sekä tuen tarpeita ja hakee niihin ratkaisuja työryhmän jäsenenä.
- ohjaa asiakasta itsehoitoon ja toimintakyvyn edistämiseen (esim. lepo, uni, liikunta, viriketoiminta, ravitsemus, sairaudenhoito) huomioiden asiakkaan mahdollisuudet, voimavarat ja toimintakyvyn. Käyttää työssään kuntouttavaa työtettä.
- tunnistaa asiakkaan voimavaroja ja mielenkiinnon kohteita.
- hyödyntää työssään tietoa hoito- ja huolenpitotyön perusteista.
- hyödyntää työssään tietoa fyysisistä ja psyykkisistä vanhenemismuutoksista, yleisimmistä kotihoidon asiakkaan fyysisistä ja psyykkisistä sairauksista ja niiden hoidosta.
- tietää itsehoitokäsitteen ja periaatteet ja ottaa niitä huomioon työssään.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja tunnistaa eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.
- antaa ensiavun ja peruselvytyksen.

6. VANHUKSEN YLEISIMMÄT PALVELUT JA SOSIAALIETUUDET

Sisältö:

- Kotihoito palveluna
- Omahoitajuus
- Omaiset ja omaishoitajat
- Kotihoitoa ohjaavat lait, säädökset ja suositukset
- Kotihoidon palvelut
- Kotihoitoa tukevat palvelut ja etuudet

Arviointikriteerit (K3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- kartoittaa monipuolisesti asiakkaan sosiaali- ja palveluiden, apuvälineiden ja asunnon muutostyötarpeita. Ohjaa asiakasta ja hänen

10(14)

läheisiään etuuksien hakemisessa sekä palveluiden ja apuvälineiden käytössä tehden yhteistyötä alan asiantuntijoiden kanssa.

- ohjaa ja tukee kotona asuvaa asiakasta yksilölliset tarpeet huomioiden hoitopolun eri vaiheissa.
- tukee aktiivisesti ja monipuolisesti omaishoitajaa hänen työssään.
- perustelee kattavasti toimintaansa tiedolla kotihoidon asiakkaan ja omaishoitajan palveluista ja sosiaali-etuuksista.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja löytää ratkaisuja eettisesti ongelmallisiin tilanteisiin kotihoidossa.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- kartoittaa asiakkaan sosiaali-etuuksien, palveluiden, apuvälineiden ja asunnon muutostyötarpeita. Ohjaa asiakasta ja hänen läheisiään etuuksien hakemisessa sekä palveluiden ja apuvälineiden käytössä. Käyttää tarvittaessa työryhmän apua.
- ohjaa ja tukee kotona asuvaa asiakasta hoitopolun eri vaiheissa.
- tukee itsenäisesti ja omatoimisesti omaishoitajaa hänen työssään.
- perustelee toimintaansa tiedolla kotihoidon asiakkaan ja omaishoitajan palveluista ja sosiaali-etuuksista.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti sekä tunnistaa ja pohtii eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- tunnistaa joitain asiakkaan palvelujen tarpeita ja ohjaa asiakasta palveluiden käyttöön työryhmän jäsenenä.
- ohjaa työryhmän tukemana kotona asuvaa asiakasta hoitopolun (esim. laitos- ja kotihoidon nivelvaihe, muisti- ja päihdeongelmat) eri vaiheissa.
- tukee työryhmän ohjauksessa omaishoitajaa hänen työssään.
- hyödyntää työssään tietoa kotihoidon asiakkaan ja omaishoitajan palveluista ja sosiaali-etuuksista.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja tunnistaa eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.

7. TURVALLISUUS KOTIYMPÄRISTÖSSÄ

Sisältö:

- Turvallisuuteen liittyvän teknologian tunteminen ja hyödyntäminen kotihoidossa
- Kotihoidon asiakkaan ja hänen omaistensa ohjaaminen turvallisuuteen liittyvän teknologian käytössä.

11(14)

- Kodin sähkö- ja paloturvallisuus.
- Ergonomia, turvalliset siirtotekniikat ja -välineet kotihoidossa (asiakasturvallisuus ja työntekijän turvallisuus).
- Tartunnoilta suojautuminen.
- Uhkaavat tilanteet ja väkivaltatilanteet sekä niihin liittyvä toiminta kotihoidossa.

Arviointikriteerit (K3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- hyödyntää aktiivisesti asiakkaan kotona turvallisuuteen liittyvää teknologiaa.
- ohjaa aktiivisesti asiakkaita ja omaisia turvallisuuteen liittyvässä teknologiassa.
- perustelee kattavasti toimintaansa tiedolla turvallisuuteen liittyvästä teknologiasta.
- huolehtii osaltaan kotihoidossa sähkö- ja paloturvallisuudesta ja edistää turvallisuutta omalla toiminnallaan.
- tiedottaa aktiivisesti turvallisuusriskeistä asiakkaalle ja hänen läheisille ja kotihoidon työryhmälle.
- käyttää turvallisia siirtotekniikoita ja -välineitä.
- soveltaa ergonomisesti oikeita työskentelytapoja haastavissakin tilanteissa.
- ottaa työssään huomioon asiakasturvallisuuden, oman työturvallisuuden sekä kehittää työympäristön ergonomista toimivuutta.
- suojautuu itse ja suojaa asiakasta tartunnoilta tarkoituksenmukaisesti. Ohjaa ja perustelee suojautumisen merkityksen.
- ehkäisee työryhmän jäsenenä uhkaavien väkivaltatilanteiden syntymistä. Toimii ohjeiden mukaisesti ja suojelee tarvittaessa itseään ja muita sekä pyytää tarvittaessa lisäapua.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- hyödyntää asiakkaan kotona turvallisuuteen liittyvää teknologiaa.
- ohjaa asiakkaita ja omaisia turvallisuuteen liittyvässä teknologiassa.
- perustelee toimintaansa tiedolla turvallisuuteen liittyvästä teknologiasta.
- huolehtii osaltaan kotihoidossa sähkö- ja paloturvallisuudesta ja ehkäisee muita turvallisuutta vaarantavia tilanteita.
- tiedottaa oma-aloitteisesti turvallisuusriskeistä asiakkaalle ja hänen läheisille.
- käyttää turvallisia siirtotekniikoita ja -välineitä.
- soveltaa ergonomisesti oikeita työskentelytapoja.
- ottaa huomioon asiakasturvallisuuden sekä ennaltaehkäisee työn aiheuttamia tapaturmia ja vammoja.

12(14)

- ottaa huomioon tartuntariskit hoitotilanteissa, suojautuu ja suojaa asiakasta tartunnoilta tarkoituksenmukaisesti.
- toimii väkivaltaisen asiakkaan kohtaamistilanteessa turvaohjeiden ja työyksikön käytäntöjen mukaisesti ja suojelee tarvittaessa itseään.

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- käyttää asiakkaan kotona turvallisuuteen liittyvää teknologiaa työryhmän tukemana.
- ohjaa asiakkaita ja omaisia turvallisuuteen liittyvässä teknologiassa työryhmän tukemana.
- hyödyntää työssään tietoa turvallisuuteen liittyvästä teknologiasta.
- huolehtii osaltaan kotihoidossa sähkö- ja paloturvallisuudesta ja tunnistaa turvallisuutta vaarantavia tilanteita, tiedottaa niistä asiakkaalle ja työryhmälle.
- käyttää ergonomisesti oikeita työskentelytapoja.
- käyttää turvallisia siirtotekniikoita ja -välineitä.
- ottaa huomioon asiakasturvallisuuden sekä ennaltaehkäisee työn aiheuttamia tapaturmia ja vammoja.
- ottaa huomioon tartuntariskit hoitotilanteissa, suojautuu itse ja suojaa asiakasta tartunnoilta (henkilökohtainen hygienia, käsihygienia ja suojakäsineiden käyttö, aseptinen työskentely ja käytetyn hoitovälineistön käsittely).
- toimii väkivaltaisen asiakkaan kohtaamistilanteessa turvaohjeiden mukaan ja suojelee tarvittaessa itseään.

8. SUUNNITELMALLINEN TYÖSKENTELY KOTIHOIDOSSA

Sisältö:

- Kotihoidon prosessi
- Työskentely kotihoidossa
- Kotihoidon johtaminen
- Hoito- ja palvelusuunnitelma/hoitosuunnitelman laatiminen, päivittäminen, toteuttaminen ja arviointi
- Kirjaaminen kotihoidossa
- Asiakaslähtöisyys kotihoidossa
- Asiakaskäynnin suunnitteleminen
- Oma ammatillisuus
- Tiedonhallintataidot

Arviointikriteerit (K3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- laatii tai päivittää työryhmän jäsenenä yhdessä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa hoito- ja palvelusuunnitelman, jota toteuttaa ja arvioi monipuolisesti.
- suunnittelee asiakaskäyntinsä asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti huomioiden kattavasti asiakkaan tavat, tottumukset ja yksityisyyden tarpeen. Toimii joustavasti ja asiakaslähtöisesti poikkeustilanteissa ja arvioi ja perustelee omaa toimintaansa.
- hankkii, jäsentää ja arvioi tietoa sekä soveltaa aiemmin opittua muuttuvissa työtilanteissa, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan. Antaa palautetta esittäen rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja ja pyytää ohjausta tarvittaessa.
- tekee kotihoidossa itsenäisesti työhönsä liittyviä päätöksiä ja ratkaisee ongelmia. Perustelee toimintaansa ammatillisilla tiedoilla ja hankkii tarvittaessa lisätietoa.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja löytää ratkaisuja eettisesti ongelmallisiin tilanteisiin kotihoidossa.
- huolehtii omasta toimintakyvystään sekä edistää työhyvinvointiaan ja terveyttään. Perustelee niiden merkityksen.

Arviointikriteerit (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- päivittää työryhmän jäsenenä yhdessä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa hoito- ja palvelusuunnitelman, jota toteuttaa ja arvioi.
- suunnittelee asiakaskäyntinsä asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti huomioiden asiakkaan tavat, tottumukset ja yksityisyyden. Toimii joustavasti ja arvioi omaa toimintaansa.
- ottaa vastaan ja antaa asiallisesti palautetta sekä kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella. Arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan sekä pyytää tarvittaessa ohjausta.
- tekee kotihoidossa itsenäisesti työhönsä liittyviä päätöksiä ja ratkaisee ongelmia sekä hankkii lisätietoa ratkaisuilleen.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti sekä tunnistaa ja pohtii eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.
- huolehtii omasta toimintakyvystään sekä edistää työhyvinvointiaan ja terveyttään.

Arviointikriteerit (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja:

- päivittää työryhmän tukemana yhdessä asiakkaan ja hänen läheisensä kanssa hoito- ja palvelusuunnitelman, jota toteuttaa ja arvioi työryhmän tukemana.
- suunnittelee asiakaskäyntinsä työryhmän tukemana asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti huomioiden asiakkaan toiveita.

14(14)

- ottaa vastaan ja antaa asiallisesti palautetta sekä kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella. Arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan.
- tekee kotihoitotyössään työhönsä liittyviä valintoja ja päätöksiä sekä ratkaisee arjen ongelmia, mutta tarvitsee siinä ajoittain ohjausta.
- noudattaa työssään sosiaali- ja terveysalan eettisiä ohjeita. Toimii eettisesti ja tunnistaa eettisesti ongelmallisia tilanteita kotihoidossa.
- huolehtii omasta toimintakyvystään, työhyvinvoinnistaan ja terveydestään.

Suosittelava kirjallisuus:

- Ikonen, Eija-Riitta & Julkunen, Seija: Kehittyvä kotihoito. Edita 2008.

Liite 2 Kasvun tukeminen ja ohjaus

KASVUN TUKEMINEN JA OHJAUS 15 ov

Oppimaan oppiminen ja tiedon hallinta 4 ov

- Oppimaan oppiminen, tiedonhallinta ja mediakasvatus
- Ammattietiikka, turvallisuus ja ammatillinen vuorovaikutus
- Sosiaali- ja terveysalan yhteiskunnallinen perusta

Kasvun ja tuen ohjauksen perusteet 6 ov

- Yksilön kasvu ja kehitys
- Kasvatus ja ohjaus
- Varhaiskasvatus

Työssäoppiminen 5 ov

KASVUN TUKEMINEN JA OHJAUS 15 ov

OPPIMAAN OPPIMINEN JA TIEDON HALLINTA 4 ov

OPPIMAAN OPPIMINEN, TIEDONHALLINTA JA MEDIAKASVATUS

Sisältö:

Elinikäisen oppimisen taidot; mm. oppimiskäsitykset, oppimislajit, oppimistyyli, oppimis- ja opiskelutaidot, oppimisen arviointi, tiedonhaku kirjastoista internetin hakukoneita käyttäen, tiedon luotettavuus ja lähteet, kommunikointi internetissä ja dokumentoinnin välineitten hyväksikäyttöä. Medialukutaito.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- hyödyntämään työssään monipuolisesti ja perustellen tietoa hoidon ja kasvatuksen kannalta keskeisistä tiedonkeruumenetelmistä.
- perustelemaan monipuolisesti toimintaansa tiedolla oppimaan oppimiseen liittyvistä perusasioista..
- perustelemaan monipuolisesti toimintaansa tiedolla ammatillisen kasvun ja kehityksen vaiheista.
- ottamaan aktiivisesti vastuun oppimisestaan ja kartuttamaan monipuolisesti omaa ammatillista osaamistaan.

2(10)

- tunnistamaan oman ammatillisen kasvunsa ja kehityksensä vaiheen ja ottamaan siitä vastuuta. Arvioi toimintaansa realistisesti sekä muuttamaan toimintaansa palautteen perusteella.
- hyödyntämään toiminnassaan monipuolisesti tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.
- hakemaan monipuolisesti ja kriittisesti tietoa sekä käyttämään sujuvasti työhönsä liittyvää tietotekniikkaa ja dokumentointivälineitä.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- hyödyntämään työssään monipuolisesti tietoa asiakkaan hoidon ja kasvatuksen kannalta keskeisistä tiedonkeruumenetelmistä.
- perustelemaan toimintaansa tiedolla oppimaan oppimiseen liittyvistä perusasioista.
- perustelemaan toimintaansa tiedolla ammatillisen kasvun ja kehityksen vaiheista.
- hyödyntämään toiminnassaan keskeisimpiä tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.
- ottaa vastuun oppimisestaan ja kartuttaa ammatillista osaamistaan.
- tunnistaa oman ammatillisen kasvunsa ja kehityksensä vaiheen sekä asettaa tavoitteita ammatilliselle kehittymiselleen. Arvioi toimintaansa ja muuttaa toimintaansa palautteen perusteella.
- hyödyntämään toiminnassaan keskeisimpiä tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.
- hakemaan monipuolisesti tietoa sekä käyttämään sujuvasti tietotekniikkaa ja dokumentointivälineitä.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- hyödyntämään työssään tietoa asiakkaan hoidossa ja kasvatuksessa käytettävistä tiedonkeruumenetelmistä.
- hyödyntämään toiminnassaan tietoa oppimaan oppimiseen liittyvistä perusasioista.
- hyödyntämään toiminnassaan joitakin tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.
- ottaa vastuun oppimisestaan ja kartuttaa ammatillista osaamistaan.
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämisalueitaan sekä arvioi omaa ammatillista kehittymistään. Muuttaa toimintaansa palautteen perusteella.
- hyödyntämään toiminnassaan joitakin tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.
- hakemaan annettujen ohjeiden mukaan tietoa sekä käyttämään tietotekniikkaa ja dokumentointivälineitä.

AMMATTIETIIKKA , TURVALLISUUS JA AMMATILLINEN VUOROVAIKUTUS

Sisältö:

Eettisyys ja ammatillisuus hoitotyössä. Etiikka, moraali ja ihmiskäsitys. Sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteet. Ammattietiikka. Lähihoitajan eettiset ohjeet. Päätöksentekoon liittyvät eettiset kysymykset. Turvallisuus. Viestintä. Vuorovaikutustaidot.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- kuuntelemaan ja havainnoimaan sekä keskustelemaan luontevasti asiakkaan kanssa hänen tarpeistaan. Ottaa huomioon monipuolisesti asiakkaan elämäntilanteen.
- arvostamaan asiakkaita yksilöllisesti sekä kunnioittamaan ja ymmärtämään heidän arvojaan ja kulttuuritaustaansa.
- huolehtimaan asiakkaiden kokonaisvaltaisesta turvallisuudesta, ennakoii mahdolliset turvallisuusriskit ja vaaratilanteet.
- perustelevaan ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ammatillisesti ja esittämään realistisia ja rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja.
- ilmaisemaan itseään ymmärrettävästi ja selkeästi sekä suullisesti että kirjallisesti, ymmärtämään asiakkaan ja hänen läheisten viestejä ja vastaamaan niihin asiakaslähtöisesti ja ammatillisesti.
- toimimaan luontevasti, palveluhenkisesti ja asiakaslähtöisesti sekä tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
- työskentelemään oma-aloitteisesti ja joustavasti työryhmän jäsenenä yhteisiä toimintaperiaatteita noudattaen.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- kuuntelemaan ja havainnoimaan asiakasta sekä keskustelemaan asiakkaan kanssa hänen tarpeistaan. Ottamaan huomioon asiakkaan elämäntilanteen.
- arvostamaan asiakkaita sekä kunnioittamaan ja ymmärtämään heidän arvojaan ja kulttuuritaustaansa.
- huolehtimaan asiakkaiden turvallisuudesta ja ennakoimaan mahdollisia turvallisuusriskejä ja vaaratilanteita.
- perustelevaan ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ammatillisesti.
- ilmaisemaan itseään ymmärrettävästi ja selkeästi sekä suullisesti että kirjallisesti. Ymmärtämään asiakkaan ja hänen läheisten viestejä ja vastaamaan niihin asiakaslähtöisesti.
- toimimaan luontevasti, palveluhenkisesti ja asiakaslähtöisesti.
- työskentelemään luontevasti työryhmän jäsenenä ja noudattamaan työryhmän sääntöjä ja toimintaperiaatteita.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- kuuntelemaan ja havainnoimaan asiakasta sekä keskustelemaan asiakkaan kanssa hänen tarpeistaan..
- arvostamaan asiakkaita ja kunnioittamaan heidän arvojaan ja kulttuuritaustaansa.
- huolehtimaan asiakkaiden turvallisuudesta annettujen ohjeiden mukaisesti.
- hakemaan oma-aloitteisesti ohjausta ongelmatilanteissa.
- ilmaisemaan itseään ymmärrettävästi sekä suullisesti että kirjallisesti. Ymmärtämään asiakkaan viestejä ja vastaamaan niihin.
- toimimaan palveluhenkisesti ja asiakaslähtöisesti.
- työskentelemään työryhmän jäsenenä ja noudattamaan työryhmän sääntöjä ja toimintaperiaatteita.

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YHTEISKUNNALLINEN PERUSTA 1 ov**Sisältö:**

Sosiaali- ja terveystalitiikan määrittely. Hyvinvoinnin mallit. Keskeiset säädökset; salassapitovelvollisuus, päivähoitolaki, lasten oikeudet, lastensuojelulaki, perheen tukimuodot. Lähihoitajan ammatin historiallinen ja yhteiskunnallinen perusta.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- työskentelemään asiakasryhmää koskevien toimintaperiaatteiden ja suositusten mukaan sekä perustelee niillä toimintaansa.
- kertomaan lähihoitajan ammatin historiallista ja yhteiskunnallista taustaa, tutkinnon rakenteen ja ammattitaitovaatimukset.
- kertomaan sosiaali- ja terveydenhuollon historiasta, nykyhetkestä ja keskeisistä tulevaisuuden visioista sekä hyödyntämään toiminnassaan tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmästä.
- perustelevaan monipuolisesti toimintaansa tiedolla eri asiakasryhmiä koskevista toimintaperiaatteista ja suosituksista (esim. varhaiskasvatuksen ja ehkäisevän lastensuojelutyön periaatteet, ikäihmisten palvelujen laatusuosituksiset, mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, liikuntasuosituksiset).

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- työskentelemään asiakasryhmää koskevien toimintaperiaatteiden ja suositusten mukaan.
- kertomaan sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon rakenteen ja ammattitaitovaatimukset.

5(10)

- kertomaan sosiaali- ja terveydenhuollon historiasta ja nykyhetkestä sekä hyödyntämään työssään tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmästä.
- perustelemaan toimintaansa tiedolla eri asiakasryhmiä koskevista toimintaperiaatteista ja suosituksista (esim. varhaiskasvatuksen ja ehkäisevän lastensuojelutyön periaatteet, ikäihmisten palvelujen laatusuositukset, mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, liikuntasuositukset).

. Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- työskentelemään työryhmän tukemana asiakasryhmää koskevien toimintaperiaatteiden ja suositusten mukaisesti (esim. varhaiskasvatuksen ja ehkäisevän lastensuojelutyön periaatteet, ikäihmisten palvelujen laatusuositukset, mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, liikuntasuositukset).
- kertomaan sosiaali- ja terveystieteen perustutkinnon rakenteen ja tutkinnon keskeisiä ammattitaitovaatimuksia.
- kertomaan sosiaali- ja terveydenhuollon historiasta ja nykyisestä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmästä.
- hyödyntämään työssään tietoa eri asiakasryhmiä koskevista toimintaperiaatteista ja suosituksista (esim. varhaiskasvatuksen ja ehkäisevän lastensuojelutyön periaatteet, ikäihmisten palvelujen laatusuositukset, mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, liikuntasuositukset).

KASVUN TUEN JA OHJAUKSEN PERUSTEET 6 OV

YKSILÖN KASVU JA KEHITYS 2 ov

Sisältö:

Elämänkaari ja elämänkaariajattelu. Kehityksen eri osa-alueet. Psykkinen itsesäätely.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- perustelemaan monipuolisesti toimintaansa tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.
- perustelemaan toimintaansa monipuolisesti tiedolla asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevista toimintamahdollisuuksista sekä kasvua ja kehitystä tukevan toimintaympäristön luomisesta.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

6(10)

- perustelemaan toimintaansa tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.
- perustelemaan toimintaansa monipuolisesti tiedolla asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevista toimintamahdollisuuksista sekä kasvua ja kehitystä tukevan toimintaympäristön luomisesta.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- hyödyntämään työssään tietoa eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä.
- hyödyntämään työssään tietoa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevista toimintamahdollisuuksista sekä kasvua ja kehitystä tukevan toimintaympäristön luomisesta.

KASVATUS JA OHJAUS 3 ov

Sisältö:

Yksilön ja ryhmän ohjaaminen. Perheen tukeminen ja lapsiperheen hoitotyö; perheen merkitys yksilön kasvuun ja kehitykseen, voimavaroalähtöisyys, hoitotyö lapsuuden eri ikäkausina, terveyshaasteet, kokonaisvaltaista terveyttä edistävä hoitotyö lapsuudessa ja nuoruudessa. Ohjaus luovan ilmaisun keinoin; eri-ikäisten ja eri- taustaisten toiminta / kohtaaminen, omat vahvuudet, luovan ilmaisun työtapoja, luovan toiminnan ohjaaminen, esteettisyys. Kasvun tukeminen ja ohjaus arkipäivän toiminnoissa; ruoanvalmistus ja leivonta, allergiat, erityisruokavaliot (keliakia ja laktoosi-intoleranssi), ravitsemussuosituksiset; imeväis- ja leikki-ikäiset, koululaiset, aikuiset, vanhuksset, elintarvikehygieniä; hygieniapassi (vapaasti valittava kurssi), suunnitelmallinen työskentely.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- ohjaamaan luontevasti erilaisia asiakasryhmiä sekä tukemaan aktiivisesti asiakkaiden välistä vuorovaikutusta eri tilanteissa.
- perustelemaan monipuolisesti toimintaansa tiedolla ryhmien toimintaan liittyvistä lainalaisuuksista.
- edistämään toiminnallaan asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä ohjaamaan heitä käyttämään monipuolisesti tarvittavia palveluita.
- ottamaan huomioon työskentelyssään asiakkaiden hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja perustelemaan monipuolisesti toimintaansa niillä.
- noudattamaan oma-aloitteisesti työhyvinvointi- ja -turvallisuusohjeita ja säädöksiä sekä selviytymään uusista ja muuttuvista tilanteista.
- tarjoamaan innostavasti ja motivoivasti asiakkaille toimintamahdollisuuksia sekä käyttämään toiminnassaan tarkoituksenmukaisesti ja luovasti materiaaleja, välineitä ja tiloja.

7(10)

- käyttämään monipuolisesti ja luontevasti luovan toiminnan menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä.
- rakentamaan yhdessä asiakkaan kanssa toimintaympäristöä viihtyisäksi ja ylläpitää sen esteettisyyttä. Ottamaan huomioon oman alansa esteettiset tekijät.
- hyödyntämään työssään monipuolisesti ja perustellusti kasvua ja kehitystä tukevia luovan ilmaisun menetelmiä.
- suunnittelemaan ja valmistamaan ravitsemuksellisesti täysipainoista perusruokaa ja leivonnaisia elintarvikehygienian vaatimusten mukaisesti. Ottamaan monipuolisesti huomioon asiakkaan tarpeet.
- perustelevaan monipuolisesti toimintaansa asiakkaitaan koskevilla ravitsemussuosituksilla ja perusruuan valmistuperiaatteilla sekä elintarvikehygienian vaatimuksilla.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- ohjaamaan erilaisia asiakasryhmiä ja tukemaan aktiivisesti asiakkaiden välistä vuorovaikutusta.
- perustelevaan toimintaansa tiedolla ryhmien toimintaan liittyvistä lainalaisuuksista.
- tukemaan asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia ohjaamalla heitä käyttämään tarvittavia palveluita.
- ottamaan huomioon työskentelyssään asiakkaiden hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja perustelevaan toimintaansa niillä.
- toimimaan työhyvinvointia ja -turvallisuutta koskevien säädösten ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.
- tarjoamaan asiakkaille toimintamahdollisuuksia sekä käyttämään tarkoituksenmukaisesti materiaaleja, välineitä ja tiloja toiminnassaan.
- käyttämään monipuolisesti luovan toiminnan menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä.
- rakentamaan asiakkaan toimintaympäristöä viihtyisäksi ja ylläpitämään sen esteettisyyttä.
- hyödyntämään työssään perustellusti kasvua ja kehitystä tukevia luovan ilmaisun menetelmiä.
- suunnittelemaan ja valmistamaan ravitsemuksellisesti täysipainoista perusruokaa ja leivonnaisia elintarvikehygienian vaatimusten mukaisesti. Ottamaan huomioon asiakkaan tarpeet.
- perustelevaan toimintaansa asiakkaitaan koskevilla ravitsemussuosituksilla ja perusruuan valmistusperiaatteilla sekä elintarvikehygienian vaatimuksilla.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- ohjaamaan erilaisia asiakaryhmiä ja tukemaan asiakkaiden välistä vuorovaikutusta.
- hyödyntämään työssään tietoa ryhmien toimintaan liittyvistä lainalaisuuksista.
- tukemaan työryhmän jäsenenä asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointia ohjaamalla heitä käyttämään tarvittavia palveluita.

8(10)

- ottamaan huomioon työskentelyssään asiakkaiden hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä.
- toimimaan työhyvinvointia ja -turvallisuutta koskevien säädösten ja toimintaperiaatteiden mukaisesti tutuissa tilanteissa ja työympäristössä.
- tarjoamaan asiakkaille toimintamahdollisuuksia sekä käyttämään erilaisia materiaaleja, välineitä ja tiloja toiminnassaan.
- käyttämään luovan toiminnan menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä.
- ottamaan huomioon asiakkaan toimintaympäristön viihtyisyyden ja ylläpitämään sen esteettisyyttä.
- hyödyntämään työssään kasvua ja kehitystä tukevia luovan ilmaisun menetelmiä.
- valmistamaan perusruokaa ja leivonnaisia elintarvikehygienian vaatimusten mukaisesti. Oppii ottamaan huomioon asiakkaan tarpeet.
- hyödyntämään työssään tietoa asiakkaitaan koskevista ravitsemussuosituksista ja perusruuan valmistusperiaatteista sekä elintarvikehygienian vaatimuksista.

VARHAISKASVATUS 1 ov

Sisältö:

Lapsi- ja perhelähtöisyys. Kasvatusilmastot (erit. ohjaava kasvatus). Hoito- ja kasvatussuunnitelma. Orientaatioalueet. Päivähoidon työ- ja toimintatavat. Leikki ja sen merkitys.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- tunnistamaan laajasti eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita hyödyntäen monipuolisesti erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.
- asettamaan asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevia tavoitteita yhdessä asiakkaan, hänen läheisten ja työryhmän kanssa siten, että ottaa huomioon asiakkaan iän, kehitysvaiheen ja elämäntilanteen.
- toimimaan työssään tavoitteellisesti ja johdonmukaisesti perustaen toimintansa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevaan kirjalliseen suunnitelmaan yhteistyössä asiakkaan, hänen läheisten ja työyhteisön kanssa.
- arvioimaan realistisesti ja monipuolisesti omaa toimintaansa ja kirjallisen asiakaslähtöisen suunnitelman toteutumista.
- käyttämään monipuolisesti ja luovasti toimintaympäristöön soveltuvia menetelmiä asiakkaan kasvun ja kehityksen edistämiseen ja tukemiseen.
- ohjaamaan ja neuvomaan itsenäisesti ja vastuullisesti asiakasta päivittäisessä toiminnassa sekä ottamaan hänet huomioon aktiivisena osallistujana.
- tukemaan asiakkaan hyväksyttävää toimintaa ja asettamaan tarkoituksenmukaisesti rajoja perustellen niitä sekä löytämään myönteisiä ratkaisuja.

9(10)

- tietämään hoito- ja kasvatustyön prosessin sekä perustelevaan monipuolisesti toimintaansa suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan periaatteilla.
- perustelevaan monipuolisesti toimintaansa tiedolla kulttuurin merkityksestä ihmisen toiminnassa.
- toimimaan työssään kasvun tukemiseen ja ohjaamiseen liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon säädösten ja toimintaperiaatteiden mukaan ja perustelevaan monipuolisesti toimintaansa niillä.

Hyvä (2)

Opiskelija ja tutkinnon suorittaja oppii

- tunnistamaan eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita hyödyntäen erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.
- asettamaan asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevia tavoitteita yhdessä asiakkaan ja työryhmän kanssa siten, että ottaa huomioon asiakkaan iän ja kehitysvaiheen.
- toimimaan työssään tavoitteellisesti perustaen toimintansa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevaan kirjalliseen suunnitelmaan yhteistyössä työyhteisön kanssa.
- arvioimaan realistisesti omaa toimintaansa ja kirjallisen asiakaslähtöisen suunnitelman toteutumista.
- käyttämään monipuolisesti erilaisia toimintaympäristöön soveltuvia menetelmiä asiakkaan kasvun ja kehityksen edistämiseen ja tukemiseen.
- ohjaamaan ja neuvomaan asiakasta päivittäisessä toiminnassa sekä ottamaan hänet huomioon aktiivisena osallistujana.
- tukemaan asiakkaan hyväksyttävää toimintaa ja asettamaan tarkoituksenmukaisesti rajoja perustellen niitä.
- tietämään hoito- ja kasvatustyön prosessin sekä perustelevaan toimintaansa suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan periaatteella.
- perustelevaan toimintaansa tiedolla kulttuurin merkityksestä ihmisen toiminnassa.
- toimimaan työssään kasvun tukemiseen ja ohjaamiseen liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon säädösten, säännösten ja toimintaperiaatteiden mukaan ja perustelevaan toimintaansa niillä.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- tunnistamaan eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita.
- asettamaan asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevia tavoitteita yhdessä asiakkaan ja työryhmän kanssa.
- toimimaan työssään tavoitteellisesti perustaen toimintansa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevaan kirjalliseen suunnitelmaan.
- arvioimaan omaa toimintaansa ja kirjallisen asiakaslähtöisen suunnitelman toteutumista.
- käyttämään joitakin toimintaympäristöön soveltuvia menetelmiä asiakkaan kasvun ja kehityksen edistämiseen ja tukemiseen.

10(10)

- ohjaamaan ja neuvomaan asiakasta päivittäisessä toiminnassa.
- tukemaan asiakkaan hyväksyttävää toimintaa ja asettamaan rajoja asiakkaan toiminnalle.
- tietämään hoito- ja kasvatustyön prosessin ja suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan periaatteita ja ottamaan ne huomioon työssään.
- hyödyntämään työssään tietoa kulttuurin merkityksestä ihmisen toiminnassa.
- toimimaan työssään kasvun tukemiseen ja ohjaamiseen liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon säädösten, säännösten ja toimintaperiaatteiden mukaan.

TYÖSSÄOPPIMINEN 5 ov

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa kasvun tukemisen ja ohjauksen ammattitaitonsa toimimalla varhaiskasvatuksen toimintaympäristöissä, kuten päiväkodissa (ensisijaisesti) ja ryhmäperhepäivähoidossa, kotipalvelussa, vanhusten päivätoiminnassa, palvelutalossa tai vanhainkodissa. Ammattitaito osoitetaan seuraavissa työkokonaisuuksissa: suunnitelmallinen työskentely, terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen sekä kasvun tukeminen ja ohjaaminen. Lisäksi on hallittava kasvun tukemiseen ja ohjaukseen liittyvä tieto sekä elinikäisen oppimisen avaintaidot.

Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Arviointi:

Suoritettu: Opiskelija tai tutkinnon suorittaja suoriutuu työssäoppimisjaksolla hänelle annetuista työtehtävistä ja hänellä on edellytykset suorittaa ammattiosaamisen näyttö tai tutkintotilaisuus vähintään tyydyttävällä tasolla.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan
- työn perustana olevan tiedon hallinta lukuun ottamatta asiakkaan kehitykseen liittyvää tiedonhallintaa, tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä sekä sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon muodostumista, sosiaali- ja terveydenhuollon historiaa ja elintarvikehygienian vaatimuksia.
- elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan

Siltä osin kuin tutkinnon osan vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Liite 3 Hoito ja huolenpito

HOITO JA HUOLENPITO 20 ov

I.Hoito- ja huolenpitotyön orientaatioperusta 3ov

Opintojen ohjaus

- Oppimaan oppiminen
- Ammatillinen vuorovaikutus, asiakkaan ohjaus ja neuvonta terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä
- Sisäinen yrittäjäyys linkittyy jokaiseen osioon (mm. portfolio) sekä yrittäjäyys-iltapäivä ja -ilta /lukukausi
- Kansainvälisyys-iltapäivä ja -ilta/lukukausi
- Tutustumiskäynti vanhainkotiin/terveyskeskukseen

Laatuosaaminen

- Hoito- ja huolenpitotyön periaatteet, (hoidon ja huolenpidon käsitteet)
- Hoitotyön suunnitelma (hoitotyön rakenteinen kirjaaminen, suomalainen hoitotyön toimintoluokitus, sähköinen kirjaaminen, raportointi, tietosuoja)
- Sosiaali- ja terveysalan säädökset, palvelujärjestelmä, ammattieettiset ohjeet, hoito- ja palvelusuunnitelma

Kestävä kehitys linkittyy jokaiseen osioon

Turvallisuus

- Työsuojelu (työhyvinvointi, laiteturvallisuus)
- Aseptiikka (tartuntojen torjuntatyö)
- Lääketurvallisuus (turvallinen lääkehoito, lääkelaskenta)

II. Asiakkaan tukeminen ja avustaminen päivittäisissä toiminnoissa 12 ov

Pitkäaikaissairauksia sairastavien perushoito

- liikkuminen/siirtotekniikat, ergonomia
- puhtaus, ihonhoito, asentohoito ja painehaavaumien ehkäisy
- suunhoito ja jalkojen hoito
- pukeutuminen ja vaatehuolto
- ympäristön viihtyvyys ja puhtaanapito
- ravitseminen ja kotitalous
- syöminen ja juominen
- erittäminen
- uni ja lepo, vuoteen sijaaminen
- sosiaalinen osallistuminen

2(22)

- kuolevan potilaan hoito

Pitkäaikaissairauksia sairastavien hoito ja kuntoutumisen edistäminen

- Kansansairaudet:

Hengityselinsairaudet (astma, COPD, hengitystieinfektiot)

- anatomia
- lääkehoito (mm.inhaloitavat lääkkeet)
- asiakkaan asioiden hoito ja kokemuskouluttajan luento
- kliininen hoitotyö:
  - hengitystiheys
  - lämpö
  - liman imeminen
  - hapenanto
  - PEF –mittaus

Sydän- ja verisuonisairaudet (sepelvaltimo-, verenpainetauti)

- anatomia
- lääkehoito
- asiakkaan asioiden hoito ja kokemuskouluttajan luento
- kliininen hoitotyö:
  - pulssi
  - RR

Umpierityssairaudet (diabetes, metabolinen oireyhtymä)

- anatomia
- lääkehoito
- asiakkaan asioiden hoito ja kokemuskouluttajan luento
- kliininen hoitotyö:
  - verensokeri
  - injektion anto (s.c., i.m.)

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet (artroosi, osteoporoosi, reuma)

- anatomia
- lääkehoito
- asiakkaan asioiden hoito ja kokemuskouluttajien luento
- kivunhoito

Neurologiset sairaudet (aivoverenvuoto, epilepsia, Alzheimerin tauti,

Parkinsonin tauti)

- anatomia
- lääkehoito
- asiakkaan asioiden hoito
- toimintarajoitteisen kuntoutus ja apuvälineet
- tietotekniset laitteet

Aistisairaudet (kaihi, näön ja kuulon aleneminen)

- anatomia
- lääkehoito
- asiakkaan asioiden hoito
- apuvälineet

Psyykkiset sairaudet ja riippuvuusongelmat (masennus, skitsofrenia,

kaksisuuntainen

mielialahäiriö, sosiaaliset ongelmat)

- anatomia
- lääkehoito
- asiakkaan tukeminen asioiden hoidossa ja päivittäisten toimintojen suorittamisessa
- hoito ja terapiamuotoja
- tietosuoja

- Ensiapu

III. Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näyttö

5ov

AMMATTITAITOVAATIMUKSET

I. Hoito- ja huolenpitotyön orientaatioperusta

Opintojen ohjaus

Sisältö:

Oppimaan oppiminen. Ammatillinen kohtaaminen ja vuorovaikutus. Asiakkaan tai potilaan ohjaaminen ja neuvonta. Yrittäjänä toimimisen edellytykset tulevaisuudessa yrittäjänä.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- kohtaamaan asiakkaan tai potilaan ammatillisesti ja edistämään asiakkaan tai potilaan hyvinvointia oma-aloitteisesti ja yksilöllisesti vuorovaikutuksellisin keinoin.

4(22)

- toimimaan vastuullisesti, yhteistyökykyisesti ja joustavasti työyhteisössä
- tunnistamaan ammatillisen kasvunsa ja kehittymisensä vaiheen sekä ottamaan siitä vastuun. Oppii arvioimaan toimintaansa realistisesti sekä muuttamaan toimintaansa palautteen perusteella.
- arvioimaan oman toiminnan ja työn tekemisen vahvuuksia ja mahdollisuuksia toimia yrittäjänä ammattialallaan ja asettamaan kehittymistavoitteita yrittäjyysosaamiselleen.
- hakemaan tietoa sosiaali- ja terveystieteiden yrittäjänä toimimisen edellytyksistä.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- kohtaamaan asiakkaan tai potilaan ammatillisesti ja edistää asiakkaan tai potilaan hyvinvointia vuorovaikutuksellisin keinoin.
- toimimaan vastuullisesti ja yhteistyökykyisesti työryhmän jäsenenä.
- tunnistamaan ammatillisen kasvunsa ja kehittymisensä vaiheen sekä asettamaan tavoitteita ammatilliselle kehittymiselleen. Oppii arvioimaan toimintaansa ja muuttamaan toimintaansa palautteen perusteella.
- arvioimaan oman toiminnan ja työn tekemisen vahvuuksia ja mahdollisuuksia toimia tulevaisuudessa yrittäjänä ammattialallaan.
- hakemaan tietoa yleisistä yrittäjänä toimimisen edellytyksistä.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- kohtaamaan asiakkaan tai potilaan ammatillisesti.
- toimimaan vastuullisesti työyhteisössä ja selviytymään tutuissa vuorovaikutustilanteissa.
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämisaikavälitään sekä arvioimaan ammatillista kehittymistään. Oppii muuttamaan toimintaansa palautteen perusteella.
- arvioimaan ohjattuna oman toiminnan ja työn tekemisen vahvuuksien ja kehittämisen tarpeita
- hakemaan ohjattuna tietoa yleisistä yrittäjänä toimimisen edellytyksistä.

Laatuosaaminen

Sisältö:

Tavoitteellinen ja laadukas työskentely, asiakkaiden ja potilaiden tarpeiden ja voimavarojen tunnistaminen, verkoston hyödyntäminen, hoitotyön suunnitelma, hoito- ja palvelusuunnitelma, kirjaaminen. Hoidon ja huolenpidon käsitteet. Sosiaali- ja terveydenhuollon eettiset periaatteet. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä, järjestämistavat ja toimintaperiaatteet. Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja toimeentuloturva etuudet. Sosiaali- ja terveydenhuollon kestävä kehitys. Sisäinen yrittäjäyys.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- asettamaan tavoitteet omalle toiminnalleen ja esittämään työryhmälle vaihtoehtoisia ratkaisuja suunnitelmaansa, toteuttamaan sitä ja arvioimaan omaa toimintaansa.
- tunnistamaan laajasti eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden tai potilaiden fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia, henkisiä ja hengellisiä tarpeita sekä voimavaroja monipuolisesti ja luovasti tiedonkeruumenetelmiä käyttäen.
- perustelemaan monipuolisesti työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla ihmisten tarpeista ja voimavaroista.
- laatimaan hoitoa ja huolenpitoa edistävän suunnitelman osana hoito- ja huolenpitotyön työprosessia käyttäen suomalaista hoitotyön toimintoluokitusta tai kunkin toimintaympäristön käytössä olevaa asiakas- tai potilaskohtaista suunnitelmaa. Oppii hyödyntämään asiakkaan tai potilaan voimavaroja ja verkostoa. Oppii perustelemaan suunnitelman merkityksen kokonaisvaltaisessa asiakastyössä.
- toimimaan joustavasti suunnitelman mukaisesti yhteistyössä asiakkaan tai potilaan sekä hänen verkostonsa kanssa. Oppii arvioimaan realistisesti omaa toimintaansa ja suunnitelman toteutumista. Oppii perustelemaan omaa toimintaansa.
- työskentelemään toimintaympäristön laatusuosituksen mukaan ja tekemään kehittämissuhteita.
- kirjaamaan havainnot itsenäisesti asiakas- ja potilaskohtaiseen suunnitelmaan. Oppii tiedottamaan havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Oppii huomioimaan tietosuojan.
- perustelemaan monipuolisesti toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon eettisillä periaatteilla ja käyttämään sujuvasti hoidon ja huolenpidon käsitteitä työssään.
- tunnistamaan monipuolisesti asiakkaan tai potilaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä toimeentuloturvan tarpeita. Oppii ohjaamaan asiakasta tai

6(22)

potilasta käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita sekä toimeentuloturvan etuuksia.

- hyödyntämään työssään laajasti tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöstä, palveluista ja palvelujen tuottajatahoista sekä toimeentuloturvan etuuksista asiakkaan tai potilaan tarpeiden mukaisesti.
- noudattamaan muuttuvissa työtilanteissa sosiaali- ja terveystalouden sääntöjä, sääntöjä ja eettisiä periaatteita ja perustelemaan niillä toimintaansa.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- asettamaan tavoitteita omalle toiminnalleen ja perustelemaan suunnitelmaansa työryhmälle. Oppii toteuttamaan suunnitelmaansa.
- tunnistamaan eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden ja potilaiden fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia, henkisiä ja hengellisiä tarpeita sekä voimavaroja monipuolisesti erilaisia tiedonkeruumenetelmiä käyttäen.
- perustelemaan työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla ihmisten tarpeita ja voimavaroista.
- laatimaan hoitoa ja huolenpitoa edistävän suunnitelman osana hoito- ja huolenpitotyön työprosessia käyttäen suomalaista hoitotyön toimintoluokitusta tai kunkin toimintaympäristön käytössä olevaa asiakas- tai potilaskohtaista suunnitelmaa. Oppii hyödyntämään asiakkaan tai potilaan voimavaroja ja verkostoa.
- toimimaan suunnitelman mukaisesti yhteistyössä asiakkaan tai potilaan sekä hänen verkostonsa kanssa. Oppii arvioimaan omaa toimintaansa ja suunnitelman toteutumista.
- työskentelemään toimintaympäristön laatusuosituksen mukaan.
- kirjamaan havainnot asiakas- tai potilaskohtaiseen suunnitelmaan. Oppii tiedottamaan havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Oppii huomioimaan tietosuojan.
- perustelemaan toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon eettisillä periaatteilla ja käyttämään hoidon ja huolenpidon käsitteitä työssään.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä toimeentuloturvan tarpeita ja kertomaan palveluista asiakkaalle tai potilaalle.
- hyödyntämään työssään tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöstä, palveluista ja palvelujen tuottajatahoista sekä toimeentuloturvan etuuksista.
- noudattamaan muuttuvissa työtilanteissa sosiaali- ja terveystalouden sääntöjä, sääntöjä ja eettisiä periaatteita.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- asettamaan tavoitteita työryhmän tukemana omalle toiminnalleen. Oppii kertomaan tavoitteistaan työryhmälle ja toteuttamaan suunnitelmaansa.
- tunnistamaan eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden tai potilaiden fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia, henkisiä ja hengellisiä tarpeita sekä voimavaroja joitakin tiedonkeruumenetelmiä käyttäen.
- hyödyntämään työssään tietoa ihmisten tarpeista ja voimavaroista.
- laatimaan työryhmän ohjeiden mukaan voimavaralähtöisen hoitoa ja huolenpitoa edistävän suunnitelman osana hoito- ja huolenpitotyön työprosessia.
- toimimaan tutuissa tilanteissa suunnitelman mukaisesti yhteistyössä asiakkaan tai potilaan sekä hänen verkostonsa kanssa. Oppii arvioimaan omaa toimintaansa ja suunnitelman toteutumista.
- työskentelemään ohjattuna toimintaympäristön laatusuosituksen mukaan.
- kirjaamaan havaintojaan työryhmän tukemana asiakas- ja potilaskohtaiseen suunnitelmaan. Oppii tiedottamaan havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Oppii huomioimaan tietosuojan.
- tietämään sosiaali- ja terveydenhuollon eettisiä periaatteita ja käyttämään hoidon ja huolenpidon keskeisiä käsitteitä työssään.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä toimeentuloturvan tarpeita.
- tietämään sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä, peruspalveluja ja palvelujen tuottajatahoja sekä toimeentuloturvan etuuksia. Oppii kertomaan palveluista ja etuuksista tutuissa asiakastilanteissa sekä toimimaan säädösten mukaan.
- noudattamaan toistuvissa työtilanteissa sosiaali- ja terveysalan säädöksiä, säännöksiä ja eettisiä periaatteita.

Turvallisuus

Työsuojelu

Sisältö:

Työsuojelu, työhyvinvointi- ja työturvallisuusohjeet ja määräykset. Haastavasti käyttäytyvän asiakkaan tai potilaan kohtaaminen. Työtapaturmien ja vammojen ennaltaehkäisy sekä taukoliikunta.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

8(22)

- noudattamaan työpaikan työhyvinvointi- ja työsuojeluohjeita ja työpaikan sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä. Oppii torjumaan työn aiheuttamia terveysvaaroja ja -haittoja. Oppii ehkäisemään ennalta työn aiheuttamia riskitekijöitä sekä ylläpitämään omalta osaltaan hyvää ilmapiiriä työpaikalla.
- ennaltaehkäisemään työn aiheuttamia tapaturmia ja vammoja sekä hyödyntämään taukoliikuntaa tuki- ja liikuntaelinvammojen ennaltaehkäisyssä.
- ennaltaehkäisemään ja tunnistamaan väkivallan uhkaa ja kohtaamaan haastavasti käyttäytyvän asiakkaan tai potilaan työryhmän jäsenenä. Oppii soveltamaan työyhteisön toimintaohjeita ja tarvittaessa suojelemaan itseään.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- noudattamaan työpaikan työhyvinvointi- ja työsuojeluohjeita sekä työpaikan sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä. Oppii torjumaan työn aiheuttamia terveysvaaroja ja -haittoja ja ylläpitämään omalta osaltaan hyvää ilmapiiriä työpaikalla.
- hyödyntämään taukoliikuntaa tuki- ja liikuntaelinvammojen ennaltaehkäisyssä.
- kohtaamaan työryhmän jäsenenä haastavasti käyttäytyvän asiakkaan tai potilaan ja toimimaan työyhteisön toimintaohjeiden mukaan.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- noudattamaan työpaikan työhyvinvointi- ja työsuojeluohjeita sekä työpaikan sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä. Oppii käyttämään asianmukaista työasua ja tarvittavia suojaimia.
- hyödyntämään taukoliikuntaa tuki- ja liikuntaelinvammojen ennaltaehkäisyssä. tunnistamaan väkivallan uhkan ja suojelee tarvittaessa itseään.
- tunnistamaan väkivallan uhkan ja suojelemaan tarvittaessa itseään.

Aseptiikka

Sisältö:

Aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset. Yleisimmät tartuntatautien aiheuttajat sekä niiden leviämistiet. Aseptiikan taloudelliset vaikutukset.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- huomioimaan työssään aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset sekä perustelemaan niillä monipuolisesti toimintaansa. Oppii huomioimaan työssään yleisimmät tartuntojen aiheuttajat sekä niiden leviämistiet. Oppii ymmärtämään infektioiden taloudelliset vaikutukset.
- toimimaan voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja perustelemaan tekemänsä ratkaisut. Oppii työssään huomioimaan voimassa olevat säännökset

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- huomioimaan työssään aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset sekä perustelemaan niillä toimintaansa
- toimimaan voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja tuntemaan voimassa olevat säännökset

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- tietämään aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset sekä huomioimaan niitä hoito- ja huolenpitotyössä
- toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniastaan (mm. käsien pesu ja desinfiointi) niin, ettei aiheuta tartuntoja.

Lääketurvallisuus

Sisältö:

Lääkehuoltoa koskevat säädökset. Lääkemuodot ja lääkkeiden antotavat (p.o., rect.)
 Lääkkeiden vaiheet ja vaikutukset elimistössä. Pharmaca Fennican ja lääketietojärjestelmien käyttö. Lääkemääräykset. Lääkelaskenta, yksikkömuunnokset ja annoslaskut. Lääkehoitoon liittyvät työ- ja ympäristösuojelulliset näkökohdat. Toteuttaa lääkehoidon: annostelu, lääkkeen anto sekä niiden vaikutusten tarkkailu. Päähteiden käytön vaikutukset lääkehoitoon. Lääkepoikkeamat. Lähihoitajan oikeudet ja velvollisuudet lääkehoidossa.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- annostelevaan lääkkeet virheettömästi asiakas- tai potilaskohtaisiin annoksiin ja antamaan lääkkeet luonnollista tietä (suun kautta, peräsuoleen, iholle, emättimeen) ohjeiden ja tilanteen mukaisesti. Oppii työskentelemään aseptiikkaa ja työ- ja ympäristönsuojeluohjeita noudattaen.
- käyttämään luotettavia tietolähteitä, kuten Pharmaca Fennicaa tai lääketietojärjestelmiä ja tarkkailemaan lääkkeiden vaikutuksia ja haittavaikutuksia ja mahdollista lääkkeiden väärinkäyttöä osana asiakkaan tai potilaan kokonaisuhoitoa. Oppii tiedottamaan oma-aloitteisesti suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan.
- ohjaamaan ja neuvomaan asiakasta tai potilasta lääkemääräysten tulkinnassa ja uusimisessa, ohjaamaan asiakasta tai potilasta eri tilanteissa lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä ja hävittämisessä säädösten ja vastualueensa rajoissa. Oppii antamaan tietoa päähteiden käytön vaikutuksista lääkehoitoon.
- perustelevaan monipuolisesti ratkaisunsa ja toimintansa tiedolla
  - * eri lääkeaineryhmistä
  - * yleisimpien lääkkeiden haittavaikutuksista ja lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä
  - * lääkehuoltoa koskevista säädöksistä ja niiden asettamista rajoituksista ja vaatimuksista (lainsäädäntö, lääkevalvonta ja sairausvakuutus)
  - * erilaisista lääkemuoista
  - * lääkkeenantotavoista
  - * lääkehoitoon liittyvästä työ- ja ympäristönsuojelusta.
- tekemään virheettömästi lääkelaskennassa yksikkömuunnokset ja annoslaskut.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- annostelevaan lääkkeet virheettömästi asiakas- tai potilaskohtaisiin annoksiin ja antamaan lääkkeet luonnollista tietä (suun kautta, peräsuoleen, iholle, emättimeen) ohjeiden mukaan. Oppii työskentelemään aseptiikkaa ja työ- ja ympäristönsuojeluohjeita noudattaen.
- käyttämään luotettavia tietolähteitä, kuten Pharmaca Fennicaa tai lääketietojärjestelmiä asiakkaan tai potilaan käyttämien lääkkeiden vaikutusten ja haittavaikutusten ja mahdollisen lääkkeiden väärinkäytön tarkkailussa. Oppii tiedottamaan suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan
- ohjaamaan asiakasta tai potilasta lääkemääräysten tulkinnassa ja uusimisessa sekä ohjaamaan asiakasta lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä ja hävittämisessä vastuualueensa asettamissa rajoissa. Oppii antamaan tietoa päihteiden käytön vaikutuksista lääkehoitoon.
- perustelemaan ratkaisunsa ja toimintansa tiedolla yleisimmistä lääkeaineryhmistä, lääkemuo-doista ja lääkkeiden antotavoista sekä lääkehoitoon liittyvästä työ- ja ympäristönsuojelusta. Oppii tietämään lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä. Oppii tietämään lääkehoidon toteutuksessa omat oikeutensa ja velvollisuutensa
- tekemään virheettömästi lääkelaskennassa yksikkömuunnokset ja annoslaskut.

Tydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- annostelevaan lääkkeet virheettömästi asiakas- tai potilaskohtaisiin annoksiin ja antamaan lääkkeet luonnollista tietä (suun kautta, peräsuoleen, iholle, emättimeen) ohjeiden mukaan. Oppii työskentelemään aseptiikkaa ja työ- ja ympäristönsuojeluohjeita noudattaen.
- etsimään tietoja lääkkeiden vaikutuksista ja sivuvaikutuksista luotettavista tietolähteistä, kuten Pharmaca Fennicasta tai lääketietojärjestelmistä. Oppii tarkkailemaan asiakkaan tai potilaan käyttämien lääkkeiden vaikutuksia ja haittavaikutuksia ja mahdollista lääkkeiden väärinkäyttöä ohjeiden mukaan sekä tiedottaa suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta.
- ohjaamaan asiakasta tai potilasta lääkemääräysten tulkinnassa ja uusimisessa. Oppii tunnistamaan riskit asiakkaan lääkehoidon ja päihteiden käytön suhteen ja tiedottamaan niistä työryhmässä
- hyödyntämään tietoa yleisimmistä lääkemuo-doista ja lääkkeiden antotavoista sekä lääkehoitoon liittyvästä työ- ja ympäristönsuojelusta. Oppii tietämään lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä. Oppii tietämään lääkehoidon toteutuksessa omat oikeutensa ja velvollisuutensa

12(22)

- tekemään virheettömästi lääkelaskennassa yksikkömuunnokset ja annoslaskut.

Lääkehoito on suoritettava hyväksytysti ennen kuin opiskelija voi antaa ammattiosaamisen näytön.

II. Asiakkaan tukeminen ja avustaminen päivittäisissä toiminnoissa

Ravitsemushoito ja ympäristön puhtaus

Sisältö: Ravitsemushoito (sydän- ja verisuonisairaudet, diabetes, osteoporoosi, reuma, dementia), rakennemuunnettu ruoka, ummetus, ripuli, painehaavat, ruuansulatuselimistön anatomia, ravitsemusohjaus, vaatehuolto, lähiympäristön puhtaanapito ja esteettisyys, kestävä kehitys, laadullinen työskentely ja virikkeellisyys.

Sisäinen yrittäjyys.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- motivoimaan ja ohjaamaan perustellen asiakasta tai potilasta valitsemaan tai oppii itse valitsemaan ravitsemussuositusten mukaisen ateriakokonaisuuden ottaen huomioon erityisruokavaliot
- ohjaamaan, motivoimaan ja huolehtimaan asiakkaan tai potilaan ympäristön turvallisuudesta, viihtyisyydestä, puhtaanapidosta ja vaatehuollosta.
- kannustamaan ja opastamaan asiakkaita tai potilaita valitsemaan luontoa säästävät materiaalit, välineet ja menetelmät kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti sekä käyttämään energiaa säästäviä työtapoja
- huomioimaan työssään kestävä kehityksen periaatteet ja niiden toteuttamismahdollisuudet sekä perustelemaan niillä monipuolisesti toimintaansa.
- perustelemaan monipuolisesti toimintaansa työtilanteissa tiedoilla erityisruokavalioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista.
- perustelemaan monipuolisesti toimintaansa tiedoilla psykososiaalisten tekijöiden, ympäristön ja esteettisyyden merkityksestä terveyden ja hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämiseksi.
-

13(22)

- ohjaamaan ja kannustamaan luovasti ja toiminnallisin menetelmin asiakkaita tai potilaita virikkeellisyyteen ja monipuoliseen sosiaaliseen osallistumiseen, mikä tukee heidän verkostojensa säilymistä ja muodostumista. Oppii turvaamaan myös mahdollisuuden sosiaaliseen osallisuuteen.

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- motivoimaan ja ohjaamaan asiakasta tai potilasta valitsemaan tai oppii itse valitsemaan ravitsemussuositusten mukaisen ateriakokonaisuuden ottaen huomioon erityisruokavaliot.
- ohjaamaan huolehtimaan tai oppii huolehtimaan itsenäisesti asiakkaan tai potilaan ympäristön turvallisuudesta, viihtyisyydestä ja puhtaanapidosta sekä vaatehuollosta.
- valitsemaan luontoa säästävät materiaalit, välineet ja menetelmät sekä käyttämään energiaa säästäviä työtapoja
- huomioimaan työssään kestävän kehityksen periaatteet ja perustelevaan niillä toimintaansa
- perustelevaan toimintaansa työtilanteissa tiedoilla erityisruokavalioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista
- perustelevaan toimintaansa tiedolla psykososiaalisten tekijöiden, ympäristön ja esteettisyyden merkityksestä terveyden ja hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämässä
- ohjaamaan ja kannustamaan asiakkaita tai potilaita toiminnallisin menetelmin virikkeellisyyteen ja sosiaaliseen osallistumiseen, mikä tukee heidän verkostojensa säilymistä ja muodostumista.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- ohjaamaan asiakasta tai potilasta valitsemaan tai oppii itse valitsemaan ravitsemussuositusten mukaisen ateriakokonaisuuden ottaen huomioon erityisruokavaliot.
- huolehtimaan asiakkaan tai potilaan ympäristön turvallisuudesta ja puhtaanapidosta sekä vaatehuollosta.
- valitsemaan työryhmän ohjeiden mukaan luontoa säästäviä materiaaleja, välineitä ja menetelmiä sekä käyttämään energiaa säästäviä työtapoja.
- tietämään kestävän kehityksen käsitteen ja periaatteet ja huomioimaan niitä työssään.
- hyödyntämään työssään tietoa erityisruokavalioiden, puhtaanapidosta ja vaatehuollon perusteista.

14(22)

- hyödyntämään työssään tietoa psykososiaalisten tekijöiden, ympäristön ja esteettisyyden merkityksestä terveyden ja hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämiseksi.
- ohjaamaan asiakkaita tai potilaita toiminnallisin menetelmin virikkeellisyyteen ja sosiaaliseen osallistumiseen

Pitkäaikaissairauksia sairastavien perushoito

Sisältö:

Tarve- ja voimavaralähtöinen asiakkaan tai potilaan hoitoa ja huolenpitoa edistävän suunnitelma. Päivittäisissä toiminnoissa selviytyminen (puhtaus ja pukeutuminen, syöminen ja juominen, asioiden hoito, erittäminen, liikkuminen/siirtotekniikat, ergonomia ja apuvälineiden hyödyntäminen, uni ja lepo, suun hoito, ihon hoito, liikehoito, käsien ja jalkojen hoito). Kuolevan potilaan hoito. Asiakkaan tai potilaan fyysisen ja psyykkisen terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Sisäinen yrittäjäyys.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- asettamaan tavoitteet omalle toiminnalleen ja esittämään työryhmälle vaihtoehtoisia ratkaisuja suunnitelmaansa, sekä toteuttamaan sitä ja arvioimaan omaa toimintaansa.
- tunnistamaan laajasti eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden tai potilaiden fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja hengellisiä tarpeita sekä voimavaroja monipuolisesti ja luovasti erilaisia tiedonkeruumenetelmiä käyttäen
- tukemaan ja auttamaan voimavaralähtöisesti asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa
- edistää voimavaralähtöisesti, oma-aloitteisesti ja monipuolisesti asiakkaan tai potilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia ja ottaa ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- ja huolenpitotyössä. Oppii keskustelemaan asiakkaan tai potilaan kanssa hänen tilanteestaan ja ohjaamaan häntä hakemaan apua.

15(22)

- perustelemaan monipuolisesti työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla:
  - ihmisen tarpeista ja voimavaroista
  - terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta ja terveydenhoidosta
  - kuolevan potilaan hoidosta
- käyttämään läsnäoloa työmenetelmänä myös asiakkaan tai potilaan vaativissa elämäntilanteissa.
- perustelemaan monipuolisesti hoito- ja huolenpitotyössä tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla ja esittämään ongelmatilanteissa realistisia ja rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja.
- huomioimaan työssään ergonomisen työskentelyn periaatteet ja perustelemaan niillä monipuolisesti toimintaansa.
- työskentelemään hoito- ja huolenpitotyössä ergonomisesti oikein hyödyntäen asiakkaan tai potilaan voimavaroja ja apuvälineitä

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- asettamaan tavoitteita omalle toiminnalleen, perustelemaan suunnitelmaansa työryhmälle ja toteuttamaan suunnitelmaansa.
- tunnistamaan eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden tai potilaiden fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja hengellisiä tarpeita sekä voimavaroja monipuolisesti erilaisia tiedonkeruumenetelmiä käyttäen.
- tukemaan ja auttamaan asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa
- edistämään voimavaralähtöisesti ja oma-aloitteisesti asiakkaan tai potilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia ja ottamaan ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- ja huolenpitotyössä.
- perustelemaan työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla:
  - ihmisen tarpeista ja voimavaroista
  - terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta ja terveydenhoidosta
  - kuolevan potilaan hoidosta.
- perustelemaan hoito- ja huolenpitotyössä tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
- käyttämään läsnäoloa työmenetelmänä.
- huomiomaan työssään ergonomisen työskentelyn periaatteet ja perustelemaan niillä toimintaansa.
- käyttämään ergonomisesti oikeita työskentelytapoja ja apuvälineitä hoito- ja huolenpitotyössä

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- asettamaan tavoitteita työryhmän tukemana omalle toiminnalleen, kertomaan tavoitteistaan työryhmälle ja toteuttamaan ne.
- tunnistamaan eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden tai potilaiden fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja hengellisiä tarpeita sekä voimavaroja joitakin tiedonkeruumenetelmiä käyttäen.
- edistämään voimavaralähtöisesti asiakkaan tai potilaan fyysistä ja psyykkistä terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia.
- tukemaan ja auttamaan asiakkaita tai potilaita työryhmän tukemana selviytymään päivittäisissä toiminnoissa (puhtaus ja pukeutuminen, syöminen ja juominen, erittäminen, liikkuminen, uni ja lepo sekä asioiden hoito)
- edistämään voimavaralähtöisesti ja oma-aloitteisesti asiakkaan tai potilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia.
- hyödyntämään työssään tietoa:
  - ihmisen tarpeista ja voimavaroista
  - terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta (mm. suunhoito, ihon hoito, liikehoito, käsien ja jalkojen hoito) ja terveydenhoidosta.
  - kuolevan potilaan hoidosta.
- hakemaan ohjausta hoito- ja huolenpitytyössä tekemiinsä ratkaisuihin ja toimintaansa.
- käyttämään työryhmän jäsenenä läsnäoloa työmenetelmänä.
- tietämään ergonomisen työskentelyn periaatteita ja huomioimaan niitä hoito- ja huolenpitytyössä.
- käyttämään ergonomisesti oikeita työskentelytapoja hoito- ja huolenpitytyössä

Kansansairauksien hoito ja kuntoutumisen edistäminen

Sisältö:

Hengityselinsairauksien (astma, COPD, hengitystieinfektiot) perushoito ja toimintakykyä edistävä hoitotyö. Hengityselimistön rakenne ja toiminta. Sairauksien ennaltaehkäisy, riskitekijät, oireet ja hoito: asiakkaan/potilaan tarkkailu (mm. PEF, hengitysfrekvenssi, ihon väri, kehon lämpö), asentohoito, liman imeminen, hapenanto, tyhjennyshoito, apuvälineet. Lääkehoito (mm. inhaloitavat lääkkeet).

Sydän- ja verisuonisairauksien (sepelvaltimo- ja verenpainetauti) perushoito ja toimintakykyä edistävä hoitotyö. Sydän ja verenkiertoelimistön rakenne ja toiminta. Sairauksien ennaltaehkäisy, riskitekijät, oireet ja hoito: asiakkaan/potilaan tarkkailu (pulssi, verenpaineen mittausta). Lääkehoito. Umpierityssairauksien (diabetes, metabolinen oireyhtymä) perushoito ja toimintakykyä edistävä hoitotyö. Haiman rakenne ja tehtävät. Sairauksien ennaltaehkäisy, riskitekijät, oireet ja hoito:

17(22)

asiakkaan/potilaan tarkkailu (mm. verensokerin mittaus, hypo- ja hyperglykemia, iho, komplikaatiot). Lääkehoito: diabeteslääkkeet ja injektion anto s.c. ja i.m.

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien (artroosi, osteoporoosi, reuma) perushoito ja toimintakykyä edistävä hoitotyö. Tuki- ja liikuntaelimet/luut ja lihakset. Sairauksien ennaltaehkäisy, riskitekijät, oireet ja hoito: asiakkaan/potilaan tarkkailu (mm. kipu, toimintakyky), elintavat, kivunhoito, asentohoito, liikunta, apuvälineet, lääkehoito. Neurologisten sairauksien (aivoverenvuoto, aivoinfarkti, epilepsia, Alzheimerin tauti, Parkinsonin tauti) perushoito ja toimintakykyä edistävä hoitotyö. Hermoston rakenne ja toiminta. Sairauksien ennaltaehkäisy, riskitekijät, oireet ja hoito: asiakkaan/potilaan tarkkailu ja lääkehoito. Aistisairauksien (näön ja kuulon aleneminen) perushoito ja toimintakykyä edistävä hoitotyö. Silmän ja korvan rakenne ja toiminta. Sairauksien ennaltaehkäisy, riskitekijät, oireet ja hoito. Lääkehoito (silmätipat, korvatipat).

Apuvälineet.

Psykkisten sairauksien ja riippuvuusongelmien (masennus, skitsofrenia, kaksisuuntainen mielialahäiriö, alkoholismi, sosiaaliset ongelmat) perushoito ja toimintakykyä edistävä hoitotyö. Aivojen välittäjäaineet. Sairauksien ennaltaehkäisy, riskitekijät, oireet, hoito ja terapiamuotoja. Lääkehoito. Tietosuoja. Sisäinen yrittäjäyys.

Kokemuskouluttaja-luennot tukevat opetussisältöjä.

Kiitettävä (3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- tarkkailemaan asiakkaan tai potilaan elintoimintoja, aistitoimintoja, toimintakykyä ja vointia. Oppii tunnistamaan muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa ja toimimaan muuttuneessa tilanteessa asianmukaisesti.
- mittaamaan oikein asiakkaan tai potilaan lämmön, hengitystiheyden, pulssin, verenpaineen ja verensokerin. Oppii tunnistamaan muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa ja toimimaan muuttuneessa tilanteessa asianmukaisesti.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan kipua ja käyttämään erilaisia menetelmiä kivun lievittämiseksi.
- toteuttamaan oma-aloitteisesti ja asiakas- tai potilaslähtöisesti asiakkaiden tai potilaiden päivittäistä terveydenhoitoa, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia sairastavien perushoitoa. Oppii tukemaan asiakkaiden tai potilaiden omatoimisuutta ja edistämään kuntoutumista sekä arvioimaan perushoidon menetelmiä voimassa olevien hoitokäytäntöjen mukaisesti.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan kansanterveydellisiä riskejä ja huomioimaan ne hoito- ja huolenpitotyössä. Oppii keskustelemaan asiakkaan tai potilaan kanssa hänen tilanteestaan ja ohjaamaan häntä hakemaan apua.

18(22)

- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia ja ottaa ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- ja huolenpitotyössä. Keskustelemaan asiakkaan tai potilaan kanssa hänen tilanteestaan ja ohjaa häntä hakemaan apua.
- oppii ottamaan luontevasti puheeksi työssään havaitseman kaltoinkohtelun ja perhe- ja lähisuhdeväkivallan, ohjaamaan sen osapuolia avun hakemisessa ja tiedottamaan asiasta työryhmässä
- hyödyntämään monipuolisesti ja luovasti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.
- antamaan lääkkeitä luonnollista tietä (silmään, nenään ja korvaan), injektiona ihon alle ja lihakseen (s.c. , i.m.) ja hengitettynä (inh.) ohjeiden ja tilanteen mukaisesti. Oppii työskentelemään aseptiikkaa ja työ- ja ympäristönsuojeluohjeita noudattaen.
- perustelemaan monipuolisesti työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla:
  - elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta
  - kansanterveydellisistä riskeistä, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksista
  - sosiaalisista ongelmista ja tuen tarpeista
  - eri lääkeaineryhmistä
  - yleisimpien lääkkeiden haittavaikutuksien ja lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä
  - lääkkeenantotavoista

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- tarkkailemaan asiakkaan tai potilaan elintoimintoja, aistitoimintoja, toimintakykyä ja vointia. Oppii tunnistamaan muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa.
- mittaamaan oikein asiakkaan tai potilaan lämmön, hengitystiheyden, pulssin, verenpaineen ja verensokerin sekä tunnistamaan muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan kipua ja käyttämään työryhmän tukemana erilaisia menetelmiä kivun lievittämiseksi.
- toteuttamaan oma-aloitteisesti ja asiakas- tai potilaslähtöisesti asiakkaiden tai potilaiden päivittäistä terveydenhoitoa, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia sairastavien perushoitoa. Oppii tukemaan asiakkaiden tai potilaiden omatoimisuutta ja edistämään kuntoutumista voimassa olevien hoitokäytäntöjen mukaisesti.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan kansanterveydellisiä riskejä ja ottamaan ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- ja huolenpitotyössä.
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia ja ottamaan ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- ja huolenpitotyössä.

19(22)

- ottamaan puheeksi työssään havaitseman kaltoinkohtelun ja perhe- ja lähisuhdeväkivallan ja tiedottamaan siitä työryhmässä
- hyödyntämään oma-aloitteisesti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.
- antamaan lääkkeitä luonnollista tietä (silmään, nenään ja korvaan), injektiona ihon alle ja lihakseen (s.c. ,i.m.) ja hengitettynä (inh.)ohjeiden mukaan. Oppii työskentelemään aseptiikkaa ja työ- ja ympäristönsuojeluohjeita noudattaen.
- perustelevaan työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla:
  - elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta
  - kansanterveydellisistä riskeistä, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksista
  - sosiaalisista ongelmista ja tuen tarpeista
- perustelevaan ratkaisunsa ja toimintansa tiedolla yleisimmistä lääkeaineryhmistä, ja lääkkeidenantotavoista. Oppii tietämään lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä. Oppii tietämään lääkehoidon toteutuksessa omat oikeutensa ja velvollisuutensa.

Tyydyttävä (1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- tarkkailemaan asiakkaan tai potilaan elintoimintoja (verenkierto ja hengitys), aistitoimintoja ja toimintakykyä työryhmän tukemana.
- mittaamaan oikein asiakkaan tai potilaan lämmön, hengitystiheyden, pulssin, verenpaineen ja verensokerin.
- tarkkailemaan asiakkaan tai potilaan kipua sekä lievittämään sitä työryhmän tukemana.
- toteuttamaan asiakas- tai potilaslähtöisesti työryhmän ohjeiden mukaan asiakkaiden tai potilaiden päivittäistä terveydenhoitoa, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia sairastavien perushoitoa (mm. suunhoito, ihon hoito, liikehoito sekä käsien ja jalkojen hoito) ja edistämään kuntoutumista
- tunnistamaan asiakkaan tai potilaan kansanterveydellisiä riskejä.
- havaitsemaan tuen tarpeen ja joitakin asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia (esim. yksinäisyys, elämänhallinnan ongelmat, kaltoinkohtelu, perhe- ja lähisuhdeväkivalta ja mielenterveys- ja päihdeongelmat), mutta tarvitsee ohjausta sen puheeksi ottamiseen ja siitä tiedottamiseen
- hyödyntämään työryhmän ohjeiden mukaan apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.
- antamaan lääkkeitä luonnollista tietä (silmään, nenään ja korvaan), injektiona ihon alle ja lihakseen (s.c. , i.m.) ja hengityksen kautta (inh.) ohjeiden mukaan. Oppii työskentelemään aseptiikkaa ja työ- ja ympäristönsuojeluohjeita noudattaen.
- hyödyntämään työssään tietoa:
  - elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta
  - kansanterveydellisistä riskeistä, muisti-, kansan- ja pitkäaikaissairauksista (mm. diabetes, epilepsia, Parkinsonin tauti, Alzheimerin tauti, reuma, aivoverenvuoto,

20(22)

- aivoinfarkti, mielenterveysongelmat ja päihdesairaudet, artroosi ja osteoporoosi).
- sosiaalisista ongelmista ja tuen tarpeista (esim. yksinäisyys, elämänhallinnan ongelmat, kaltoinkohtelu, perhe- ja lähisuhdeväkivalta ja mielenterveys- ja päihdeongelmat).
  - hyödyntämään tietoa yleisimmistä lääkkeiden antotavoista sekä lääkehoitoon liittyvästä työ- ja ympäristönsuojelusta. Oppii tietämään lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä. Oppii tietämään lääkehoidon toteutuksessa omat oikeutensa ja velvollisuutensa.

Ensiapu

Sisältö:

Ensiavun peruskurssi, antaa perusvalmiudet toimimiseen erilaisissa

onnettomuustilanteissa. Elvytys. Ensiaputaktiikka ja toiminta tapahtumapaikalla.

Hätäensiapu ja ensiavun jatkotoimenpiteet. Potilaan tutkiminen, vammamekanismit ja

tyyppivammat. Sairauskohtauksien ensiapu. Tapaturmien ehkäisy ja henkinen ensiapu

Arviointi: Suoritettu

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja oppii

- Antamaan ensiavun EA1-vaatimustason mukaisesti

III. Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näyttö

21(22)
5ov

Hoito- ja huolenpidon työssäoppimisympäristöjä ovat terveyskeskussairaalat ja vanhainkodit, joissa toteutuu hoito- ja huolenpitotyön osaamiselle asetettujen tavoitteiden oppiminen. Ammattiosaamisen näyttö suoritetaan työssäoppimisjakson loppupuolella, josta erillinen toteutus- ja arviointiohje.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa hoidon ja huolenpidon ammattitaitonsa toimimalla vuode- ja hoivaosastolla. Ammattitaito osoitetaan seuraavissa työkokonaisuuksissa: suunnitelmallinen ja laadukas työskentely, hoito- ja huolenpitotyössä toimiminen ja lääkehoidon toteuttaminen. Lisäksi on hallittava hoitoon ja huolenpitoon liittyvä tieto sekä elinikäisen oppimisen avaintaidot. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- työprosessien hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- työn perustana olevan tiedon hallinta lukuun ottamatta
  - hoito- ja huolenpitotyön käsitteitä
  - elimistön normaalia rakennetta ja toimintaa
  - kansanterveydellisiä riskejä, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia
  - sosiaalisia ongelmia sekä kaltoinkohtelua ja perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa koskevaa tietoperustaa
  - kuolevan potilaan hoitoa
  - sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja, palvelujen tuottajatahoja ja toimeentuloturvan etuuksia ja lainsäädäntöä
  - erityisruokavalioita
  - lääkehoitoon liittyvää työ- ja ympäristönsuojelua sekä lääkehoitoon liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia ja lääkelaskentaa
  - aseptisen työskentelyn periaatteita ja tartuntatautien torjuntatyön säädöksiä.

elinikäisen oppimisen avaintaidot lukuun ottamatta ensiapua ja haastavasti käyttäytyvän asiakkaan tai potilaan sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhkan kohtaamista.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

22(22)

Hoito ja huolenpito opintokokonaisuuden arvosana (T1 – K3) muodostuu ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Ammattiosaamisen näytön arvosanalla on ratkaiseva merkitys, koska se sisältää keskeisen osan vaadittavasta

ammattitaidosta ja kuvaa loppuvaiheen osaamista. Ammattiosaamisen näyttö on suoritettava hyväksytysti, jotta opiskelija voi saada opintokokonaisuuden arvosanan. Arvosanasta päättävät opettaja tai opettajat yhdessä.

Liite 4 Kuntoutuksen tukeminen

KUNTOUTUMISEN TUKEMINEN 15 ov

I KUNTOUTUMISEN TUKEMISEN ORIENTAATIOPERUST 4 ov

- Kuntoutuksen palvelujärjestelmä
- Toimintakyky
- Toiminnalliset menetelmät
- Apuvälinepalvelut ja teknologia
- Työhyvinvointi ja turvallisuus
- Opintojen ohjaus

II KUNTOUTUJAN TUKEMINEN PÄIVITTÄISISSÄ TOIMINNOISSA 6 OV

- Ikääntyneet kuntoutujat
- Eri vammaisryhmät
- Mielenterveys- ja päihdekuntoutujat

III TYÖSSÄOPPIMINEN JA AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ 5 OV

2(10)

KUNTOUTUMISEN TUKEMISEN ORIENTAATIOPERUSTA 4 ov

Kiitettävä (K3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- perustelee monipuolisesti toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, asetuksilla, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla
- hyödyntää työssään monipuolisesti ja kuntoutujan tarpeiden mukaisesti lääkinnällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita
- tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä
- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla toimintakyvystä
- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla voimavaralähtöisyydestä ja sen merkityksellä kuntoutumisen tukemisessa
- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla asiakaslähtöisestä ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessa
- perustelee toimintaansa monipuolisesti tiedolla päivittäisten toimintojen tukemisen menetelmistä ohjatessaan erilaisia kuntoutujia sekä kuntoutujaryhmiä.
- asiakas- ja voimavaralähtöisesti kuntoutujia käyttämään apuvälineitä ja ohjaa aktiivisesti niiden käytössä ja huollossa. Tuntee apuvälineiden jakelukanavat
- ohjaa asiakaslähtöisesti kuntoutujaa itsenäistä suoriutumista tukevan teknologian käyttöön sekä hyödyntää monipuolisesti teknologiaa omassa työssään
- toimii erilaisissa työtilanteissa työhyvinvointia ja työturvallisuutta koskevien lakien, ohjeiden ja toimintaperiaatteiden mukaisesti, huolehtii kuntoutujien sekä omasta turvallisuudesta ja toimintakyvystä. Perustelee toimintaansa.
- tunnistaa monipuolisesti koti- ja vapaa-ajan tapaturmien riskitekijöitä, puuttuu niihin sekä ottaa toiminnassaan huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman

Hyvä (2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- perustelee toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, asetuksilla, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla
- hyödyntää työssään lääkinnällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita
- tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä
- perustelee toimintaansa tiedolla toimintakyvystä
- perustelee toimintaansa tiedolla kuntoutuksesta ja kuntouttavasta työotteesta
- perustelee toimintaansa voimavaralähtöisyydellä ja sen merkityksellä kuntoutumisen tukemisessa
- hyödyntää työssään lääkinnällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita

3(10)

- perustelee toimintaansa tiedolla asiakaslähtöisestä ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessa
- asiakas- ja voimavaralähtöisesti kuntoutujia käyttämään apuvälineitä ja ohjaa niiden käytössä ja huollossa. Tuntee apuvälineiden jakelukanavat.
- asiakaslähtöisesti kuntoutujaa itsenäistä suoriutumista tukevan teknologian käyttöön sekä hyödyntää teknologiaa omassa työssään.
- toimii erilaisissa työtilanteissa työhyvinvointia ja työturvallisuutta koskevien lakien, ohjeiden ja toimintaperiaatteiden mukaisesti, huolehtii kuntoutujien sekä omasta turvallisuudesta ja toimintakyvystä.
- tunnistaa monipuolisesti koti- ja vapaa-ajan tapaturmien riskitekijöihin ja puuttuu niihin

Tyydyttävä (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- hyödyntää työssään kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, asetuksilla, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla
- hyödyntää työssään tietoa yleisimmistä lääkinnällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita
- tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää joitakin tiedonkeruumenetelmiä
- hyödyntää työssään tietoa toimintakyvystä
- hyödyntää työssään tietoa kuntoutuksesta ja kuntouttavasta työotteesta, voimavaralähtöisyydestä
- hyödyntää työssään tietoa ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessa
- asiakas- ja voimavaralähtöisesti kuntoutujia käyttämään apuvälineitä ja ohjaa niiden käytössä ja huollossa. (esim. ortoosit, siirtymiseen tai liikkumiseen, hygieniaan, pukeutumiseen, kommunikointiin, kodinhoitoon, asumiseen, ruokailuun ja vapaa-aikaan liittyvät apuvälineet).
- kuntoutujaa itsenäistä suoriutumista tukevan teknologian käyttöön sekä hyödyntää teknologiaa omassa työssään
- toimii tutuissa työtilanteissa työhyvinvointia ja työturvallisuutta (esim. ergonomia ja aseptiikka) koskevien lakien, ohjeiden ja toimintaperiaatteiden mukaisesti ja huolehtii kuntoutujien sekä omasta turvallisuudesta ja toimintakyvystä.
- tunnistaa koti- ja vapaa-ajan tapaturmien riskitekijöihin ja puuttuu niihin

Kuntoutuksen palvelujärjestelmä (1 ov)

Tavoite: Opiskelija/tutkinnon suorittaja

Osaa hyödyntää palvelujärjestelmää kuntoutustyössä ja toimia säännösten mukaisesti. Noudattaa taloudellisuutta ja toimintaympäristön laatusuosituksia sekä toimia palveluhenkisesti.

Sisältö:

Kuntoutuksen käsite, kuntouttava työote. Historia ja kuntoutuksen lähtökohdat. Kuntoutuksen muodot; lääkinällinen kuntoutus, ammatillinen kuntoutus, sosiaalinen kuntoutus, kasvatuksellinen kuntoutus. Kuntoutusta tukeva lainsäädäntö. Kuntoutussuunnitelma välineenä ja keinona

Toimintakyky (1 ov)

Tavoite: Opiskelija/tutkinnon suorittaja

Oppii arvioimaan kuntoutujalähtöisesti toimintakykyä hyödyntäen arvioinnissa erilaisia tiedonkeruumenetelmiä (havainnointi, haastattelu, soveltuvat mittarit). Oppii laatimaan kuntoutumista edistävän.

Sisältö: Toimintakyky käsitteenä (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja kokemuksellinen toimintakyky) ja voimavaralähtöisyys toimintakyvyn arvioinnissa. Toimintakyvyn mittausmenetelmät (havainnointi, haastattelu, päivittäistä selviytymistä arvioivat mittarit). Kuntoutujalähtöinen suunnittelu toimintakyvyn tukemiseksi.

Toiminnalliset menetelmät (0.5 ov)

Tavoite: Opiskelija/tutkinnon suorittaja

Osoo hyödyntää toiminnallisten ja luovan ilmaisun menetelmiä sekä käyttää omia vahvuuksia yksilön ja ryhmän ohjauksessa. Osoo ohjata terveyttä edistävään viriketoimintaan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Huomioi esteettisyyden kuntoutumisen tukemisessa.

Sisältö: Tekijä ja kokija (mielekkyyys). Arjen elämyksellisyys ja juhlahetket.

Sosiaalinen innostaminen. Kuntouttava viriketoiminta; yhdessä kokeminen ja itsensä ilmaiseminen

(muistelu, musisointi, lukeminen, kuunteleminen, liikkuminen, askarointi, taiteilu, voimaannuttava

valokuva, omat tarinat). Tekemisen prosessi. Harrastukset, Kulttuuri, Voimaantuminen.

Apuvälinepalvelut ja teknologia (0,5 ov)

Tavoite: Opiskelija/Tutkinnon suorittaja

Osoo ohjata apuvälineiden käytössä, huollossa ja kuntoutumista tukevan teknologian käytössä.

Hyödyntää työssään perusterveydenhuollon apuvälinepalveluita ja toimii säännösten mukaisesti.

Hyödyntää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä.

Sisältö: Apuvälineet ja teknologia kuntoutujan toimintakyvyn edistämisessä,

5(10)

apuvälineen ja teknologian merkitys päivittäiselle toiminnalle. Apuvälineiden ja teknologian eettinen näkökulma. Apuvälinepalvelut: lainsäädäntö, palvelujärjestelmä, alueelliset yhteistyömallit, apuvälineprosessi. Apuvälineryhmät: päivittäiset toiminnot,

liikkuminen, näkeminen, kuuleminen, kommunikointi, asuminen, proteesit, ortoosit. Tutustumiskäynti apuvälinekeskukseen/apuvälinemessut (joka toinen vuosi).

Työhyvinvointi ja turvallisuus (0,5 ov)

Tavoite: Opiskelija/tutkinnon suorittaja

Noudattaa työhyvinvointi- ja työturvallisuusohjeita sekä huolehtii tapaturmien ehkäisystä, kuntoutujien ja omasta turvallisuudesta ja toimintakyvystä.

Sisältö:

Työhyvinvoinnin edistäminen työpaikalla: psykososiaalisen työkuormituksen ehkäiseminen (työyhteisön ilmapiiri, vuorovaikutus työssä). Fyysisen työkuormituksen arviointi ja ennaltaehkäisy (potilassiirtojen ergonomiohjeet ja määräykset sekä siirron apuvälineet).

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmariskit ja niiden ennaltaehkäisy, huomioiden ikäihmisten kaatumistapaturmien ennaltaehkäisy kotona.

Opintojen ohjaus (0,5 ov)

KUNTOUTUJAN TUKEMINEN PÄIVITTÄISISSÄ TOIMINNOISSA 6 OV

Tavoite: Opiskelija/tutkinnon suorittaja

Osaa laatia, toteuttaa ja arvioida lähihoitajan vastuualueella kuntoutujalähtöisen kuntoutumista edistävän suunnitelman yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa. Osaa ohjata ja tukea erilaisten ja eri-ikäisten kuntoutujien kuntoutumista käyttäen toimintakykyä ja kuntoutumista edistävää työtettä sekä osaa edistää terveyttä ja hyvinvointia. Osaa ohjata erilaisia kuntoutujia päivittäisissä toiminnoissa sekä ehkäistä terveyden ja hyvinvoinnin riskejä ja haittoja ja motivoida muutoksiin.

Kiitettävä (K 3)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- perustelee monipuolisesti toimintaansa eri kuntoutujaryhmistä tiedolla ikääntymisestä ja toimintakyvyn muutoksista, eri vammaisryhmistä sekä mielenterveyden häiriöistä ja päihdeiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista
- tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri kuntoutujaryhmien (ikäntyneet, eri vammaisryhmät, päihde- ja mielenterveyskuntoutajat) toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä laatii

6(10)

yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi hyödyntäen monipuolisesti kuntoutujan lähi- ja viranomaisverkostoa sekä eri tiedonkeruumenetelmiä

- tukee joustavasti ja asiakaslähtöisesti, kuntoutumista suunnitelman mukaisesti yhteistyössä kuntoutujan sekä verkoston kanssa ja arvioi suunnitelman toteutumista.
- tukee joustavasti, luovasti ja suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ottaen huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman sekä tukee asiakaslähtöisesti selviytymistä päivittäisistä toiminnoista
- motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen luovasti psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia sekä kuntoutujan omaa verkostoa. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin
- edistää voimavaralähtöisesti ja motivoiden kuntoutujien terveyttä ja hyvinvointia ohjattaessa kuntoutujia ja toimii ennaltaehkäisevästi (eri menetelmät: terveysliikunta, viriketoiminta, terveelliset elintavat sekä riskikäyttäytymisen välttäminen)
- ohjaa kuntoutujaa hankkimaan ruokatarvikkeita ja valmistamaan ravitsemuksellisesti tasapainoista ja monipuolista perusruokaa sekä ohjaa kuntoutujaa asiakaslähtöisesti huolehtimaan ravitsemuksestaan.
- työskentelee palveluhenkisesti ja vastuullisesti ja edistää monipuolisesti ja luovasti kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla. Ottaa huomioon yksilölliset tilanteet ja käyttää tarvittaessa aktiivisesti selkokieltä ja hyödyntää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä erilaisissa asiakastilanteissa.
- käyttää asiakaslähtöisesti toiminnallisia ja luovan ilmaisen menetelmiä sekä omia vahvuuksiaan yksilön ja ryhmän ohjauksessa ottaen huomioon ja hyödyntäen taiteen tai kulttuurin mahdollisuuksia sekä esteettisyyttä kuntoutujien toimintakykyisyyden tukemisessa
- on aktiivinen ja vastuullinen moniammatillisen työryhmän jäsen, hyödyntää yhteisöllistä osaamista ja tuo esille omia näkemyksiään työryhmän toiminnan edistämiseksi.
- noudattaa ammattieettisiä periaatteita ja säädöksiä sekä perustelee niillä monipuolisesti toimintaansa
- työskentelee kustannustietoisesti, yrittäjähenkisesti ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti sekä noudattaa työyhteisön laatukriteereitä

Hyvä (H2)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- perustelee toimintaansa tiedolla ikääntymisestä, kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehityshäiriöistä ja oppimisvaikeuksista sekä mielenterveyden häiriöistä sekä päihteiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista

7(10)

- tunnistaa eri kuntoutujaryhmien kuten, ikääntyneiden, eri vammaisryhmien sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita voimavara- lähtöisesti sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä sekä laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi hyödyntäen kuntoutujan lähi- ja viranomaisverkostoa
- tukee joustavasti kuntoutumista suunnitelman mukaisesti yhteistyössä kuntoutujan sekä verkoston kanssa ja arvioi suunnitelman toteutumista.
- tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella päivittäisissä toiminnoissa ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman
- motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin
- työskentelee palveluhenkisesti ja vastuullisesti ja edistää kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla. Ottaa huomioon yksilölliset tilanteet. Käyttää selkokieltä ja hyödyntää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä erilaisissa asiakastilanteissa
- edistää kuntoutujien terveyttä ja hyvinvointia ohjatessaan kuntoutujia ja toimii ennaltaehkäisevästi (terveet elintavat, riskikäyttäytymisen välttäminen, terveysliikunta, viriketoiminta, sosiaalinen kanssakäyminen)
- ohjaa kuntoutujaa hankkimaan ruokatarvikkeita ja valmistamaan monipuolista perusruokaa sekä ohjaa kuntoutujaa asiakaslähtöisesti huolehtimaan ravitsemuksestaan.
- käyttää toiminnallisia ja luovan ilmaisun menetelmiä sekä omia vahvuuksiaan yksilön ja ryhmän ohjauksessa sekä hyödyntää taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksia asiakaslähtöisesti toimintakykyisyyden tukemisessa. Huomioi ja soveltaa esteettisyyttä toiminnassaan.
- on aktiivinen ja vastuullinen moniammatillisen työryhmän jäsen, hyödyntää yhteisöllistä osaamista.
- noudattaa ammattieettisiä periaatteita ja säädöksiä sekä perustelee niillä monipuolisesti toimintaansa
- työskentelee kustannustietoisesti ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti sekä noudattaa työyhteisön laatukriteereitä

Tyydyttävä (T1)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja ohjaa

- käyttää työssään tietoa ikääntymisestä, kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehityshäiriöistä ja oppimisvaikeuksista sekä mielenterveyden häiriöistä sekä päihdeiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista
- tunnistaa eri kuntoutujaryhmien (ikääntyneet, eri vammaisryhmät, mielenterveys- ja päihdekuntoutujat) toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita

8(10)

sekä käyttää joitakin tiedonkeruumenetelmiä laatiessaan yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi

- tukee joustavasti kuntoutumista suunnitelman mukaisesti yhteistyössä kuntoutujan ja työryhmän kanssa ja arvioi suunnitelman toteutumista.
- työskentelee vastuullisesti kuntoutujien kanssa ja edistää kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla. Käyttää selkokieltä ja hyödyntää yleisimpiä puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä tavallisissa asiakastilanteissa
- tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä ja käyttää kuntouttavaa työtettä päivittäisissä toiminnoissa ohjatessaan.
- motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua sekä selvittää kuntoutujan fyysisessä ja psykososiaalisessa ympäristössä olevia kuntoutumista edistäviä tekijöitä.
- edistää kuntoutujien terveyttä ja hyvinvointia ohjatessaan kuntoutujia; terveellisten elintapojen ohjaus, päihteiden käytön välttäminen, terveysliikunta, viriketoiminta, sosiaalinen kanssakäyminen
- ohjaa kuntoutujaa hankkimaan ruokatarvikkeita ja valmistamaan monipuolista perusruokaa ohjeita käyttäen.
- käyttää työryhmän avustamana toiminnallisia menetelmiä yksilön ja ryhmän ohjauksessa huomioiden taiteen tai kulttuurin mahdollisuuksia kuntoutujien toimintakykyisyyden tukemisessa sekä ottaa huomioon esteettisyyden kuntoutumisen tukemisessa (esim. viihtyvyys, puhtaus, kauneus).
- toimii vastuullisesti moniammatillisessa ryhmässä ja selviytyy tutuissa vuorovaikutustilanteissa.
- noudattaa ammattieettisiä periaatteita (esim. elämän ja ihmisarvon kunnioittaminen, salassa pitovelvollisuus, jääviys, itsemääräämisoikeus, osallisuuden tukeminen, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo) ja säädöksiä.
- työskentelee työyhteisön ohjeiden mukaan kustannustietoisesti ja kestävästi kehityksen periaatteiden mukaisesti sekä noudattaa työyhteisön laatukriteereitä

Ikääntyneet kuntoutujat (2 ov)

Sisältö: Toimintakyvyn muutokset ikääntyessä. Terveysliikunnan suositukset pitkäaikaissairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa. Liikkumissopimus. Ikääntyneen liikunnan erityispiirteet.

Toimintakyvyn arvioinnin toteuttaminen ikääntyneillä: toimintakykytestit ikääntyneillä: MMSE, RAVA (pääpiirteittäin), FIM , MNA (ravitsemustila-arvio).

Muistisairaahan kuntoutus ja kuntoutumista edistävä työote kuntoutujan elinympäristössä. Aivohalvauspotilaan kuntoutumisen tukeminen; kuntoutuksen menetelmät ja erityispiirteet. Toispuolihalvauspotilaan kuntoutumisen edistäminen päivittäisissä toiminnoissa. Afasia oireena; kuntoutumista edistävä vuorovaikutus. Keinoja selviytyä arjessa omassa elinympäristössä.

Parkinson –tautia ja MS-tautia sairastavan kuntoutumista edistävä työote.

Kokemuskouluttajan luento. Nivelrikko. Reumasairaudet ja kuntoutuminen.

Eri vammaisryhmät (2 ov)

Sisältö: Eri vammaisryhmät: kehitysvammaisuus, liikuntavammaisuus, aistivammaisuus, erilaiset kehityshäiriöt, oppimisvaikeudet.

- aiheuttajat, ilmenemismuodot, hoitolinjat, vaikutus toimintakykyyn, kuntoutumisen tukemisen päälinjoja

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujat (2 ov)

Sisältö:

Mielenterveys- ja päihdehuoltolait. Mielenterveyden häiriöt ja toimintakyvyn tukeminen: skitsofrenian eri muodot, persoonallisuushäiriöt, syömishäiriöt, kaksois- ja kolmoisdignosit,

päihdeiden käytön haitat eri ikäisillä ja päihderiippuvuus, avo- ja laituskuntoutus, päihdyttävät ja riippuvuutta aiheuttavat aineet sekä syrjäytyminen.

Kuntoutussuunnitelma (toimintakyvyn tukemisen suunnitelma /tavoitteellisen toiminnan suunnittelu). Toimintakyvyn tukeminen/ohjaaminen: ravitseminen ja arkielämän perustaidot, toiminnalliset ja luovan ilmaisun menetelmät. Ennaltaehkäisevä näkökulma kuntoutuksessa.

TYÖSSÄOPPIMINEN JA AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ 5 OV

- Tutkintotilaisuus 1ov

- Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

osoittaa kuntoutumisen tukemisen ammattitaitonsa toimimalla avo- tai laitoshoidon moniammatillisissa yksiköissä, joissa on

eri-ikäisiä kuntoutujia: sairaalan kuntoutusosastolla, vanhainkodissa, palvelukeskuksessa,

hoitokodissa, vammaisten toimintayksikössä (esim. asuntola, palvelutalo,

perhekoti tai työkeskus), mielenterveys- tai päihdeyksikössä (esim. kuntoutus- tai

toimintakeskus, asuntola, kuntoutuskoti tai kotikuntoutus), kotihoitossa, lastensuojelun yksikössä, erityispäiväkodissa tai -koulussa.

Ammattitaito osoitetaan seuraavissa työkokonaisuuksissa: suunnitelmallinen työskentely, taloudellinen ja laadukas toimiminen, ammatillinen vuorovaikutus ja viestintä, toimintakykyä ja kuntoutumista edistävän työotteen käyttäminen, päivittäisten toimintojen ohjaaminen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä apuvälineiden ja teknologian käytön ohjaaminen. Lisäksi on hallittava kuntoutumisen tukemista koskeva tieto sekä elinikäisen oppimisen avaintaidot. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

10(10)

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- työn perustana olevan tiedon hallinta lukuun ottamatta kuntoutusta, verkostotyötä, palvelujärjestelmää sekä eri kuntoutujaryhmiä koskevaa tiedonhallintaa
- elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen

näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Liite 5 Vammaistyö

VAMMAISTYÖ 30 ov + VALINNAINEN 10 ov

Vammaistyön koulutusohjelma tai osaamisala

Opiskelijan tulee suorittaa kaikille pakolliset tutkinnon osat (Kasvun tukeminen ja ohjaus, Hoito- ja huolenpito ja Kuntoutumisen tukeminen) hyväksytysti ennen koulutusohjelman alkamista. Tutkinnon suorittajan tulee suorittaa kaikille pakolliset tutkinnon osat (Kasvun tukeminen ja ohjaus, Hoito- ja huolenpito ja Kuntoutumisen tukeminen) hyväksytysti ennen osaamisalan tutkintotilaisuutta.

Vammaistyön koulutusohjelma tai osaamisala jaetaan seuraaviin arvioitaviin opintokokonaisuuksiin. Opiskelijalle tai tutkinnon suorittajalle on asetettu seuraavat ammattitaitovaatimukset:

JAKSO +OV	<u>OPINTOKOKONAISSUUS</u>	SISÄLTÖ	
4 ov	<u>I. Vammaistyön orientaatioperusta</u> <u>vai Vammaistyön perusteet</u> <ul style="list-style-type: none"> - toimia vammaistyötä ohjaavien säädösten, säännösten, arvoperustan ja eettisten periaatteiden mukaan - toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaan - suunnitella oman osaamisensa tuotteistamista (mm. portfolio) - toimia ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa kunnioittaen asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea vammaisen asiakkaan osallisuutta - huolehtia omasta työhyvinvoinnistaan - kehittää toimintaansa saamansa palautteen pohjalta sekä arvioida omaa osaamistaan 	OPINTOJEN OHJAUS PALVELUJÄRJESTELMÄ * palvelujärjestelmä ja verkostot (vammaisjärjestöt) * yrittäjyys ja oman osaamisen tuotteistaminen vammaistyössä VUOROVAIKUTUS JA ETIIKKA VAMMAISTYÖSSÄ * vammaistyön etiikka * ammatillinen vuorovaikutus eri asiakasryhmien kanssa	Työssä- oppimi- nen 5 ov

7,5 ov	<u>II. Vammaisen kohtaaminen</u> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää tarvittaessa puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä - kommunikaatioympäristö - suunnitella, toteuttaa ja arvioida eri tavalla vammaisen asiakkaan yksilöllistä kasvatusta (erityispedagoginen osaaminen) ja kuntoutusta asiakkaan kanssa moniammatillisen työryhmän jäsenenä - hyödyntää kielitaitoaan asiakaspalvelussa - kohdata haastavasti käyttäytyviä ja päihderiippuvaisia asiakkaita - noudattaa työturvallisuusohjeita. 	<ul style="list-style-type: none"> *erityispedagogiikka *uhkaavan tilanteen hallinta *terapeuttiset menetelmät vai toiminnallinen ohjaus *puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät 	
7,5 ov	<u>III. Yksilöllinen vammaistyö</u> <ul style="list-style-type: none"> - huolehtia vammaisten asiakkaiden lääkehoidosta - suunnitella, toteuttaa ja arvioida eri tavalla vammaisen asiakkaan yksilöllistä hoitoa, kasvatusta ja kuntoutusta asiakkaan kanssa moniammatillisen työryhmän jäsenenä - suunnitella yhdessä asiakkaan kanssa vammaiselle asiakkaalle asuin- ja elinympäristöä - arvioida eri-ikäisten eri tavalla vammaisten asiakkaiden toimintakykyä ja avuntarvetta - ohjata ja tukea vammaista asiakasta päivittäisissä toiminnoissa ottaen huomioon hänen voimavaransa - käyttää apuvälineitä ja ohjata asiakkaita niiden käytössä - tukea ja ohjata vammaista asiakasta terveyden edistämässä sekä terveyden 	<ul style="list-style-type: none"> * lääkehoito * vammaisen hoitotyö: ergonomia; siirrot. Erityisanatomian huomiointi hoitotyössä, asento- ja liikehoito, painehaavaumien ehkäisy, liikkuminen, suunhoito, jalkojen hoito, erittäminen, korvienhuuhtelu, erityistilanteet vammaisen hoitoyössä, esim. epileptinen kohtausta ja sen hoitotyö. Seksuaalisuus vammaistyössä. Nesteytys, ravitsemus ja sen toteuttaminen eri menetelmin, * aseptiikka *toimintakyvyn arviointi ja tukeminen *apuvälineet *vammainen 	<p>Työssä-oppiminen</p> <p>5 ov</p>

	<p>ja hyvinvoinnin riskien ja haittojen ehkäisemisessä ja niissä selviytymisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> - tukea vammaisen asiakkaan mielenterveyttä 		
1,0 ov	<p><u>V. Kieliopinnot</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hyödyntää kielitaitoaan asiakaspalvelussa 	<p>*toinen kotimainen kieli, ruotsi *vieras kieli, A-kieli</p>	
???????	<p><u>V1. Valinnainen osa : Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää tarvittaessa puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä <p><u>MITÄ TEHDÄÄN</u></p>	<p>Kommunikaatio puheen tuottamisen ja ymmärtämisen vaikeudet puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät (selkokieli, kuvat, Bliss-kieli, pictogrammit, nalleviittomat, tukiviittomat, viittomakieli), kommunikaation apuvälineet ja ohjaus</p>	<p>Työssäoppiminen 5 ov</p>

3(17)

VAMMAISTYÖN KOULUTUSOHJELMA TAI OSAAMISALA 30/10		
VAMMAISTYÖN ORIENTAATION PERUSTEET 4 OV	syksy ov	kevät ov
Opintojen ohjaus	0,5	0,5
Palvelujärjestelmä (yrittäjyydestä ulkopuolinen luennoitsija)	1,5 (35 h)	
Vammaistyön etiikka ja vuorovaikutus	1,5 (20 h)	

VAMMAISEN KOHTAAMINEN 7,5 OV	syksy ov	kevät ov
Erityiskasvatus		1,5 (20 h)
Terapeuttiset menetelmät ja psyykkisen toimintakyvyn ylläpitäminen tai toiminnallinen ohjaus	2,0 (30-35 h)	
Uhkaavan tilanteen hallinta	1,0 (40 h)	
Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät		3,0 (20 h)

YKSILÖLLINEN VAMMAISTYÖ 7,5 OV	syksy ov	kevät ov
Vammaisen hoitotyö (Ravitsemus)		2,0 (30 h)
Aseptiikka		0,5 (5 h)
Lääkehoito		2,0 (20 h)
Vammaisuus (Toimintakyvyn arviointi ja tukeminen, Apuvälineet)		3,0 (35 h)

KIELIOPINNOT 1 OV	syksy ov	kevät ov
Toinen kotimainen kieli, ruotsi	0,5	
Vieras kieli, A-kieli	0,5	

TYÖSSÄOPPIMINEN	syksy ov	kevät ov
Työssäoppiminen I	4 ov	
Työssäoppimien II		5 ov

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ 1 OV		
OPINNÄYTETYÖ 2 OV		

4(17)

Vammaistyön koulutusohjelman tai osaamisalan suorittaneella lähihoitajalla on valmiudet suunnitella, toteuttaa ja arvioida asiakaslähtöisesti eri-ikäisten, eri tavalla vammaisten ja eri kulttuureista tulevien asiakkaiden hoitoa, kasvatusta ja kuntoutusta moniammatillisen työryhmän jäsenenä. Hän hyödyntää työssään vammaistyön tietoperustaa.

Hän kunnioittaa vammaisen asiakkaan itsemääräämisoikeutta, osaa tukea hänen osallisuuttaan ja tunnistaa oman vallankäyttötapansa. Lähihoitaja osaa kommunikoida erilaisten asiakkaiden kanssa ja käyttää tarvittaessa puhetta tukevia tai korvaavia kommunikaatiomenetelmiä.

Hän osaa käyttää vammaistyön apuvälineitä ja ohjata asiakasta niiden turvallisessa käytössä. Hän osaa tukea ja ohjata vammaista asiakasta terveyden edistämisessä sekä kohdata haastavasti käyttäytyviä asiakkaita.

Vammaistyön koulutusohjelman tai osaamisalan suorittanut lähihoitaja osaa suunnitella yhdessä asiakkaan kanssa vammaiselle asiakkaalle viihtyisän ja turvallisen asuin- ja elinympäristön. Työ on ihmissuhdetyötä, jota tehdään yhteistyössä vammaisen itsensä, hänen läheistensä sekä moniammatillisen työryhmän kanssa.

Työ vaatii luovaa ongelmanratkaisutaitoa sekä jatkuvaa oman työn kehittämistä. Tyypillisiä tämän koulutusohjelman tai osaamisalan suorittaneen lähihoitajan työpaikkoja ovat erilaiset vammaistyön toimintaympäristöt.

I. Vammaistyön orientaatioperusta, jolloin opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

Vammaistyön orientaatioperusta vai Vammaistyön perusteet

- toimia vammaistyötä ohjaavien säädösten, säännösten, arvoperustan ja eettisten periaatteiden mukaan
- toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaan
- suunnitella oman osaamisensa tuotteistamista (mm. portfolio)
- toimia ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa kunnioittaen asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea vammaisen asiakkaan osallisuutta
- huolehtia omasta työhyvinvoinnistaan

kehittää toimintaansa saamansa palautteen pohjalta sekä arvioida omaa osaamistaan

Sisältö:

Vammaistyön historia, vammaistyötä ohjaavat määritelmät (normalisaatio, integraatio, inklusio), Vammaistyön hoito- ja palvelujärjestelmä, palveluohjaus (toimintakykyä edistävä tarkoituksenmukainen palvelu ja tuki, elinympäristön turvallisuus ja viihtyvyys), verkostoyhteistyö (mielenterveys-, päihde- ja kriisipalvelut)

Kestävä kehitys

Työehtosopimusten oikeudet, työnhakuasiakirjat, asiakaspalvelukielet (suomi, ruotsi ja muu vieras kieli) Vammaistyön avoperusta ja ammattietiikka, Sisäinen yrittäjyys, Työhyvinvointi

* opintojen ohjaus

* palvelujärjestelmä ja verkostot
(vammaisjärjestöt)

- * vammaistyön etiikka
  - * yrittäjänä vammaistyössä
  - * ammatillinen vuorovaikutus eri asiakasryhmien kanssa
- Arviointikriteerit

Tyydyttävä T1
Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Palvelujärjestelmässä

- hyödyntää työssään tietoa vammaistyön historiasta
- hyödyntää työssään tietoa ajankohtaisista vammaistyön kysymyksistä.
- toimii moniammatillisen työryhmän jäsenenä vammaistyön hoito- ja palvelujärjestelmässä ja tuntee sen erilaisia järjestäjiä.
- ottaa huomioon työssään yhteiskunnan taloudellisten tekijöiden vaikutuksia vammaisen asiakkaan elinoloihin.
- tietää yhteistyöverkostoja ja toimii verkostotyössä.
- tunnistaa asiakkaan elinympäristön turvallisuuteen vaikuttavat tekijät.
- ohjaa työryhmän jäsenenä asiakasta yhteiskunnan tarjoaman tuen saannissa.
- hyödyntää tutuissa työtilanteissa tietoa eri kulttuurien ja vähemmistöryhmien suhtautumisesta vammaisiin asiakkaisiin. hyödyntää ohjattuna työssään tietoa vammaistyön yrittäjyydestä, osaamisen tuotteistamisesta ja sisäisen yrittäjyyden merkityksestä.

Kestävä kehitys

- toimii työryhmän jäsenenä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Eettisenä toimijana

- työskentelee vammaistyön arvoperustan, ammattieettisten periaatteiden ja toimintaperiaatteiden, säädösten ja säännösten mukaisesti.
- osoittaa työssään tietonsa lähihoitajan työhön liittyvistä työehtosopimuksen mukaisista oikeuksista ja velvollisuuksista sekä työnhakuasiakirjojen ja työsopimuksen laadinnasta.
- palvelee asiakkaita suomen kielellä ja selviytyy auttavasti palvelutilanteesta ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.
- suunnittelee ohjattuna osaamisen tuotteistamista.
- ottaa vastaan ja antaa asiallisesti palautetta sekä kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella ja arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan.
- tekee työhönsä liittyviä valintoja ja päätöksiä sekä ratkaisee ongelmia.
- huolehtii omasta työkyvystään, turvallisuudestaan, työhyvinvoinnistaan ja terveydestään.

Hyvä H2
Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Palvelujärjestelmässä

- hyödyntää työssään tietoa vammaistyön historiasta
- hyödyntää työssään tietoa ajankohtaisista vammaistyön kysymyksistä ja ymmärtää niiden merkityksen työssään.

6(17)

- toimii vammaistyön hoitoja palvelujärjestelmässä ja tuntee erilaiset palvelujen järjestäjät ja ohjaa asiakkaita palvelujen piiriin.
- ottaa huomioon työssään yhteiskunnan taloudellisten ja poliittisten tekijöiden vaikutukset vammaisen asiakkaan elinoloihin.
- tietää yhteistyöverkostot ja eri vammaisjärjestöjen toimintaa sekä toimii erilaisissa verkostoissa.
- suunnittelee yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaalle viihtyisän ja turvallisen elinympäristön.
- ohjaa asiakasta yhteiskunnan tarjoaman tuen saannissa.
- hyödyntää työssään tietoa eri kulttuurien ja vähemmistöryhmien suhtautumisesta vammaisiin asiakkaisiin. hyödyntää työssään tietoa vammaistyön yrittäjyydestä, osaamisensa tuotteistamisesta sekä toimii sisäisen yrittäjyyden periaatteiden mukaan.

Kestävä kehitys

- toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Eettisenä toimijana

- työskentelee vammaistyön arvoperustan, ammattieettisten periaatteiden ja toimintaperiaatteiden, säädösten ja säännösten mukaisesti sekä perustelee toimintaansa niillä.
- perustelee toimintaansa lähihoitajan työtä määrittelevillä työehtosopimuksen oikeuksilla ja velvollisuuksilla. Osoittaa työssään tietonsa työnhakuasiakirjojen ja työ sopimuksen laadinnasta.
- palvelee asiakkaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.
- suunnittelee ja selvittää työssään oman osaamisensa tuotteistamismahdollisuuksia.
- ottaa vastaan ja antaa asiallisesti palautetta sekä kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella ja arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan. Pyytää tarvittaessa ohjausta.
- tekee itsenäisesti työhönsä liittyviä päätöksiä ja ratkaisee ongelmia sekä hankkii lisätietoa ratkaisuilleen.
- huolehtii omasta työkyvystään sekä edistää sitä ja terveyttään.

Kiitettävä K3

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Palvelujärjestelmässä

- hyödyntää työssään tietoa vammaistyön historiasta
- hyödyntää työssään tietoa ajankohtaisista vammaistyön kysymyksistä ja tulevaisuuden haasteista ja ymmärtää niiden merkityksen työssään.
- toimii vammaistyön hoitoja palvelujärjestelmässä ja tuntee erilaiset palvelujen järjestäjät sekä ohjaa asiakkaat tarkoituksenmukaisen palvelun ja tuen piiriin palveluohjausta hyödyntäen.

- ottaa huomioon työssään yhteiskunnan taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutukset vammaisen asiakkaan ja hänen perheensä ja lähiyhteisönsä elinoloihin.

7(17)

- tekee yhteistyötä erilaisten verkostojen ja vammaisjärjestöjen kanssa.
- suunnittelee ja toteuttaa yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaalle viihtyisän, turvallisen ja asiakkaan toimintakykyä edistävän elinympäristön.
- ohjaa asiakasta ja hänen perhettään ja lähiyhteisöään yhteiskunnan tarjoaman tuen saannissa ja varmistaa osaltaan palveluketjun katkeamattomuuden.
- hyödyntää monipuolisesti työssään tietoa eri kulttuurien ja vähemmistöryhmien suhtautumisesta vammaisiin asiakkaisiin. hyödyntää monipuolisesti työssään tietoa vammaistyön yrittäjyydestä ja osaamisensa tuotteistamisesta ja toimii sisäisen yrittäjyyden periaatteiden mukaan.

Kestävä kehitys

- toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja ohjaa asiakkaita niiden mukaiseen toimintaan.

Eettisenä toimijana

- työskentelee vammaistyön arvoperustan, ammattieettisten periaatteiden ja toimintaperiaatteiden, säästösten ja säännösten mukaisesti ja perustelee monipuolisesti toimintaansa niillä.
- perustelee monipuolisesti toimintaansa lähihoitajan työtä määrittävillä työehtosopimuksen oikeuksilla ja velvollisuuksilla. Osoittaa työssään tietonsa työnhakuasiakirjojen ja työsopimuksen laadinnasta.
- palvelee asiakkaita suomen kielellä ja hoitaa palvelutilanteen joustavasti ruotsin kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä.
- suunnittelee ja kehittää aktiivisesti yrittäjyysvalmiuksiaan. Arvioi realistisesti oman osaamisensa tuotteistamis-mahdollisuuksia.
- hankkii, jäsentää ja arvioi tietoa sekä soveltaa aiemmin opittua muuttuvissa työtilanteissa, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan. Antaa palautetta esittäen rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja ja pyytää ohjausta tarvittaessa.
- tekee itsenäisesti työhönsä liittyviä päätöksiä ja ratkaisee ongelmia. Perustelee toimintaansa ammatillisilla tiedoilla ja hankkii tarvittaessa lisätietoa.
- huolehtii omasta terveydestään ja työkyvystään sekä edistää omaa ja työyhteisön hyvinvointia.

8(17)

II. Vammaisen kohtaaminen, jolloin opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- toimia ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa kunnioittaen asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea vammaisen asiakkaan osallisuutta
- käyttää tarvittaessa puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä
- hyödyntää kielitaitoaan asiakaspalvelussa
- kohdata haastavasti käyttäytyviä ja päihderiippuvaisia asiakkaita
- noudattaa työturvallisuusohjeita.

Sisältö:

Ammatillinen vuorovaikutus (asiakkaan kohtaaminen, ensitiedon antaminen), puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät, asiakkaan itsemääräämisoikeus, haastavasti käyttäytyvät asiakkaat, vallankäyttö

Arviointikriteerit**Tyydyttävä T1**

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Vuorovaikutustilanteissa

- toimii yksilöllisesti ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa.
- tukee työryhmän jäsenenä eri-ikäisiä ja eri tavalla vammaisia asiakkaita ja heidän läheisiään ensitiedon saamisessa.
- käyttää joitakin puhetta tukevia ja korvaavia viestintämenetelmiä.
- toimii ammatillisesti vuorovaikutustilanteissa erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä.
- kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta.
- kohtaa työryhmän jäsenenä haastavasti käyttäytyviä asiakkaita
- tunnistaa oman vallankäyttönsä rajat ja noudattaa työyhteisön toimintaperiaatteita.
- asennoituu myönteisesti työturvallisuuteen sekä noudattaa turvallisuutta koskevia ohjeita. Välttää työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja.
- hyödyntää työssään tietoa kasvatukseen liittyvistä menetelmistä.

Hyvä H2

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Vuorovaikutustilanteissa

- toimii yksilöllisesti ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa ja perustelee toimintaansa vammaisten asiakkaiden tarpeista lähtien.
- tukee asiakkaita ja heidän läheisiään ensitiedon saamisessa.
- käyttää puhetta tukevia ja korvaavia viestintämenetelmiä sekä ohjaa asiakasta ilmaisemaan itseään.
- toimii ammatillisesti ja yhteistyökykyisesti vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee näkökantojaan selkeästi.

- kunnioittaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja mahdollistaa toiminnallaan asiakkaalle päivittäiseen elämään liittyvien valintojen teon.
- kohtaa haastavasti käyttäytyviä asiakkaita,
-

9(17)

- tunnistaa oman vallankäyttönsä rajat ja soveltaa työyhteisön toimintaperiaatteita.
- havainnoi ja ennakoi työympäristössä esiintyviä vaaroja ja terveyshaittoja sekä huolehtii omasta ja asiakkaan turvallisuudesta.

Kiitettävä K3

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Vuorovaikutustilanteissa

- toimii yksilöllisesti ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa ja perustelee monipuolisesti toimintaansa vammaisten asiakkaiden tarpeista lähtien.
- tukee ja ohjaa luontevasti asiakkaita ja heidän läheisiään ensitiedon saamisessa tilanteen vaatimalla tavalla.
- käyttää monipuolisesti puhetta tukevia ja korvaavia viestintämenetelmiä sekä ohjaa ja kannustaa asiakasta käyttämään niitä tiedonvälityksessä ja tiedonsaannissa ja kehittää asiakkaan kommunikaatioympäristöä.
- toimii ammatillisesti, yhteistyökykyisesti ja tilanteen vaatimalla tavalla vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee näkökantojaan selkeästi ja rakentavasti.
- kunnioittaa ja tukee asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta sekä kehittää asiakkaan mahdollisuuksia
- päivittäiseen elämään liittyvien valintojen tekoon.
- ennaltaehkäisee haastavia tilanteita sekä kohtaa haastavasti käyttäytyviä asiakkaita
- tunnistaa oman vallankäyttönsä rajat ja soveltaa työyhteisön toimintaperiaatteita.
- havainnoi ja ennakoi työympäristössä esiintyviä vaaroja ja terveyshaittoja. Kehittää työturvallisuutta poistamalla omia, asiakkaan ja työyhteisön turvallisuuteen liittyviä riskejä.

III. Vammaisen hoitaminen, jolloin opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- huolehtia vammaisten asiakkaiden lääkehoidosta
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida eri tavalla vammaisen asiakkaan yksilöllistä hoitoa, kasvatusta ja kuntoutusta asiakkaan kanssa moniammatillisen työryhmän jäsenenä
- hyödyntää kielitaitoaan asiakaspalvelussa

Sisältö:

Asiakkaan perushoitotyö, asento- ja liikehoito, liikkumisen, siirtojen ja ympäristönhallinnan apuvälineet, nestetasapaino, ravitsemus ja ravitsemustila, suunhoidon ja jalkojenhoidon erityistarpeet, terveyden edistäminen sekä terveyden ja

hyvinvoinnin riskien ja haittojen ehkäiseminen, turvataitokasvatus seksuaalisuudessa, lääkehoito, aseptinen toiminta, ergonomia, ensiapu

10(17)

Arviointikriteerit

Tyydyttävä T1

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Terveyden edistämisessä

- hyödyntää työssään tietoa vammaisen asiakkaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä.
- tukee ja ohjaa työryhmän jäsenenä asiakasta terveyden edistämisessä ja sekä terveyden ja hyvinvoinnin riskien ja haittojen (yksinäisyys, syrjäytyneisyys, kaltoinkohtelu, perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhka ja mielenterveys- ja päihdeongelmat) ehkäisemisessä ja niissä selviytymisessä.

Hoitotyössä

- hyödyntää työssään tietoa hoitoon liittyvistä menetelmistä.
- suunnittelee ja toteuttaa asiakkaan kanssa ja työryhmän jäsenenä asiakkaalle yksilöllisen hoidon sekä ymmärtää suunnitelmien merkityksen. Arvioi suunnitelman toteutumista.
- tukee ja ohjaa työryhmän jäsenenä asiakasta päivittäisissä perustoiminnoissa ottaen huomioon hänen voimavaransa.
- toteuttaa työryhmän jäsenenä asiakkaan asento- ja liikehoitoa annettujen ohjeiden mukaan ja käyttää tarvittaessa apuvälineitä (esim. liikkumisen, siirtojen, ympäristönhallinnan, ja päivittäisten toimintojen apuvälineet) sekä ohjaa asiakasta niiden käytössä.
- tarkkailee asiakkaan nestetasapainoa tavallisissa tilanteissa ja tiedottaa havainnoistaan.
- tarkkailee ja havainnoi asiakkaan ravitsemustilaa ja tiedottaa havainnoistaan ja hoitaa työryhmän jäsenenä ravitsemuksen erityistilanteita (letkuruokinta ja gastrostooma).
- tunnistaa asiakkaan suunhoidon erityistarpeet ja motivoi asiakasta suunhoidossa.
- tunnistaa asiakkaan jalkojenhoidon erityistarpeet.
- tunnistaa seksuaalisuuden osaksi asiakkaan identiteettiä ja persoonallisuutta.
- käsittelee, annostelee ja antaa asiakkaalle lääkkeitä määräysten mukaan turvallisesti (p.o., s.c., rect., inh., i.m.) sekä seuraa lääkkeiden vaikutusta ja tiedottaa havainnoistaan työryhmälle.
- hyödyntää työssään tietoa tavallisimmista vammaistyössä käytettävistä lääkkeistä ja niiden vaikutuksista ja väärinkäytöstä.
- toimii työpaikan hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan.

- työskentelee ergonomisesti oikein ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia tapaturmia ja vammoja.
- antaa ensiavun ja peruselvytyksen.

11(17)

Hyvä H2

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Terveyden edistämisessä

- perustelee toimintaansa tiedolla vammaisen asiakkaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä.
- tukee ja ohjaa voimavaralähtöisesti asiakasta terveyden edistämisessä ja sekä terveyden ja hyvinvoinnin riskien ja haittojen ehkäisemisessä ja niissä selviytymisessä.

Hoitotyössä

- perustelee toimintaansa hoitoon liittyvällä tiedolla.
- suunnittelee ja toteuttaa asiakkaalle yksilöllisen hoidon yhteistyössä asiakkaan itsensä ja muun työryhmän kanssa sekä mahdollisesti omaisten tai läheisten kanssa. Arvioi suunnitelman toteutumista.
- tukee ja ohjaa asiakasta yksilöllisesti päivittäisissä perustoiminnoissa ottaen huomioon hänen voimavaransa.
- toteuttaa asiakkaan asento- ja liikehoitoa ja ohjaa tarvittaessa vammaista asiakasta apuvälineiden hankinnassa ja käytössä yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa.
- tarkkailee asiakkaan nestetasapainoa ja sen häiriöitä ja tiedottaa havainnoistaan kirjallisesti ja suullisesti.
- tarkkailee asiakkaan ravitsemustilaa ja tunnistaa ja hoitaa siinä esiintyviä häiriöitä sekä ravitsemuksen erityistilanteita.
- havainnoi ja arvioi asiakkaan suun terveydentilaa sekä hoitaa siihen liittyviä ongelmia ja motivoi asiakasta suunhoidossa.
- havainnoi ja arvioi asiakkaan jalkojen terveydentilaa sekä hoitaa siihen liittyviä ongelmia.
- tukee asiakkaan seksuaalisuutta osana tämän identiteettiä ja persoonallisuutta.
- käsittelee, annostelee ja antaa asiakkaalle lääkkeitä määräysten mukaan turvallisesti (p.o., s.c., rect., inh., i.m.), seuraa lääkkeiden vaikutusta sekä niiden haitta- ja sivuvaikutuksia sekä tiedottaa havainnoistaan työryhmälle.
- perustelee toimintaansa tiedolla vammaistyössä käytettävistä lääkkeistä, niiden vaikutuksista sekä haitta- ja sivuvaikutuksista sekä lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä.
- toimii aseptisten periaatteiden mukaisesti eri toimintaympäristöissä.
- käyttää ergonomisesti oikeita työskentelytapoja ja ennaltaehkäisee työn aiheuttamia tapaturmia ja vammoja.
- antaa ensiavun ja peruselvytyksen.

Kiitettävä K3

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Terveyden edistämisessä

- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla vammaisen asiakkaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja hankkii aktiivisesti lisätietoa.
- tukee ja ohjaa voimavaralähtöisesti ja itsenäisesti asiakasta terveyden edistämisessä ja sekä terveyden ja hyvinvoinnin riskien ja haittojen ehkäisemisessä ja niissä selviytymisessä.

12(17)

Hoitotyössä

- perustelee monipuolisesti toimintaansa hoitoon liittyvällä tiedolla.
- suunnittelee, toteuttaa asiakkaalle yksilöllisen hoidon yhteistyössä vammaisen asiakkaan ja muun työryhmän sekä mahdollisesti omaisten ja läheisten kanssa sekä työskentelee itsenäisesti arvioiden ja kehittäen toimintaa.
- tukee ja ohjaa itsenäisesti ja yksilöllisesti asiakasta päivittäisissä perustoiminnoissa sekä kannustaa ja rohkaisee häntä omien voimavarojen käyttöön.
- toteuttaa asiakkaan asentoja liikehoitoa ja havaitsee tarvittaessa asiakkaan apuvälineiden tarpeen ja ohjaa niiden hankinnassa ja käytössä sekä ymmärtää niiden merkityksen asiakkaan toimintakyvyn edistämisessä.
- tarkkailee asiakkaan nestetasapainoa ja sen häiriöitä ja toimii tilanteen vaatimalla tavalla sekä tiedottaa havainnoistaan kirjallisesti ja suullisesti.
- tarkkailee, havainnoi ja hoitaa itsenäisesti asiakkaan ravitsemuksen erityistilanteita.
- havainnoi ja arvioi asiakkaan suun terveydentilaa ja hoitaa ja ennaltaehkäisee siihen liittyviä ongelmia sekä motivoi asiakasta suunhoidossa.
- havainnoi ja arvioi asiakkaan jalkojen terveydentilaa sekä hoitaa ja ennaltaehkäisee siihen liittyviä ongelmia.
- tukee asiakkaan seksuaalisuutta osana identiteettiä ja persoonallisuutta sekä antaa tarvittaessa työryhmän jäsenenä turvataitokasvatusta.
- käsittelee, annostelee ja antaa asiakkaalle lääkkeitä määräysten mukaan turvallisesti (p.o., s.c., rect., inh., i.m.) ja tarkkailee lääkkeiden vaikutuksia ja niiden haitta- ja sivuvaikutuksia ja vammaisen henkilön lääkkeiden käyttöä ja tiedottaa havainnoistaan työryhmälle. Ohjaa ja motivoi vammaista asiakasta ja hänen omaisiaan tarpeellisessa lääkkeiden käytössä.
- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla vammaistyössä käytettävistä lääkkeistä, niiden vaikutuksista sekä haitta- ja sivuvaikutuksista sekä lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä.
- soveltaa aseptisen toiminnan periaatteita eri toimintaympäristöissä ja perustelee toimintansa.
- työskentelee ergonomisesti oikein hyödyntäen asiakkaan voimavaroja ja apuvälineitä sekä kehittää työympäristön ergonomista toimivuutta.
- antaa ensiavun ja peruselvytyksen.

13(17)

IV. Vammaisen tukeminen, jolloin opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella yhdessä asiakkaan kanssa vammaiselle asiakkaalle asuin- ja elinympäristön
- arvioida eri-ikäisten eri tavalla vammaisten asiakkaiden toimintakykyä ja avuntarvetta
- ohjata ja tukea vammaista asiakasta päivittäisissä toiminnoissa ottaen huomioon hänen voimavaransa
- käyttää apuvälineitä ja ohjata asiakkaita niiden käytössä
- tukea ja ohjata vammaista asiakasta terveyden edistämisessä sekä terveyden ja hyvinvoinnin riskien ja haittojen ehkäisemisessä ja niissä selviytymisessä
- tukea vammaisen asiakkaan mielenterveyttä

Sisältö:

Asiakkaan toimintakyvyn arviointi eri menetelmien avulla, tuen ja ohjauksen suunnittelu, toteutus ja arviointi yksin tai työryhmän jäsenenä (kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen, koulutus, yksilöllisen asumisen ohjaus ja tukeminen, työ: itsenäinen, tuettu tai ohjattu).

Vammaisuuden muodot

Arjen tukeminen

Arviointikriteerit

Tyydyttävä T1

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- hyödyntää työssään tietoa kuntoutukseen liittyvistä menetelmistä.
- hyödyntää työssään kuntouttavan työotteen periaatteita ja tavallisimpia kuntoutusmenetelmiä.
- arvioi asiakkaan toimintatarpeita ja -kykyä, päivittäistä selviytymistä sekä avun tarvetta käyttäen joitakin arviointimenetelmiä.
- suunnittelee ja toteuttaa asiakkaan kanssa ja työryhmän jäsenenä asiakkaalle yksilöllisen tuen ja ohjauksen sekä ymmärtää suunnitelmien merkityksen. Arvioi suunnitelman toteutumista.
- tukee työryhmän jäsenenä asiakasta kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa
- tukee työryhmän jäsenenä asiakasta ammatillisessa koulutuksessa ja itsenäisessä, tuetussa ja ohjatussa työssä.
- ohjaa työryhmän jäsenenä asiakasta yksilöllisessä (itsenäisessä tai ryhmämuotoisessa) asumisessa.

- hyödyntää työssään tietoa kasvatukseen liittyvistä menetelmistä
- hyödyntää työssään tietoa tavallisimmista vammaisuuden muodoista ja niiden taustalla olevista syistä (kehitysvammaisuus, aistivammaisuus, puhevammaisuus, liikuntavammaisuus, autismin kirjo sekä erilaisia oireyhtymiä).

14(17)

- hyödyntää työssään tietoa hermoston kehityksestä, rakenteesta, toiminnasta ja niissä esiintyvistä häiriöistä
- hyödyntää työssään tietoa pitkäaikaissairauksista.

Arjen ja elämän hallinta, mielenterveyden tukeminen

- tukee ja ohjaa asiakasta elämänhallinnassa ja mielekkään ja virikkeellisen arjen suunnittelussa.
- tukee asiakasta sosiaalisten taitojen ylläpitämisessä.
- ottaa työssään huomioon musiikin, liikunnan ja kädentaitojen merkityksen asiakkaalle ja työryhmän jäsenenä ohjaa toiminnallisia ryhmiä hyödyntäen joitakin luovia ja terapeutisia menetelmiä.
- hyödyntää työssään tietoa vammaisen asiakkaan mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä riippuvuuksista.

Hyvä H2

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- perustelee toimintaansa kuntoutukseen liittyvällä tiedolla
- perustelee toimintaansa kuntouttavaan työotteeseen ja tavallisimpiin kuntoutusmenetelmiin liittyvällä tiedolla.
- arvioi asiakkaan toimintatarpeita ja -kykyä, päivittäistä selviytymistä sekä avun tarvetta käyttäen monipuolisesti arviointimenetelmiä.
- suunnittelee ja toteuttaa asiakkaalle yksilöllisen tuen ja ohjauksen yhteistyössä asiakkaan itsensä ja muun työryhmän kanssa sekä mahdollisesti omaisten tai läheisten kanssa. Arvioi suunnitelman toteutumista.
- tukee asiakasta kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa
- tukee asiakasta ammatillisessa koulutuksessa ja itsenäisessä, tuetussa ja ohjatussa työssä.
- ohjaa ja tukee asiakasta yksilöllisessä (itsenäisessä tai ryhmämuotoisessa) asumisessa. perustelee toimintaansa kasvatukseen liittyvällä tiedolla.
- perustelee pääsääntöisesti toimintaansa tiedoilla asiakkaiden vammaisuuden muodoista ja syistä sekä vammaisuuteen liittyvistä lisävammoista ja sairauksista.
- perustelee pääsääntöisesti toimintaansa tiedoilla hermoston kehityksestä, rakenteesta, toiminnasta, häiriöistä
- perustelee pääsääntöisesti toimintaansa pitkäaikaissairauksista.

Arjen ja elämän hallinta

- tukee asiakasta elämänhallinnassa sekä tukee ja ohjaa asiakasta ja hänen lähiverkostoaan suunnittelemaan
- ja toteuttamaan mielekästä ja virikkeellistä arkea.
- tukee asiakasta sosiaalisten taitojen vahvistumisessa ja kannustaa ja motivoi asiakasta osallistumaan ympäröivän yhteiskunnan toimintaan

15(17)

- ottaa työssään huomioon musiikin, liikunnan ja kädentaitojen merkityksen asiakkaalle ja ohjaa toiminnallisia ryhmiä hyödyntäen joitakin luovia ja terapeuttisia menetelmiä.
- perustelee toimintaansa tiedolla vammaisen asiakkaan mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä riippuvuuksista.

Kiitettävä K3

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- perustelee monipuolisesti toimintaansa kuntoutukseen liittyvällä tiedolla
- perustelee toimintaansa kuntouttavaan työotteeseen ja kuntoutusmenetelmiin ja eri vammaryhmiin liittyvällä tiedolla.
- arvioi käyttäen monipuolisesti arviointimenetelmiä sekä havainnointia ja haastattelua. Perustelee toimintaansa asiakkaan toimintatarpeilla ja -kyvyllä, päivittäisellä selviytymisellä sekä avun tarpeella.
- suunnittelee, toteuttaa asiakkaalle yksilöllisen tuen ja ohjauksen yhteistyössä vammaisen asiakkaan ja muun työryhmän sekä mahdollisesti omaisten ja läheisten kanssa sekä työskentelee itsenäisesti arvioiden ja kehittäen toimintaa.
- tukee, ohjaa ja motivoi asiakasta kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa
- tukee, ohjaa ja motivoi asiakasta ammatillisessa koulutuksessa ja itsenäisessä, tuetussa ja ohjatussa työssä.
- tukee asiakkaan valmiuksia itsenäiseen, ohjattuun, tuettuun ja autettuun asumiseen. Tukee asiakasta hänen elämänhallintaansa edistävien muutosten aikaansaamiseksi. perustelee monipuolisesti kasvatukseen liittyvällä tiedolla.
- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedoilla asiakkaiden vammaisuuden muodoista, syistä, lisävammoista ja sairauksista.
- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedoilla hermoston kehityksestä, rakenteesta, toiminnasta, häiriöistä
- perustelee monipuolisesti toimintaansa pitkäaikaissairauksista.

Arjen ja elämän hallinta

- tukee asiakasta elämänhallinnassa ja tukee, ohjaa ja motivoi häntä ja hänen lähiverkostoaan suunnittelemaan ja toteuttamaan mielekästä ja virikkeellistä arkea.
- tukee monipuolisesti asiakasta sosiaalisten taitojen vahvistumisessa ja kannustaa ja motivoi asiakasta osallistumaan ympäröivän yhteiskunnan toimintaan.
- ohjaa ja kehittää luovasti ja persoonallisesti toiminnallisia ryhmiä (kuvallinen ilmaisu, kädentaidot, musiikki ja liikunta) sekä hyödyntää luovia ja terapeuttisia menetelmiä.
- perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla vammaisen asiakkaan mielenterveys- ja päihdeongelmista sekä riippuvuuksista.

16(17)

V. Valinnainen osa : Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät,
jolloin opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- toimia ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa kunnioittaen asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea vammaisen asiakkaan osallisuutta
- käyttää tarvittaessa puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä

Sisältö:

Kommunikaatio, puheen tuottamisen ja ymmärtämisen vaikeudet, puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät (selkokieli, kuvat, Bliss-kieli, pictogrammit, nalle-viittomat, tukiviittomat, viittomakieli), kommunikaation apuvälineet ja ohjaus

Arviointikriteerit

Tyydyttävä T1

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Vuorovaikutustilanteissa

- käyttää joitakin puhetta tukevia ja korvaavia viestintämenetelmiä.
- toimii ammatillisesti vuorovaikutustilanteissa erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä.
- käyttää työryhmän jäsenenä kommunikaation ja aistien apuvälineitä sekä ohjaa asiakasta niiden käytössä

Hyvä H2

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Vuorovaikutustilanteissa

- toimii yksilöllisesti ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa ja perustelee toimintaansa vammaisten asiakkaiden tarpeista lähtien.
- käyttää puhetta tukevia ja korvaavia viestintämenetelmiä sekä ohjaa asiakasta ilmaisemaan itseään.
- ohjaa tarvittaessa vammaista asiakasta apuvälineiden hankinnassa ja käytössä yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa

Kiitettävä K3

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

Vuorovaikutustilanteissa

- toimii yksilöllisesti ammatillisissa vuorovaikutustilanteissa asiakkaiden kanssa ja perustelee monipuolisesti toimintaansa vammaisten asiakkaiden tarpeista lähtien.

17(17)

- käyttää monipuolisesti puhetta tukevia ja korvaavia viestintämenetelmiä sekä ohjaa ja kannustaa asiakasta käyttämään niitä tiedonvälityksessä ja tiedonsaannissa ja kehittää asiakkaan kommunikaatioympäristöä.
- havaitsee asiakkaan apuvälineiden tarpeen ja ohjaa niiden hankinnassa ja käytössä sekä ymmärtää niiden merkityksen asiakkaan toimintakyvyn edistämiseksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa vammaistyön ammattitaitonsa toimimalla vammaistyön toimintaympäristössä.

Ammattitaito osoitetaan seuraavissa työkokonaisuuksissa: vammaisen asiakkaan hoidon, kasvatuksen ja kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi, osaamisen tuoteistamisen suunnittelu, ammatillinen vuorovaikutus, vammaisen asiakkaan tukeminen ja ohjaaminen, terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen ja lääkehoito.

Lisäksi on hallittava vammaistyötä koskeva tieto ja kielitaito arvioinnin kohteen mukaisesti asiakaspalvelutilanteessa sekä elinikäisen oppimisen avaintaidot.

Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- työprosessien hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta lukuun ottamatta ensitiedon saamisessa tukemista
- työn perustana olevan tiedon hallinta lukuun ottamatta hermoston kehitystä, rakennetta ja toimintaa
- elinikäisen oppimisen avaintaidot lukuun ottamatta ensiapua ja peruselvytystä.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

1(1)

Liite 6 Sairaanhoido ja huolenpito

SAIRAANHOITO JA HUOLENPITO (Osaamisala 30 ov + kaikille valinnainen tutkinnon osa 10 ov)

Kevät 19 OV

Palvelujärjestelmä ja prosessiajattelu hoitotyössä (2 ov)

Hoitotyöetiikka 0.5 ov

Työturvallisuus 0,5 ov

Yrittäjyys ja palveluohjaus 0.5 ov (urasuunnittelu, rekrytointi, yrittäjyys)

Prosessiajattelu hoitotyössä 0,5 ov

Opintojen ohjaus

Sisätauti-kirurginen hoitotyö (10 ov)

Sisätaudit 2,5 ov

Neurologiset sairaudet 2 ov

Syöpätaudit 1 ov

Ihotaudit 1 ov

Kirurginen hoitotyö 2 ov

Infektiosairaudet 0.5 ov

Hengityselinsairaudet (0.5 ov)

Lääketurvallisuus (0.5 ov)

Syksy 11 OV SHHP

Kliininen hoitotyö (6 ov)

Tutkimukset ja näytteet (1 ov)

Mielenterveys- ja päihdetyö (1.5 ov)

Saattohoito (1 ov)

Kotihoito (0,5 ov)

Ravitsemusohjaus (1 ov)

Toinen kotimainen kieli (0.5 ov)

Englanti (0.5 ov)

Työssäoppiminen I

7 ov (ei näyttöä)

Työssäoppiminen II

5 ov (nuoret, sisältäen ammattiosaamisen näytön)

4+1 ov (aikuiset 4 ov + näyttöviikko 1 ov)

Syksy: KAIKILLE VALINNAINEN TUTKINNON OSA 10 OV

5 ov teoriaa

5 ov (nuoret, sisältäen ammattiosaamisen näytön)

4+1 ov (aikuiset 4 ov + näyttöviikko 1 ov)